

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Sectio XVI. De pœna & supplicio maleficorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

f Spineus
L. apolog.
4. & Sima.
Cath. inst
ti. 21. n. 13
& Penna
vb: supra
commen.
58. litt. O
gv. Penna
supra.

QQ
b Fichard
con. 112.
lo. Alihu,
zius ad-
monit. ad
Iud. God.
tra ct. de
lam.

Abb. n. 8
le fortile.
Grill. sup
q. 11. Men
de arbit.
caf. 288. n.
Far. q. 2.
1. 24.
k. text. &
D. c. jr.

rij aliquid dæmonibus student obti-
nere, vnde sapiunt hæresim f, illud ta-
men fateor, ipsius suspitionis pondus,
qualitate personarum & alijs circum-
stantijs esse trutinandum g.

SECTIO XVI.

De pæna & supplicio malefi-
corum.

Rogrediamur à leuioribus.
Sed notandum principio,
quosdam I. C. b nimis cre-
dulos VViero Medico & he-
retico, magnam vim facere in distin-
ctione nominum, *venefici, malefici, in-*
cantatoris, strigu, Lamia: quasi vero hoc
iudicium ex nominibus, non gestis
ac facinoribus, sit decidendum constet
iudici de re, nomina contemnat: quæ
rebus subduntur, non res nominibus:
& sic, qui de hac materia veteres noui-
tjqs scripsere rebus ipsis nomina post-
habuere: quod ego hoc tractatu feci
pro iisdem sumens *veneficos, maleficos,*
incantatores, sagas, striges, Lamias. itaque
hac putida diligentia prætermissa, fa-
cta nunc perpendamus.

Quoad peccata fortilegij, quæ hære-
sim non sapiunt, in pæna vtrumq; ius,
ciuile & Canonicum ea conueniunt,
quod iudicis arbitrio permittat: debe-
re tamen iudicæ arbitrio sic vri, vt can-
onibus legibusque se accommodet;
nec eorum præscriptum transiliat te-
mere, videlicet, nisi qualitas facti, con-
ditio personarum, animus delinquen-
tis, scandalum inde exortum similiue
suadeant pænam intendere vel minue-
re: quod idem in mandantibus & con-
sulentibus obseruandum, communi-
ter receptum videtur. Solent autem
iure canonico fortilegi non hæretica-
les (vt vocant) siue sint laici, siue clerici,
& ad quemcumque finem ea fecerint

A in foro pœnitentiæ: puniri pœniten-
tia XI. dierum k: sed cum hodie omnes
pœnitentiæ confessario sint libera,
poterit moderari l. In foro forti, si pu-
blicum crimen: olim imponebatur pu-
blica pœnitentia, quam si detrectarent,
vel non complerent, à communione fi-
delium arcebantur m; hodie sublata il-
la publica pœnitentia, Laicus non hæ-
retica, hæ hæresim sapentia conficiens,
pro prima vice erit excommunicadus
n: si monitus perseuerat, & est vilis per-
sona, publice est fustigandus, vel mitra
chartacea dehonestandus; si honestior
relegandus, vel perpetuo carceri man-
cipandus o: conseqitur autem infamia
hoc crimen, etiamsi nihil horum illi
iudex infligeret p. Hæc certum est pro-
cedere, quando ad malum finem: sed
quid si ad bonum? idem in laicis & cle-
ricis tum obtinet: adhuc esse puniendos,
etiamsi verba sacra admisceantur, vel
cruces, & c. si sint admixta alia, vt cha-
racteres, nomina ignota, & huiusmodi
obseruationes, quas constat nihil per se
habere efficaciz ad finem illum bo-
num q. & tunc pœna est arbitraria.

Quoad clericos; conficiens non hæ-
reticalia, in simplicitate cordis & zelo
bono (v. g. pro inueniendis bonis Ec-
clesiæ subtrahitis) suspenditur à diuinis
& ministerio altaris per annum & vltra
iudicis arbitrio, secundum facti turpi-
tudinem & criminis r qualitatem; si
dolo malo fecisset, deponeretur ab
ordine sacro, omnibus beneficijs pri-
uaretur, & in monasterium perpetuo
detrunderetur: immo & infamis effe-
ctus, tonsurari solet, & in modum stul-
ti decaluari, vestibus ante & retro re-
scissis & decurtatis, & mox degradari,
hoc est perpetuo ab altaris administra-
tione remoueri s. Et quia hac in re mul-
ta & varia (proh dolor) sunt Ecclesia-
sticorum delicta, etiam parochorum

(ad quod

de fortile.
Grill. d. 2.
11. n. 2.
& 9.
Menoch.
supra n. 9.
& 7.
m. c. pro
decho-
ne & sig-
le conse-
rat. d. 1.
Sln. v. la
restitio
vt.
n. c. si quis
Episco-
pus c. ab-
quanti.
1. 6. q. 7.
cap. con-
tra idolo-
rum d. 9.
Rom.
iug. 600.
Grillan. d.
q. 11. n. 4.
& 10. Me-
noch. sup.
n. 18.
p. c. 2. q.
8. c. infra-
nis 6. q. 1.
q. Grill. q.
n. 2. q. 2.
4. & 1. 28.
11. n. 8. 14.
1. 23. 24.
& 27. q.
14. n. 4. 7.
q. 17. n. 4.
& 7. & Far-
supra. 30.
7. cap. 2.
de forti.
Grilland.
d. q. 14. n. 7.
s. c. si quis
epif. 2. 6. q.
5. post.
Cil. Me-
Barb. Lat.
supra n.
92.

(ad quod Episcopos & Archidiaconos decet attendere) breuiter quædam ex Grill. & Farinacio, iudicijs Romanæ curiæ, subiungam pro clariore dictorum intelligentia.

RR.

Sacerdotes qui causa vindictæ seu doloris aras spoliant, aut laminaria cõsuetæ extinguunt, vel quid simile faciunt, nocendi gratia ijs, quorum quasi in funus hoc impendunt officij; honore & dignitate priuantur, & infames efficiuntur: si vero ex inimicitia misas defunctorum pro viuentibus celebrarint (Belgæ dicunt, *een moortmisse*) vt is pro quo sacrificium offerunt celerius moriatur, vel incurrat mortis periculum; proprij ordinis gradu deijcuntur & in exilium perpetuum, vna cum eo qui Sacerdotem consuluit, vel hoc fieri mandauit, eijciuntur: nisi tamen sponte de præmissis coram Episcopo vel Metropolitano se culpabiles detulerint, & de ipsis condignam pegerint pœnitentiam, vt bene Grilland. ex d. c. *quicumque*: fallitur tamen Grilland. dum putat hæc sortilegia non sapere hæresim: omnino enim sapiunt, quia est hæresis putare hæc habere effectum huiusmodi, ideo hæc pertinere censeo ad hæreticala: sicut & imaginum crucis, B. Mariæ, vel Sanctorum conculcationem & deiectionem factam dolo vel iracundia: nam quod Grilland. ait non sapere hæc hæresim, falsum id esse scit, quotquot iconoclastarum furores norunt & execrantur.

Sacerdos celebrans super rebus profanis, quæ vulgo putantur aptæ ad sortilegia; vt sunt hostia non consecrata, circumscripta certis notis & litteris sanguineis, ducto sanguine ex annulari digito; item cuticula, qua infantis caput nascentis est inuolutum; panis incoctus, siue massa cruda, vel coactus in placenta; vel lapis, vulgo dictus *calami-*

A *ta*; beneficijs est priuandus, & in carcerem detrudendus: idem dicendum si sit abusus vasis aut vestibus sacris; verbi gratia, altaris palla, calice, patina, purificatorio, tabernaculo Eucharistiæ, aut reliquarum, lapide sacroto vel eius frustro, corporali manipulo, stola, alba, velis sanctuarij, &c. proponant huiusmodi sibi exemplum Regis Baltasaris f; qui tamen non abutebatur ad sortilegium, sed ad vsum domesticum profanum, quod minus erat.

B Sacerdos, qui in tolemni missæ sacrificio, preces, quæ non tendunt ad Dei cultum & salutem animæ, sed potius tendunt in peccatum, obtulerit, (vt ille cuius vesanum amorem fufe describit Grilland. g) eodem modo puniri debet, quo præcedentes h.

C Omnibus autem communes pœnæ sunt sequentes: qui consulunt diuinatores, vel remedia (illicita videlicet) petunt à maleficis, in easdem incidunt Ecclesiasticas pœnas, in quas & ipsi malefici aut diuinatores: præterea sunt ipsi facto excommunicati, excommunicatione tamē nulli referuata; & si sint clerici, possunt deponi, tam vero clerici, quam laici, debebant olim quinquennalem subire pœnitentiam k. Iure autem ciuili, eandem discentes ac docentes incurrunt pœnam i: qui Magos in domum suam vocant, causa artis exercendæ, priuati bonis debent in insulam deportari m: qui Magos consulunt, gladij pœnæ subduntur n: ex Carolina sanctione, & consuetudine imperij, etiam si ob bonum finem interrogarint, vel magicis artibus aut remedijs vsi fuerint, exilio vel aliter infra mortem damnantur, arbitrio iudicis o. De amatoria præbentibus, dictum, lib. 3. part. 1. *quest. 3. sect. 2. in fin.*

D Incantatores Serpentum, si præcantatione si à dumtaxat implorant

E simpliciter

d Dia. supra cal. 9. Grill. q. 14 Menoch. sup. nu. 12 Farin. supra n. 107 e Grill. q. 16. & post cum Menoch. & Farinac. f Dan. 5.

g qu. 16. num. 2. h Grill. Men. Farin. sup.

SS.

i ca. 1. 26. quest. 5. k c. 2. & 3. 26. q. 5. l c. 8. C. de math. & malef. m l. 3. d. 11. n l. 5. cod. titul. o Caroll. const. ca. 109. God. l. 3. de la. c. 11. nu. 31 Kirch. conf. 12. numer. 9.

simpliciter & deuote auxiliū Dei, absque alia superstitione; vt culpæ, ita etiam expertes sunt: si vero Diabolum inuocant expresse vel tacite, erunt puniendi pœnis commemoratis Sortilegorū. Vt autem queant ista discerni, aduertendum ad verba ipsa, ad modum, ritum, & ordinem incantationis: quia si in eis insunt aliqua verba extranea, vel ignota nomina anima aut characteres, siue alia quæ nō cōducunt per se ad effectum intentum, tota res Diabolica & superstitiosa debet censerī p. Dicendū idem in cæteris remedijs contra maleficia.

Quoad astrologos iudiciarios, chiromanticos, & huiusmodi diuinatores; si tantum prædicant euentum vt possibilem præsumptiue & inclinatiue, non sunt puniendi, vt sortilegi: si vero prædicant, vt infallibilem vel necessarium sunt hæretici sortilegi q; & contra eos videnda Bulla Sixti V. contra astrologos edita 1585.

Qui præbent poculum naturale aborsus, vt venefici puniendi; non vt sortilegi, nisi sortilegia admisceant. Quādo Episcopus captiuum habet aliquem sortilegum hæreticum, si paratus sit homo ille abiurare, & condignam subire pœnitentiam; non potest eum tradere brachio sæculari, nec etiam potest acta iudicialia seu copiam processus eius vllō pacto cum iudice sæculari communicare: alioqui iure Canonico incurreret irregularitatem s. Dumtaxat enim quibusdam casibus sortilegi hæreticales possunt tradi brachio sæculari. 1. si fuerint Doctores & seductores, nisi sponte sua ad Ecclesiam redierint, & hæreses abiurarint, seque contra illas strenuos præbuerint. 2. si sint relapsi. 3. si sint impœnitentes, ad

A quos reducantur conuicti omnia negantes pertinaciter u. Quod Farinacius d. numer. 105 extendit etiam ad sortilegos qui hominem occiderunt, vel quid simile fecerunt quod iure ciuili morte luendum est; vt non nisi aliquo trium doctorum concurrentium possint degradari, & curiæ sæculari tradi. Sed in alijs criminibus enormibus id verum non esse postea ostendam, hac eadem sect. litt. II. Et quando accessit ad hæresim homicidium qualificatum, aliud dicendum, mox ostendam. Formulas condemnationis quo ad istos singulos, pete ex Sprengero. p. 3. mallei.

Quando sunt Sortilegi hæretici, aut hæresim sapientes, contra eos agi sicut contra hereticos; receptum est vtroque iure x. quando non sunt tales, sed ab omni errore hæretico alieni, à sæculari etiam magistratu solent virgis cædi, ad triremes, vel in exilium mitti, vel extraordinaria, infra mortem pœna, affici, interdum etiam pecuniaria, iuxta personæ & criminis qualitatem y.

Si mors sit alicuius maleficiati subsecuta, locum esse pœnæ legis Corneliæ, & comburendum sortilegum, communis est sententia z. Quoad Necromanticos & cæteros magos atque maleficos, solas Lamas excipientes, idem fatentur patroni Lamiarum 4. Sed Lamas nostras non esse eximendas numero cæterorum Magorum, communis est sententia Theologorum & Iuristarum, vt mox docebo. Fundamenta Godel. & aliorum sunt. 1. Lamiæ fatentur impossibilia; nempe se volasse ad conuentus, libidinem cum dæmone expleisse, tempestates excitasse, & huiusmodi. Respond. libr. 2 ostendimus hac dæmoni non esse impossibilia, & ideo fidem habendam earum confessionibus censent Catholici communi-

p Summa
conf. quã
it. & seq.
Grill. q. 11
28. &
arina.
upr. n.
10.
Berbet.
u. Viato.
ur. rub. 8
1. 5. & 6.
Grill. q. 11
u. 16. &
3. q. 3. q.
13. & 14
Farin. sup
n. 112.
vide bul
lam de ab
orsu Sixti
V.
TT.
s. c. sentē
iam fan
guinis.
Ne cleri
vel mon
Anchara
n c. ea
quæ de
eg. iur. in
6. q. 4. Fa
cinac. sup
n. 105.
Simancas
prax. c. 59. n. vlt
de his
trib. fufe

Simanc.
prax. c. 59
cum legq
Alf. a Ca
tio. 12.
le iust.
heret. pu
n. c. 2.
& Grill. d. q.
1. n. 1. 6.
Menoc
sup. n. 4.
Farinac. q.
20. n. 87.
y postali
Clarum
hæresis,
u. vlt. Mo
noch. sup
& Farin.
up.
2. l. 1. Cod
le mal. &
nath. Ber
er. d. rub
le sortil.
2. & 3.
ahoud.
1. p. xi.
um. ut.
e homie
ver. sortil.
73.
Ponti
b. Fisch
Godelm.
& alij.
1.

ter. 2. Lamiarum peccata sunt potius cogitationis, vel nudi conatus, quam facti vel executionis: ideo ab Ecclesia puniri non debent, nec à iudicibus alijs. *Resp.* falsum præsupponi, progrediuntur enim in opus exterius: & atrocioribus criminibus receptum, conatus aliquando puniendos, vt constat. 3. Pœnam minuere deberent, ætas senectutis, & sexus fragilitas. *Resp.* senectutem non esse idoneam causam minuendæ pœnæ in atrocioribus delictis, vt ex praxi iudiciorum, affirmat recte Iul. Clarus b deinde falsum supponunt, solos senes in hoc peccatum incidere. Vt etiam falsum supponunt, solas mulierculas sic delinquere: quamquam nec in hæresi nec in similibus atrocioribus sexus excusat. 4. Lamiæ debent censerì similes dormientibus, confidentur enim crimina commissa in mentis excessu, vel sopore. *Respond.* multas sagas immo fere omnia vigilantes committere, & propter hæc puniendas; vt propter pacta cum dæmone, coitum cum eodem, infanticidia, segetum & iumentorum damna, &c. Immo, & quæ in somnis gererent, culpa non carent, quia & ante somnum ea præmeditantur, & post somnum ea rata habent, & sibi illis complacent.

5. *Argumentum*, pacta huiusmodi sunt inaginationes delularum mentium. Venerius quoque coitus cum dæmone, est rei impossibilis fictio. Quæ de tempestatibus & damnis datis narratur eorum excedunt potestatem: quæ de translatione corporali dicunt, sunt nugæ meræ. *Respond.* imprimis credendum contra seipsos ipsorum confessioni; sicut & alijs reis, deinde iam conformes omnium esse testificationes, & tam confirmatas experientia omnium populorum & sæculorum: vt id negare, nihil sit, nisi insanire, vt bene

A dictum à Syluestro d. quibus (vt ait Penna, e nemo (nisi sensu careat) queat contradicere, & (vt alius quidam de grege hæretico dixit) qui hoc ausit negare, si audeat negare meridie lucere solem, & bis sex esse duodecim. Et singula nos, lib. 1. comprobauimus. Nunc, dursitaxat auctores ea confirmantes citabo. PACTVM istud agnoscunt & habent pro certo, tum THEOLOGO, vt post Cyprian. *lib. de duplici martyrio*, & D. August. *in capite illud 26. questio. 2.* tenent D. Thom. 2. 2. q. 95. & 96. Alexan. Halens. *part. 2. q. 184.* Albert. Magn. *in 2. d. 7. art. vlt.* Petrus de Tarrantasia, (qui postea fuit Innocenc. V.) *ibidem*, Petrus de Bonauentura, *ibidem* Cuido Carmelita, *in speciali quæst. quam de hære composuit iussus Papæ Ioan. 22.* Scot. *in 4. d. 34. Gabr. in 2. d. 8. quæst. 2. art. 4.* S. Antonin. 2. *part. titul. 12.* Guillelm. parisiensis. *in tractat. de fide & legibus*, Syluest. *Tabie. Angl. Armill. Grassijs, in versic. superstitio & versic. maleficium.* Gerlon. *in 2. part. Trilogio Theologisata Astrologia*, Ioannes Tritemius harum rerum nimis peritus, *in qq. à Maximiliano Casare propositis*; Franc. Victoria. *relect. de Magia*, Alfon. à Castro, *libro primo, de iusta hære. puni. cap. 15.* Eymericus, *direct. inquisit. cap. 43.* & ibi Penna, *comm. 68.* Bernard. Comens. *in disputat. one post Lucernam Inquisitorum*, Sprengerus, *in Malleo*, Niderius *in fornicario*, Hollenus, *in Perceptorio*, Bafinus, *libro de Magico*, Bartolo. Spinæus, *contra Ponzinibium*, Siluest. *Pieras, lib. de strigimag. & demon. admiran.* Franc. Picus, *Dialogo strix*, Iaquerius, *in flagello hæret. Ioseph. Angl. in 2. quæst. de Magia.* & nouissime Sebalt. Michaelis, *in Pneumalogia*, Crespetus, *de odio Satana in homines*, & Petrus Binsteld. *part. 1. de confess. maleficar. prælud. num. 7.* Car-

dinali

d. l. de strig. & dæm. ad mir. c. 14. ed. c. 6m. 68. lit. r. fde pacto q. 4. de tempest. & damnis qu. 11. de concubitu q. 17. de translar. local. q. 16. lib. 2. VV.

3.
Iul. Clarus §. fin. q. 6. 2. n. 2
& alij
Kircho.
quos sequitur vel inuitus
Codel 1. §. c. vlt. n. 36
65. fin. q. 60. nu. 6.

Simanc.
in prax. c. 11. n. 4.
5.

dinal. Toletus, *libr. 4. summ. instructio. Sacerdot. cap. de magica* 15. Idem est Iuristis asseruere, Grillan. *libr. 2. de sortileg. quest. 3.* Martin de Arles, *tractat. de superstit. anum. 85.* post veteres Ioan. Andreae, *in cap. accusatus §. sane de haeret. in 6.* Archidiac. Ioan. Monach. Guilhelmum. *de monte Lauduno & Bartholomæum Raymundi, ibidem, & satis fatetur Oldrad. consil. 210.* item Turrecremata *in c. illud 26. q. 2.* Berber. *in uia- torio iuristul. de sortileg. Simancas in praeb. c. 11. & in Institut. Catholo. Dam- haud. in practat. crimin. Nauarr. in Ma- nual. cap. 11. num. 25. & in cap. numquid Coin. de poenit. d. 2.* Menech. *de arbit. iud. cas. 388.* Farm. *prax. crim. quest. 20.* Flori- mund. *de Reimundis, de Antichristo cap. 7. num. 5.* Nic. Remig. *opere de damo- nolatr. Quodque caput est expresse hoc docet Ioan. 22. in sua extranag super spe- cula.*

Et quia contra hæreticos agimus et- iam ex ipsis hoc accurate docet, Lamb. Danæus, *Dialog. de sortiaris*, Ioa. Bodi- li. *de demonom.* Thomas Eraustus, *in Fur- nio*, Georg. Pictorius, *in Resolut. ansaga ignis mulctæ ad damnandæ.* Hotom. *cons. 98.*

De Venerio coitu succuborum & in- cuborum, hoc tenent cum Innoc. 8. Pon- tif. in bulla de hac re edita, & plurimis S. Patribus Alex. de Hal. 1. *part. quest. 78.* D. Tho. D. Bonau. Scot. Dur. Gab. Dionyl. Cartul. *in 2. d. 8.* Guill. Paris. *de vniuerso part. ult. cap. 23.* Abulens. *in 6. Genes. quest. 6. & in 7. Exod. quest. 12.* Alfons. à Castro, *supr. cap. 16.* Caietan. *in 2. 2. quest. 99. art. 3.* Sixtus Senens. *lib. 5. sanct. biblioth. anno 73.* Barthol. Med. 1. 2. *quest. 72. ar. 2.* Spren. Nide. Syluest. Pic. Holen. Spin. Victor. Mich. Cresp. Totel. Angl. Binsf. Comenf. Iaquerius, *supr. citati, & Vlricus Molitor, in Dial. cum Sigismundo cap. 5. & 6.*

Ex Iuristis, Marti de Arles sup. Grill.

A *lib. 2. q. 7.* Simanc. & Remig. *supr. & lo- corum omnium acta de hac re iudica- ria.* Nec non prædici quinque hæreti- ci; & ipsemet Lutherus, *in Cominiualibus*, vt appareat mendacium Fichardi, hoc attribuentis solis inquisitoribus & Pa- patui additis, vt ille loquitur.

De Grandine tempestat. & c. huius- modi; quæ probantur omnino à Theo- logis, *arg. cap. 1. Job, vbi, D. Thom. & Cartusian. idem docuere Patres, in cap. nec mirum 26. qu. 5.* D. August. *libr. 8. de ciuitat. Dei cap. 19.* Isidor. *lib. 8. Etymol. cap. 9.* Innoc. *in bulla sua ad Inquisitor. D. Thom. & cæteri Scholiast. in 2. d. 7. & 8.* Castrenf. Silu. Spineus, Hollenus, Spreng. Michael. Tolet. Iaquer. Nider. Victor. Angl. Binsfeld. & alij citati. Ex Iuristis. consentiunt, Simancas, Menoc. & Damhauder. & Remig. & Comenf. citati; Azor. Godofred. Bart. Ang. Bald. Salyc. *in l. 4. C. de mal. f. vbi text. aperte hoc cõfirmat.* Bonifacius de Vitalinis, *tractat. de malef. cap. de sortileg.* Ioann. ab Anan. *in cap. 1. de sortileg.* Grilland. *lib. 2. q. 2.* Francisc. Balduin. Iacob. Re- uardus & alij ad II. XII. tab. Pet. Greg. *libro. 34. Syntagm. Iuris vniuersi cap. 11. & ctp. 13.* Petr. Matth. *in 7. Decretal. titul. de malef. & incantat.* Nec non tres illi hæretici quos nominavi, & Lu- therus Archihæreticus.

D De Translatione Corporali eam per dæmones fieri posse & solere ex patri- bus docent Clemens, *libro. 6. Constitut. Apostol. cap. 9.* Arnob. *libro. 2. cont. gent. Egesip. libro. 3. de exid.* Hieron. Cyril. Gierof. *Cateches. 6.* Maximus Taurin. *Jermon. de Natali Apostol. E- phip. li. 1. contra har. 30.* Georg. *li. 1. Dial. ca. 4.* Et alia exempla suggerit Ioan. Ce- sæpius Monachus Cisterciensis, *li. 5. ca. 27. 34. 56.* & quæ his addunt Bart. Spi- næus, *contra Ponzinibus* Grillandus, Ca- ltrius Remig. & Binsf. à me citati.

Est

5. Est ista communis sententia Theolog. & Iurist. S. Thom. Scot. Dur. Caiet. Siluest. Angl. Victor. Catrij, Sprégeri, Niderij, Iaquerij, Michaëlis, Crespeti, Toletij, Spinæi, Pici, Guill. Paris. Binsfeldij, & aliorum citatorum: Turrecr. in cap. Episcopi 26. quæst. 5. Grill. de sortileg. quæst. 7. Pennæ supr. d. commun. 68. vbi citat Commenf. & Albert. de agnoscend. cath. assertio. q. 24. numer. 24. & vocat hanc sententiam communem Theolog. & veram, vt est reuera. Nec ei repugnat Nauarr. cap. II. Manual. nu. 38. nam voluit solummodo negare: eas vehi, cum illis circumstantijs, quæ exprimuntur in d. c. Episcopi. Ratum ergo maneat, quintum hoc argumentum plane falsis præsuppositis niti. Mire tamen circa hanc delusionem Lamiarum pertinaces sunt earum occulti quidam Patroni. Arripiunt occasionem ex d. cap. Episcopi (de quo nos mox copiose & luculenter differemus.) Quia delusas Herodianas illas canon asserit: sic ratiocinantur: si illa delusa, ergo & nostra striges. At quia homines, alias nec inepti nec inulse stolidi, animaduertunt non satis valide inferri. Ergo si item (inquiunt) possunt etiam deludi. Vnde igitur cum aliqua in iure sistitur, iudici constabit eam non delusam, quæ potuit? Ne quid dissimulem, in vobis ipsorummet argumentationem ad me à V. Cl. Phil. Numanno Secretatio oppidi Bruxellensis in Brabantia, poetica arte, sed pietate clariore, cui cum illis quotidianæ velitatiunculæ pro veritate, præscriptam: Manifestum est (inquiunt) Doctores de materia sagarum scribentes ad vnum omnes hoc admittere, quod muliercula à demone sæpe illudantur ac decipiantur: ita vt per imaginationem cogitent, & credant

A certè se perpetrasse ac fecisse veraciter, ea qua tantum in sola phantasia opera Diaboli mentem obsuscantis obuersata sunt. Non satis tuto ergo agere iudices, quando confessionibus sagarum siue voluntarijs, siue per vim extortis, fidem adhibentes, easque pro sufficientibus habentes, probationibus, miseris illas, ac fortè insontes supplicijs tradunt, quæ, cum decepta sunt negare non possunt, ea, quorum se re vera reas putant. Quamobrem cuius iudici merito scrupulus nascatur. Quia confessio in hac re pro sufficienti probatione haberi non debeat: cum fieri possit, vt ex errore decepta mentis procedat confessio. Quo igitur pacto iudex poterit dinoscere: Vtrum in indiuiduo reus reave, quæ ei offertur, sit per imaginationem delusa, vel vere commiserit qua fatetur.

D En Rhodus, en saltus, qui non agnoscat argumentum VVieri, cuius venenum Calidius Looleus, in Alemannia haultum & eiuratum, in Belgium, præsertim Bruxellam diffudit, vt antidotum propinam tam periculose potis, primum nebula ratiocinationis, seu vaporis noxij exhalatio, remouenda. Nempe prætextitur prætensio scrupuli ex confessione falsa & erronea, quam contendunt esse quando ex nuda confessione proceditur. Quis vmquam asseruit (non ego quidem vsquam) soli standum confessioni? censui semper & profiteor in hoc crimine ex nuda & sola confessione rei procedi non posse, cum Bald. & Angel. in l. i. c. de confess. quia ex tali non videtur satis iudici constare certo posse de crimine, quod tamen necessarium est ad cõdemnandum, ex sententia communiore. arg. l. i. §. item illud & ibi Bart. D. ad Syllam. Sed contendo paralogismum latere in hac solius nude

confessionis nuncupatione : Et ideo, A
 vt in omnibus æquiocis, esse necesse
 prius disquirere, quid vocem nudam
 confessionem. Si de confessione legi-
 tima & rite facta loquuntur, in quâ
 & adtuere indicia (alioquin nulla foret)
 & reliqua de quibus disserui, *supr.*
libro quinto, sectione vndecima. certum
 est ac manifestum eos alucinari. Nam
 leges humanæ talem confesum habent
 pro iudicato : & in Euangelio
 Paterfamilias seruulum nequam, *ex*
ore eius (hoc est ex confessione) iudi-
 cat. & ex tali confessione indicijs ful-
 ta, quæ ad torturam per se suffice-
 rent, reum damnari posse, non est
 dubitandum, vt merito censuit post
 alios Daniel Mollerus, *part. 4. Consti-*
tution Saxonicar. sectio. 2. numer. 13. &
 hoc in terminis de crimine & confes-
 sione strigum accurate probat Ar-
 nald. Albertinus, *de agnosc. assertion.*
heret. quest. 25. quem lege si lubet. Si
 de non rite facta (verbi gratia, des-
 tituta indicijs, improbabili, vel
 impossibili) loquuntur : illis assen-
 tior : sed nego hoc in casu proposito
 locum habere. Nam quæ Lamiæ con-
 fitentur, non sunt impossibilia, nec
 improbabilia peritis humanæ & di-
 uinæ philosophiæ, sed admirabilia
 tantum. *Probatum id à me toto libro se-*
cundo. Disquisit. Magicar. Nec vquam
 iudices prohi ex tali nuda confes-
 sione procedunt, vel ad damnationem,
 vel ad torturam, vel ad capturam
 aut inquisitionem (vide dicta *supr.*
section. 2. vers. Quarto requiritur) sem-
 per enim indicia requirunt, quibus
 aliquando validius, aliquando im-
 becillius, sufficienter tamen confes-
 sio astruitur : quæ indicia qualia esse
 debeant docui, *supr. section. 3. & 4.*
per tot. & non possunt particulatim,
 nisi specie facti in particulari propo-

sita, explicari. Cur ergo metuant
 stare confessioni sic legitimæ factæ?
 In foro poli standum est confes-
 sioni proponentis in exomologesi pec-
 cata, sua, etiam absque vllis indicijs
 cur non in foro fori cum indicijs?
 si Dei vicarius illic peccatum non me-
 tuuit, cur hinc vicarius terreni Regis
 formidet? an temporariæ pœnæ ma-
 iore est dolor, quam æternæ, aut pri-
 mæ mortis grauius periculum vel
 damnum, quam secundæ? Quid?
 quod in sacramentali confessione te-
 netur Iudex stare rei confessioni : ad-
 eo vt si dicat se talia patrassè, non pos-
 sit confessarius illum rejicere, sine pec-
 cato Mortis reatu, quasi illud, ex
 hoc quidem solo (quod prætextitur)
 capite, quod dæmudi à dæmone ali-
 quando tales contingat, sed tenetur
 ei & absolutionem & pœnitentiam
 impendere? Igitur nec iudex fori ex-
 terni, sola fretus coniectura quia dæ-
 ludi solent, potest strigum iuridicæ
 confessioni fidem derogare. Quod
 inde etiam stabilitur, si malefici se
 conspirasse in reip. vel Principis per-
 niciem faterentur: ex isto illusionis
 capite nullus iudex auderet eos absol-
 uere vel dimittere: sed censeret se
 obligatum ad reorum condemnationem
 procedere, vt reorum læsæ Ma-
 iestatis. Et si hanc publicam iniuriam
 negligeret, ipse à superioribus iudi-
 cibus in ius vocaretur, ac ille ipse fisci
 procurator (tam somnolentus vel
 contemptor diuinæ iniuriæ) nactum
 se spongiam crederet succi plenam,
 quam aueret exprimere. Cur ergo
 segniori esse liceat in Dei iniuria, quæ
 peripicue in maius Ecclesiæ & natu-
 ræ damnum vergit? Denique si in
 furtis, latrocinijs, sacrilegijs, adulte-
 rijs, homicidijs, falsæ monetæ, So-
 domiæ, &c. criminibus stari po-

test le-

test legitimæ confessioni, cur non in hoc quoque delicto? Iniquum planè est aliam exigi certitudinem, quam quæ iuxta criminis naturam potest haberi, si cuiusquam autem, certe huius criminis ea est natura, ut de eo ferme iudici aliunde nequeat constare, quam ex indicijs, præsumptionibus, & reorum confessione, eo quod clam committatur, & sæpè nulla post se sceleris vestigia relinquat. quare hic potissimum locus est sententiæ, volentium solam legitimam, quæ verisimilis sit reorum confessionem in talibus delictis ad condemnationem sufficere, quam admittit Godelmannus, *libro tertio, de Lamiis capite decimo, numer. 47.* & tenet Mollerus, *d. section. 2. à num. 11.* atque ita prius deciderat Iul. Clar. *§. fin. lib. 5. recept. sentent. quest. 55. quomodo autem dicatur constare de delicto.* Nonne sunt hæreticis annumerandi isti foederati partiarj dæmoniorum? sane id communius receptum docent Grill. *quest. 10. numer. 10. de sortileg.* & Clarus, *d. quest. 55. vers. potest etiam, & quest. 4. v. i.* quos sequitur Moller. *supr.* Quis autem neget ad hæreseos condemnationem sufficere legitimam confessionem, nisi qui à grauisimis iuris interpretibus temere velit dissentire? Bald. *in l. si quis non dicam rap. C. de Episcop. & cleri. Felino in cap. auditis extr. de præscript. Arelatensi in tract. de hæret. Notab. 2.* Quamobrem censeo non tantum iudices secure posse stare tali confessioni, sed etiam teneri sub culpa lethalis peccati. Quia cum iudex ex officio & secundum leges reum damnare tenetur: si non damnet eum, ex cuius absolutione periculum imminet reip. & scandalum mali exempli plerisque gignitur, ad damna inde prouenientia tenetur resarcien-

A da, ut docebo in fine huius section. 16. Nec diffiteri quis potest striges esse noxias reip. & conari quam plurimos possunt in societatem criminis pellicere, & earum absolutione bonos iure optimo scandalizari: secundum leges vero tales à iudicibus legitime captas, tortas, confessas puniri morte debere. Constat ergo iudices hoc facere nolentes læthaliter peccare in Deum & remp. & quod hinc consequitur tales, Iudices in hoc proposito manentes absolui in foro conscientie nullatenus posse: quod accurate perpendendum est eorum confessarijs. Quis nescit iudicem teneri ex actis procedere? aut quis vniquam Syndicatum intendit, aut in foro fori reprehendendum iudicauit, si secundum allegata & probata sententiam tulisset? Dumtaxat quidam excipiunt, si priuatim certo sciret reum esse innocentem, quod ipsum tamen multorum grauium Theologorum, & communior Iuristarum sententia non admittit, nisi in eo qui legibus superior est, negat in subfellijs inferioris iudicibus, sed hoc loco nullus huic exceptioni locus est. Nemo enim aduersariorum affirmare audet certo se scire illas delusas & esse innocentes, præter VVierum, Ponzinibium, Leoosum & similes quorum iam explosus est error, obstinatione & impudentia & inscitia plenus, sed dicunt dumtaxat sæpe illas deludi, & idcirco in indiuiduo iudicem dubitare. Verum hinc ego contra infero, quando in indiuiduo iudici non constat delusam esse, teneri iudicem legitimæ reorum confessioni stare. *Quæro, si nosset non esse delusam, nonne damnet? si damnet, quam sciret non delusam: cur non teneatur etiam falsam damnare quam nescit*

delusam ? semper sane præsumenda est non delusa, donec delusa fuisse probetur, quia legitima confessio, vera esse præsumitur, contendenti delusam, probatio incumbit: non probanti, merito obijcitur, neminem, qui alias mente constet, stultum vel delusum præsumi, nisi probetur. Videte in quem scopulum isti impingunt, dum scrupulum timent. Scrupulorum proprium est facere ut timeas, ubi non est timendum, & contemnas ubi merito sit trepidandum, sic isti dum vitant, vel fingunt se vitare, inanem culpam, in verum crimen incurrunt. *Vbi impius interficitur* (ait D. Ambros. libro secundo de paradiso) *Christus infunditur: ubi abominatio aboletur, sanctificatio consecratur. Impium est* (scribit Casiod. libro nono, varior. in edicto Alarici) *iudices illis esse indulgentes, quos cælesti pietas non patitur impunitos.* Hæc de scrupulo prætenso: Nunc de ipsa delusione manum conferramus.

Primum dicunt: *Manifestum esse Doctores de sagarum materia scribentes ad vnum omnes hoc admittere, quod muliercula à demone saepe decipiantur & illudantur: ita ut per imaginationem credant se cogitans certo se perpetrasse ac fecisse veraciter, ea quo in sola phantasia opera Diaboli mentem obfuscantis obuersata sunt.* Siste gradum. Bonam horum Doctorum partem non oscitanter perlegi, & nego ad vnum omnes hac de re idem sentire, quoad id quod de facto contingit: sed tantum conueniunt quoad id quod potest contingere. Fatentur omnes vnanimiter fieri posse, ut mulierculæ decipiantur: immo & viri, nam ne sexus quidem melior purus ab hac contagione: sed vtrum re ipsa saepe decipiantur: item, vtrum hæc deceptio

A in cunctis quæ fatentur, in quibusdam tantum locum habeat: non idem sentiunt, nec scribunt. Ponzinibus, Vierus, & simil. videntur velle semper illas deludi: Alciatus, Duar. Godel. & alij, videntur velle tantum deludi quoad pleraque: & quidem quoad hæc semper: quorum omnium iam explosæ sententiæ indignæ sunt quibus refellendis iterum calamus desudet. Communis Theologorum, Philosophorum, Iuristarum, & omnium Ecclesiasticorum Tribunalium, & fere omnium sæcularium subsecutorum sententia est, illusionem hanc in paucis admodum rebus seu facti speciebus (nempe delatione ad conuentus, transfiguratione, & carnali copula cum dæmonibus) & id rarissime in his ipsis contingere, sic præter cæteros diserte scribunt Iaquerius, Comensis, Sprenger, Michaëlius, Binsfeldius, Remigius. Peccant itaque disputatores isti, primo cum asserunt omnes in hac delusione conuenire: secundo cum quod de quorundam casuum seu visionum confessione conceditur, id ad cæteros extendunt, de quibus idem negatur: tertio dum quod rarissime contingere: immo, quod tantum contingere posse multi dicunt, id ipsi sic interpretantur: quasi crebrum esse vel frequentius ab omnibus concedatur. Sin fatentur id frequentius quidem non esse: cur non potius quod frequentius esse solitum amplectuntur: & animo propendent, ut ex frequentius contingentibus confessionem veram, quam falsam esse præsumant? Sicut legislatori (secundum Theophrastum) sic & iudici oculus mentis ab eo quod semel aut bis accidit, ad id quod sæpius consuevit, transferendus. Deinde peccant, & largius, cum

ex tali

extali præmissa propositione inferunt: *Non satis ergo tuto iudices agunt, quando confessionibus sagarum, siue voluntarijs, siue extortis per vim, fidem adhibent, & eas pro sufficientibus ad damnationem probationibus habent.* Errant inquit sic argumentantes i. quia videntur velle subindicare iudices hoc nunquam tuto facturos: quod ex præmissa tamen particulari propositione eos inferre recta ratiocinandi ratio non permittit. Ais, sæpè decipiuntur; ergo iudex nunquam earum confessioni tuto credat. Nego consequentiam: quæ ut valeret, semper decipi eas foret necesse nunc nec sæpè, sed rarissimè decipiprehenduntur. Sæpius ergo erraret iudex non credens, quam credens. Quod si tantum hoc volunt. Aliquando delusæ sunt: ergo à sic delusis aliquando iudex rapi potest in errorem. Verum id quidem, sed & illud verum; sæpissimè & ferè (si ferè) semper compotes mentis sunt & erroris vacuæ, & verum est quod confitentur: ergo iudex confessionem illam sequens sæpissimè & ferè semper rectè iudicabit, & nunquam, vel vix vnquam ab illis in errorem deducetur. Amplius dico, quâuis deduceretur; si confessio legitima fuerit, addicens confessam supplicio legitimo, nihil peccabit, sed error excipiens est culpæ, functus enim est officio suo, qui secundum allegata, & probata, & publicam conscientiam, immo & priuatam (cui dubitatio sola non repugnat) ex iuris norma iudicavit. Præterea si quid ista ratio valeret in similibus valeret; in quibus tamen nemo iudiciorum vel legum peritus vllatenus eam admiserit. Quam sæpè tormentorum acerbitas falsam in proprium caput reorum confessionem extorquet: ergo iudex qui ex confessione per quæstionis cru-

A
ciatum expressa, sed alias legitimæ reum damnauit, non securè procedet? sæpè fit ut multi testes pecunia corrupti in vnum testimonium conspirent, nec occurrat contra illos exceptio vel depulsio sufficiens, & tamen reus verè sit innocens: ergo testimonio legitimo testium iudex non tuto nitatur? Quis hæc ferat? similia sunt tamen, quæ aduersarij adferunt. Quia quod ad iudicem attinet, qui decipitur, parum vel nihil attinet, quæ ex causa decipiatur, si peccaturus idcirco, quod sine sua culpâ deceptus condemnarit. Nec ad rem pertinet, quod deceptio ex quæstione vel testimonio, vel ex rei spontanea confessione sit orta: quia suppono in his omnibus æquè iudiciorum solemnia cuncta ritè obseruata fuisse. Si ergo talia ad subuertendum omnium publicorum iudiciorum ordinem & rationem sufficere debent; valebit illa argumentatio: si non sufficiunt, inualidus est, & obtusus iste mucro à delusione petitus. Qui etiam inde retunditur: quod hac in re eadem quoque est ratio fascinationis & cæterorum criminum. Nam etiam quoad alia crimina reos à dæmonibus deludi posse constat; ut quoad homicidium, vim publicam adulterium, monetariam, &c. si faciat dæmon, ut quis putet à se factum, vel alij videantur videre se Petrum facientem, quod alius fecit: Nemo tamen in alijs criminibus ad reorum liberationem à pœna iuris vnquam hoc colore uti voluit: quia nullus fuit, qui tam friuolæ defensionis vanitatem non prospexerit. Quod somniantibus illusiones contingunt, quas homines putant sibi vigilantibus oblatas? quod in somnis aliquando cædes, incendia, proditones nonnulli sibi videntur designare? Quid si ergo som-

niet. v. g. Petrus se Paulum capitalem inimicum gladio traicere, & Paulus gladio traiectus reperiatur: capiatur Petrus, & putans se, quod tantum somniauit, reuera patrasse, & ideo sponte aut in tormentis homicidium à se commissum fateatur, quod alius commiserat: quæro, quid iudex faciat? absoluet? non licet legitime confessum, damnabit? innocens est reipsa. Innocens peribit: & tamen iuste ac tuto fuerit à iudice damnatus. Idem tibi responsum existiment isti, qui causam tam frivolum quærunt, in tam immanis iniuriæ Deo & reipubl. illatæ dissimulatione. Verum hæc de argumenti forma & validitate iam nimis multa.

Venio ad rem ipsam, & inquire re stat, an aliqua regula tradi possit, qua iudici constet, an vera sit confessio Strigum, an vana & illusoria? Prius quædam sunt fundamenta præiacenda, vt firmior sit ardua structura.

Notandum in primis ea, quæ magis accidunt, aliquando somno depreßis accidere, vt quæ Tostat. Olaus, & Baptista à Porta de quibusdam narrant: aliquandò certò & perspicuè vigilantibus. Nam certum est auguria, & reliqua maleficia, de quibus S. S. non vno loco egit à vigilantibus acta, vt à Magis Ægypti, *Exod.* 8. Pythonis à Saulis, *1. Reg.* 28. maleficis Manassis, *2. Paral.* 6. 33. Balaam ariolus vigilans imprecari solitus, *Nu.* 22. Sæpè etiam quod vnus somniauit, hoc alter verè patrauit, vt *Iudic.* 7. Madianita miles somniarat, quod Gedeon in castra irrués verè fecit. Vnde fit, vt possit, quod vni sagæ somnianti, hoc alter vigilantibus verè contigisse: quare non possumus ex huiusmodi narrationibus, quæ particulares sunt, vniuersim colligere semper verè, aut semper falso hæc contingere.

Notandum secundo solere hominem deludi, vel imaginariè tantum, seu internâ imaginatione, quando in rei inanem similitudinem cogitatio tendit, quasi in rem veram sensibus obiectam, vt fit somniantibus. Quod non videtur ferè vnquam habere locum in strigibus nostris, quia ferè semper concurrunt circumstantiæ aliquæ, ex quibus pateat, delictum earum imaginarium non fuisse, vt cum effectus resultat in alio, quàm in ipsa strige, puta in agris, in maleficiato, &c. Vel deluditur homo per præstigium, quando immutatio oritur ex parte rei visæ, & non ex parte videntis, quia res aliter oculis videnda obijcitur, mutato fortè medio, & alijs speciebus ad oculum deductis, quàm reuera obiectum præfert, vt cum videtur esse lupus vel catus, qui homo est. At ista deceptio locum habet in præstigijs metamorphosis, quando striges sibi vel alijs videntur transformate; sed generat tantum deceptionem opinionis, & consistit cum vero crimine homicidij, &c. Vel denique fit illusio per apparitionem rei qualis est, & qualis apparet; sed per diabolum de nouo fabricatæ ad alicuius veræ rei similitudinem; vt quando diabolus corpus aëreum assumit ad similitudinem viri vel feminae, vel hirci, & talis apparet strigi. Tunc tantum deluditur strix, si putet esse verum hominem vel hircum, qualis apparet. Sed tunc deceptio potissima est ex parte obiecti; ex parte vero videntis non est deceptio in sensu exteriori, sed in opinione; quia vnum putat pro alio: si tamen huic viro succuba sit mulier, vel hunc hircum adoret, vel hoc hircum transferatur ad conuentum, non est deceptio quo ad criminis reatum vel malitiam.

Vnde

Vnde fit manifestum in hac materia duplicem considerandam & distinguendam illusionem vnam opinionis, & alteram rei: opinionis quoque illusionem esse duplicem, vnam quando fallitur opinio, & cum ea simul sensus exterior; alteram quando sola opinio, vel solus exterior sensus. Opinio quo sensu deluditur, quando per praestigium videntur sibi sagae equitare in hirco vero, & ab eo deferri ad conuentum: quando rem habent cum daemone, & putant eum in proprio corpore, & proprio semine concurrere: quando putant se transformatas in cattos, & sibi vel alijs tales videntur. Et certum est huiusmodi delusionem solam eas à poena Sodomiae vel homicidij patrati non liberare; non magis quam similibus delusio excusabat illas, de quibus in *d. cap. Epi' copi*. Fieri potest, vt sic hodie multae illarum sint delusae aliquando: sed tunc iudex debet attendere ad factum, an sic equitarint, an se daemone commiscuerint, an puerum strigaerint, an ea fecerint, quae ad transformationem vel strigiportium Diabolus docuit.

Sola opinio decipitur, quando putant daemonem esse Numen, aut ei deberi adorationem, aut esse omnipotentem vel omniscium, vel largiturum illis beatitudinem, &c. hac deceptio non excusat à poena, vt nec haereticos reliquos, quare *παραπρόν* est, quod strigum rudiores, & idiotae sic decipiuntur.

Sensus solus decipitur, cum aliquid videndum, tangendumque à diabolo obijcitur, quod tamen qui sensu deluditur, scit non esse quale videtur, aut quale tactu, gustu, olfactu, auditu percipitur, veluti quando striges non nesciunt se rem habere cum ipso daemone, equitare super daemonem, non

A mutari in cattum; sed haec sibi videri tantum, &c. Et talis delusio opinionis, quae est in laicis doctioribus, & minus rerum imperitis, multò adhuc minus à poena ordinaria praebet excusationem: quia hic ex earum parte est malitia formalis & perfecta.

Restat ergo difficultatem totam verari in delusione, quae est ex parte rei, siue facti. Quin nec ipsa est simplex aut vniuersum. Nam aliquando existimant sibi vigilantibus accidere, quod verè in somnis tantum accidit: haec delusio non magis excusat à poena, quam à peccato, verbi gratia, putat vna se delatam ad conuentum, quae mansit in loco sopita, prius tamen verè fecit omnia, quae solent adhiberi ad strigiportium; vel putauit se cum daemone vigilantem commisceri, cum tantum sit somnians delusa, sed tamen daemonis amplexus expetebat, & in nefarium scelus animo consentiebat. Sufficit malitia, conatus, & pactum ininitum, & obstinatio perfida sibi in vigilia complacens. & ad hoc planè deliberata: sicut obtinet in haeretico, qui quàm in somnijs accepisset propositionem haeticam, eam vigilans postea approbaret, ac tueretur: quem certò rogus maneret.

D Aliquando putant se fecisse, quod daemon ipse fecit, verbi gratia, putant se tempestatem concitasse, pauperiem agris fecisse, necem pecoribus & infantulis intulisse; quae tamen cuncta ex condicito ad signum praestitutum diabolus patrauit, ipsis id fieri volentibus, & ex conuentione signum praefixum sustulerunt. Quid tum, (quæso) interest, per se, an per alium fecerint?

E Quod si (quod rarissimum) nihil tale conatas striges, nihil coope-

ratas apparuerit; & æquè dubitetur, an per dæmonem hæc sint operatæ, ad singulares circumstantias tum iudici recurrendum: & quia casus sunt indiuidui, ipsæ quoque conditiones circumstantiarum indiuiduæ sunt & peculiare; nequit res vlla generali regulâ definiri. Possunt tamen quasi in genere circa singulas circumstantias quædam obseruari, non parum lucis Iudicibus zelo Dei præditis altis allatura, nam quorum zelus est in loculis vel mortuus, ijs quoniam in media luce amant cæcutire, frustra sol veritatis illuxerit.

Præclare (mea sententia) notatum fuit à Sebastiano Michaëlio, *Pneumalogia opera extremo*, nobis ad hanc veri investigationem, strenuum veritatis athletam, & fidei claram lucernam, Beatum Augustinum præiuisse, & si penitius inspiciatur, tres nobis Canones indagatorios eum tradidisse, libro 18. *de ciuitate Dei capite 18.* liber ille Michaëlij Gallico scriptus est idioma, in gratiam nationum cæterarum redigam fide optima in compendium, quæ dicit. Prima regula quam tradit, est *iudicium desumendum. b. effectu subsecuto.* Sic enim volens decidere, an quod de Iphigeniæ sacrificio narratur, verè acciderit, an præstigiote? concludit Iphigeniam re ipsa nec immolatam, nec in feram fuisse mutatam, sed aliud animal ei ablata dæmonis dolo ac futelis suppositum, probat ab experimento subsecuto, quia diu postea viuens alibi reperta fuit Iphigenia. Eodem argumento probat Diomedis locios non fuisse conuersos in aues, eo quod istæ aues Diomedæ postea inter se mixtæ (vt & Meleagrides) speciem suam cæterarum auium more propagauerint. Vnde colligit à dæmone locios Dio-

A medis subito translatos alio, & has illis aues aliunde compulsas, fuisse substitutas. E contra patet vera fuisse Moyfis in AEGypto miracula, quia Nilipifces vere mortui reperti, & locusta vineas ac messes verè perdidit. Vere quoque patientiæ exemplari Iobo dæmonem damnâ dedisse, quia vera mors iumentorum, filiorum, & feruorum ipsis cadaueribus, & subruta domus ruinis apparuit, nec quicquam horum postea viuens vel integrum repertum. Confirmat hanc regulam D. Thomas, cum censet præstigias & illusiones diaboli diu durare non posse: cum non sint, non naturæ seu substantiæ subsistentis; sed quædam dumtaxat accidentia, quæ Dialectici communia vocant, quorum est proprium alteratione naturali velociter commutari. Secundum hanc ergo regulam patet, in criminum, quæ striges fatentur plerisque veritatem à parte rei subesse, non nudam illusionem. Infanticidia probantur, quia pueri quos illæ fatentur à se necatos, à parentibus præfocati vel exsucti reperiuntur. Exhumatio corporum, sepulchri religione violata, probatur; quia cadauera sepulchris eruta non inuenta in locis suis, frustum vestimentorum, quod dicebant se dæmoni pro arrabone dedisse, re ipsa repertum abesse à vestis parte, quam ille narrabant. Homines & iumenta maleficijs læsi, & interdum ab illis liberati sunt vbique ad manum.

E Secunda regula est, *Attendendum an quæ asserunt, sint dæmoni possibilis.* sic enim Diuus Augustinus ibidem ostendit non fuisse locios Diomedis in aues vere & essentiali transformatione mutatos: quia specifica mutatio essentiæ vnus in aliam superat

creaturæ

creaturæ potestatem. Sed dicit factum subtractione & suppositione illa quâ memorauimus, quia hoc Diuina permissione difficile non est dæmoni. Hanc regulam secutus est D. Thomas *1. part. question. 114. artic. 4. ad 2.* cum scribit, si agatur de resurrectione mortuorum aut similibus rerum supernaturalium, & ea dæmonibus tribuantur, credendum fuisse duntaxat illusiones. Nam licet Deus vniuersali sua prouidentia vtatur, ad plurimos effectus, malis spiritibus: nunquam tamen vtitur ijs, ad opera vere miraculosa, quæ sibi & bonis Angelis beatissime reseruauit: & quia diaboli donorum supernaturalium non sunt capaces. Hac regula vsi fuere veteres Christiani in discernendis miraculis veris Beat. Petri, à fictitijs Simonis Magi, testibus Clemente, *lib. 3. recognition.* & Irenæo, *lib. 2. cap. 57.* Secundum hanc quoque regulam credendum est confessioni strigum, quia quæ fatentur non superant vim dæmonis, vt ostendi *toto lib. 2.* nec quicquam eorum repugnat, immo consentanea sunt omnia S. S. Patrum doctrinæ. Quare vt ex hoc indicio res decidatur, opus est viro in S. S. & Patrum in lectione & philosophia solide versato: qui sit pius, doctus, & Catholicus, quia (vt ait Tertul. *li. de anima.*) dæmones solinouere Christiani.

Tertiam D. Augustin. regulam petit ex *multitudine testium, & conformi similitudine narrationum*: quia vniuersorum vnanimis vbique consensus excludit omnem deceptionis aut somnij suspensionem. hoc argumento vtitur *d. lib. 18. cap. 18.* Sic in causa strigum ex distantissimis regionibus hodie idem testantur Scriptores Italiae, *Grillandus, Albericus, Siluester, Spina & alij*: Hispaniæ *Ciruelus, Castrus,*

A *Simancas, Tostatus*: Galliæ, *Iaquerus, Michaelius, Crespetus*: Germaniæ, *Sprenger, Nider, Mollerus*: Lotharingiæ, *Remigius, Gregoriusque*: Treuiris, *Binsfeldius*: denique alij innumeri. Ipsæ quoque striges cum idem quod dicunt in Hispania, dicant in Italia, & quod in Germania, totidem factis & verbis referunt in Gallia, & quod vno anno, id alio semper tam ab annis plusquam octoginta continuis in eculeo & extra quæstiones libere profiteantur, idque tam apposite, vt mulierculæ & pueri litterarum aliquin rudes videantur legisse, intellexisse, & memoriæ mandasse, quæcunque viri docti de his rebus scripto per Europam totam varijs linguis tradiderunt: nonne hic consensus vniuersalis plus satis conuincit, hæc ijs non accidisse in somnis? nam si hæc somniarunt quo pacto sic semper omnes idem somniarunt eodem sibi euenisse modo, eodem loco, eodem tempore, die, hora? Vt medici docent ciborum quantitas, & qualitas, diuersa ætas, & varia corporis humorum temperatio generant diuersa somnia: hic idem somniant omnino, diuites splendidi, & Iro pauperiores egentioresque, famelici, & dapsiliter habiti: viri fæminæque, ætatis, & pueri, biliosi, & flegmatici, sanguinei & melancholici, ergone omnes istos tam diuersæ ætatis, nationis, conditionis, tempore alio, atque alio, simili semper ciborum vsos quantitate & qualitate, æquali temperamento corporum fuisse dicent, quia eadem semper somnia fuerunt? Dicent fortassis hæc illis somnia, non à naturali causa, sed à dæmone immisfa, & ideo tam similia existere.

Humanam igitur ista naturam superant, & à dæmonibus ista procu-

Eccce

rantur.

rantur. Et quæro, cur non igitur concedant hæc à dæmone fieri vere, & non per somnium illusionem, sed vigilantibus ad talia hos mali artifices abuti, cum id illis sit æque expeditum, neque Sanctæ Scripturæ, nec Patrum sententiæ, nec rectæ rationi refragetur. Quid? quod non sit verisimile dæmonem hæc somniantibus tantum hominibus ubique omnibus adeo conformiter effingere. Id probatur, quia hæc ab vno & eodem dæmone simul eodem tempore non fiunt. nam vnus simul pluribus locis adæquatis esse nequit vel operari, vt docent Iust. Martyr. q. 40. ad orthod. & Dydim lib. 1. de spiritu s. Deberent ergo tot esse ferme somniorum immissores dæmones, quot sunt fortiarum & sortiarum sic somniantes, & illis constitutis diebus non vacare alteri rei, quam somnijs effingendis. Magnus hic consensus, magna discordium mentium concordia. Solent (ais) ad malum mali conspirare. Fateor, sed ad maius malum libentius, & ideo non credendi per somnium velle deludi, quos in atrociora peccata vigilantes possunt pertrahere, ideo palam magistelli & concubini esse malunt, & vere hanc Dei imaginem. non imaginariæ tantum deturpare, incestareque. Longe quoque facilius est dæmoni corpora loco mouere & transferre, cibum potumque ministrare, corpus assumere vel effingere, quam imagines, simulachra, & phantasmata tam variarum rerum dormientium sensui interiori immittere & imprimere, quia strigum phantasie eodem tempore non sunt eodem modo dispositæ, nec semper omnes omnium quæ representanda conditiones animo ante conceperunt, maxime prima qua hæc experiuntur vice, nec potest diabolus

A quas vult species in phantasia imprimere, vt docet B. Thom. 1. p. q. 118. art. 3. ad 2. His trib. D. Aug. canonib. examinatorijs vltimus accedat in praxi vtilissimus.

Quarta regula & certissima videtur, casu occurrente circumstantias omnes diligentissime debere perpendi: nam hinc clare dignoscetur, an circa factum confitens fuerit delusus.

B Nam in re adeo occulta & ardua probationis non est moderati aut sensati hominis demonstrationes exigere, vel probationes luce meridiana clariiores. tum quia dicenti esse delusum confitentem, incumbit probatio, non vero neganti: quia hic pro se habet presumptionem. tum quia in similibus, nempe exceptis criminibus, hoc receptum est à saniore iurisprudentium parte, vt admittantur probationes alie minus sufficientes, verbi gratia, infamium & complicum depositiones & testimonia. sic post gloss. Salic. Alexand. Gand. & alios docent Clarus lib. 5. s. fin. qu. 21. & Binsfeld, memb. 2. de confess. male. concl. 5. Idem quo plures circumstantiæ concurrent, fiet res euidentior: quando autem aliqua defunt, si adfunt alie, hæc quæ adfunt non enervantur idcirco. nam in his circumstantijs eadem ratio est, quæ testium. Sicut enim maioris momenti sunt duo testes affirmantes, quam decem negantes se vidisse: ita in nostro casu plus momenti obtinent duæ circumstantiæ præsentæ ad veritatem confessionis adstruendam, quam absentia vel defectus decem aliarum ad enervandam confessionem. Nam ex eo quod non est, nihil positium potest inferri. Hoc posito videamus de lingulis circumstantijs.

E Quoad circumstantiam Quis, seu personæ confitentis, considerandum

an alias

an alias sibi mente constet, & ad rem apposite loquatur: an det scientiæ suæ vel facti non improbabilis rationes: an dicat se discernere nosse inter illusiones in somnis, & res ipsas quæ vigilanti acciderunt, quod asserbat Ioan. de Valx, & Inquisitores Germani testantur esse modos dignoscendi. Minimum vero refert an sint idiotæ. nam idiotæ quoad sensuum externorum functiones tam pollutæ, quam qui docti sunt. Etas etiam non multum ad rem pertinet, nisi si nondum essent doli capaces, quoad peccatum, vel etiam præ senio delirarent. Nec maioris momenti est conditio paupertatis vel diuitiarum, nam etsi pauperes facilius in hæc scelerata pertrahantur: pertracti tamen non magis obnoxij sunt delusioni, quam diuites & nobiles. Idem de sexu iudicium. De energumenis (nam fortassis aliquæ sagæ simul sunt energumena) censuerim, quando talis aliqua ex bonis fundamentis iudici suspicio est: tunc eas curare primo exorcizari, & facta exorcizatione, eodem loco eius confessionem haberem quo cæterorum. Nam quæ in dilucidis interuallis energumeni faciunt, eorum æque memores sunt postea atque alij: quæ vero faciunt tempore vexationis, vel (vt rectius dicam) quæ tum in illis diabolus facit, eorum postea non meminerunt.

Igitur quando cunque in iudicio rerum astrarum probe memores sunt, & circumstantias cæteras idonee recensent: putandæ sunt non illas, nec excusandæ à criminum pœnis, quæ confitentur se patrasse interea dum ratione recta utebantur. (Raro tamen crediderim energumenas esse, quæ sagæ sunt: saltem post possessionem à dæmone non esse factas sagas:

A sed vel iam ante sagas fuisse, vel quæ veræ sunt sagæ, propter assiduam dæmonis assistentiam, & maximam in eas potestatem, multa cum energumenis communia, quoad ferociam & crudelitatem potissimum habere, vel habere videri.

B Secunda circumstantia (*Quid*) comprobatur confessionem, quando delictum quod confitentur, dæmoni, seu per dæmonem homini non est impossibile, nec viro sapienti & erudito incredibile, quantumuis stupendum sit, & admirabile, horrendum aut execrandum. Nam talia solent ab eis patrari, & quo regnum Antichristi vicinius, hoc Satanæ potestas maior conceditur, & charitate magis ac magis refrigerante, clarius atque clarius mysterium iniquitatis incipiet reuelari & operari. Vtrum vero aliquid sit incredibile vel impossibile, iudicium pertinet ad Theologos, qui cum humana diuinam philosophiam prope coniunxerint: nudi vero litteratores, Iuristæ, vel Medici, non sunt idonei iudices, multoque minus homines quidam Luciani, & Athei, seu polytici nostri trochi, pietatis, publicæ salutis, & Catholicæ religionis negligentissimi, ambitionis vero & diuitiarum vnde quaque aggregandarum studiosissimi.

D Quid vero adeo abominabile fieri possunt, quod non factum alias comperiamus? Incæstus, Sodomia, parricidia, fidei apostasia, sacrilegia, nostris temporibus, nonne ludus? Anthropagiam horrent animi, sed possem singularum fere nationum proferre non pauca exempla. Carybas mala consuetudo: Iudæos, Italos, Hispanos aliquando adegit durissimum famistelum. non minus efficax odij magnitudo plane belluina superioribus

Lege Rob
Dinothū
l. 2. di bello
religio
nis in Frā-
cia.

annis Angræ quendam Lusitanum N. Pilatos tria Castellanos corda trepidantia vorare adegit. vt narrat Hist. de las Terceras. Quid Mattiacum aliud (quo te ô Belgica mea hærefis auertit!) nautam? sed nolo meis verbis, carmine volo cognofcas Lector Nobilis Noctv vici:

Lugdunum cingit Batauorum miles
Iberus,

*B. A Batauo contra cingitur ille ma-
ri.*

Non opus est gladijs, ferroq, rigentibus
armis,

Sola pro Batauo belligerentur a-
qua.

Lacturam pecorū Batauus quam fecit,
& agri,

Hispano decies sanguine Ibere
lues.

Mercator sapiens tamen haud merca-
bitur vna

Hispani generis corpora mille
boui.

Macra caro est, nuper cum cor gustaf-
set Iberi

Respuit, & canibus nauta vorare
dedit, &c.

Nam plura addit: Comesse potuit, qui in tam immani facinore ludere: sed Dinothus tamen dissentit, nam ait hūc Læstrigonem abiēcisse, sed tamen alium arrosū id Delstū transfūisse, pietate, ludibrio, & petulantia. Idem Dinothus fatetur, lib. 5. Historia Gallica, persuasam plebem Catholicam fuisse, pueros ab vberibus matrum per Huenosios seu Caluinistas auelli, verubus infigi, & instar hædinæ aut aprugnæ mandi perauide consueuisse. Verus necne rumor ille fuerit, non habeo affirmare: malo falsum credere, quamuis genius sectæ non abhorret.

A tāque crudelia tertij illius belli ciuili facinora fuere à Caluinianis perpetrata, vt ea postteritas nunquam sit creditura. Nihil ergo tam crudele, vel nefarium sagæ profiteantur, quod non sit exemplis contestatum. Puto me hoc opere toto singulorum criminū multiplicia memorasse: & reperiri, quæ vnam in personam omnia concurrant. scripsit ad me ex nostris, vir fide dignus, Gaspar Rhey An. 1600. in hæc verba: Hic monachij 27. Nouemb. mater filiaque duo viri puerque duodenis (erat hic ex reliquijs eorum, qui non multo ante hoc tempus itidem h c flamma cremati, aut stipitib. induti) atroci prorsus supplicio affecti fuerunt. Medea fabula est, Thyestes fabula est: superas & inferos poluerunt. vs verbo dicam, quicquid scelerum in libro, quos de magia inscribit, admiserunt isti. hoc ex ore iudicis iurati: qui in veneficos hosce & quæstionibus egit, & illos (libros inquam tuos, ac diligētissime, perlegit) præfens audiui.

B Itaque sexies urbem intra vsi sunt ferro ac lamina, extra perfractis ante brachijs à rotam in rogo vsituti sunt viu. Non ergo attendendum iudici vt credat immane magis vel minus sit facinus: sed in ipso considerandum facinore, quantum cunq; sit, an quod à se patratum fatentur, id vere patratum fuerit. v g. dicit se commouisse tempestatem & grandinem præcipitasse in agrum Titij vicini sui: videat an vere tum ager ille oborta procella fuerit grandinatus. Dicit se se stregasse (vt loquuntur) filiolum N. & vere puellus nullo apparente morbo contabuit, fortassis etiam cicatrix paruula, in pectusculo vel gutture pueruli inuenta. Dicit se necasse vaccas aut iumenta N. defossa sub limine stabuli olla, quæ ibidem reperita: aut solo contactu necasse dicit, & visa fuit tangere, nec certa mortis

C

D

E

causa apparet alia. Dicit se adoleſcentula 10. vel 11. annor. cum ſolo dæmone conſueſſe, quæ per inſpectionem ſcæminarum peritarum deuirginata inuenitur. Nec verè peccatum ſtrigum vllum eſt difficilioris probationis aut ſuſpectius de deluſione, quam nefanda cum dæmonibus Venus. Remigiustamen indicia duo ſuggerit, ſi poſt tam nefario concubitu defuncta præ laſſitudine per aliquod tempus ei decumbendum fuerit: aut ſi ſubſtrata lintea ſargo cruore ſint perfula, quæ duo ſagæ duæ in actis conſeſſæ fuerunt: *lege illum lib. 1. cap. 6.* Sanè hæc ſunt indicia clara, quibus ſagæ queat cognoscere ſe non ſomniſſe. Immodò quoad viros etiam, cenſent Itaq; & alij, nunquam ſic deludi quoad concubitum, quin diſcernere queant, an vigilantes id fecerint, licet enim initium in ſomnis potuerit contingere, in ipſa tamen patratione neceſſariò volunt hominem expergilſci, atque id aiunt docere illorum experientiam, qui ſcedis huiuſmodi imaginationibus inter dormiendum commaculantur. Et hæc fuit Hebræorum iam olim opinio, quod rerum natura non capiat quemquam coire neſcientem, ait D. Hieron. *Traditione in Genes.* qui non refellit, vt nec Rupertus; & idem tenent Liran. Toſtat. & Oleaſtrius in *cap. 19. Genes.* agentes de ebrij Loth in caſtus ſcio D. Iren. *lib. 4. cap. 51* & D. Chryſoſt. *hom. 44. in Gen.* Theodoret. Ambroſ. & alios voluiſſe, hæc omnia proſus ignaro, nec ſentiente Loth facta; quod naturaliter fieri poſſe, etiam Caietan. & Perer. noſter cenſuerunt. Nec quicquam dubito à dæmone adeo fortiter aliquem ſoporari poſſe, vt ne in deciſione quidem ſeminis dormire deſinat. Poſſet itaque dæmon ſic ſagis illudere, fateor. Verum cauſam non video, cur id in dia-

A bolicis hiſce mancipijs fieri ſuſpice-
mur; quæ (vt narrat Spreng.) non raro
reperæ ſunt in agris clara luce ſupinæ,
& crillantes, & poſtea viſus teter vapor
ab earum corpore ſe ſurſum eleuare:
quem illæ in actis ſuum incubum fuiſ-
ſe conſitebantur.

B Item quando affirmant ſe ad con-
uentum delatas, vel iter pedibus con-
fecilſe, & viſæ ſunt ab alijs agnitæ: &
complices aſſerunt ſe ſimul aduiſſe, &
in reliquis circumſtantijs conue-
niunt. Quando poſt reditum à con-
uentu aliquor diebus ægri, vt multi a-
pud Remig. & Binsfeld. quando reper-
ta vaſa conuiuantium, vt à lanione Ca-
merarij: quando inuentæ nudæ in a-
gris à curſu reuertentes, vt Grillandi
Lucretia: quando poſt multum deni-
que tempus ac laborem domum re-
diere, vt Presbyter Pici, & Nobil. ille
Lochiensès Bodini: quando quaſſatis
membris ſemineces ex nube in terram
deiecti, vt iuuenis Batauus Ronſſei: aut
in arborem, vt Margareta. & armenta-
rij Remigiani, Denique quando ſe aiunt
cattum, vel quod aliud animal induiſ-
ſe, & veſtigia patrati ſub tali larua cri-
minis apparent, vt ſanguis pueri exſu-
cti in cunis, apud Spin. vel vulnus in
in ſtrigum corpore, qua parte ſchema
ferinum conuulneratum fuerat, vt cat-
tus eiufdem Spinei, & bufo apud Ipras
Flandriæ.

C Denique hæc circumſtantia (*quid*)
innumera indicia iudici queat præbe-
re, ſed notanda duntaxat, quæ rem
ipſam, de qua quæritur, concernunt.
D verbi gratia vel delationem, vel con-
cubitum. Nam ſi hæc veriſimilia, pa-
rum attinet, etiam ſi parerga quædam
admiſceantur minus veriſimilia: ideo
enim ſolet diabolus falſa veris aſſuere,
vt ne veris quidem fides conſtet, quod
in confeſſione Manteniſi Necroman-

ticorum, ex Grefpeto alias ostendi: item in exemplis quibusdam à Remig. adductis. Denique in hac circumstantia, quæ omnium præcipua est, audiat Iudex prudens prudenter monentem Plutarchum: *Quodammodo Philosophiam tollunt, qui rebus mirabilibus fidem non habent. Oportet autem quam ob causam aliquid fiat ratione tractare: quod vero id fiat, ex historia est sumendum lib. 5. Symposiac. c. 7.* Itaque narrationi reorum stare oportet, quæ tot Historijs est comprobata. Hanc incredulitatis aduersariorum ex incertitia natam pertinaciam pridem veteres damnauerunt. Apul. lib. 1. de asino asserit hominibus multa euenire vltimura, & plane vera, quæ tamen ignaris relata fidem perdant. Dionys. Halicarnass. li. 5. antiquit. docet hoc vnicuique insitum à natura, vt ex proprijs ea, quæ de alijs dicuntur iudicemus, & an aliquid credibile vel incredibile sit, id ex proprijs viribus metiamur. Plinius autem senior (locus excidit) quemadmodum (ait) multa fieri non posse, priusquam facta sunt, iudicantur ita multa quoque quæ antiquitus facta sunt, quia nos ea non vidimus: neque rationem assequimur, ex ijs esse, quæ fieri non potuerint iudicamus. Quæ certe summa insipientia est.]

Tertia circumstantia est *Cur?* vt pote si habuit causam tum temporis ad pactum cum dæmone ineundum: puta insatiabilem libidinem, pusillanimitatem, desperationem, desiderium vindictæ, curiositatem, egestatem subitam aut valde grauem, & huiusmodi, quibus impelli consueuissent: Theophili, Edelini & aliorum exempla declarant.

Quarta, *Quomodo?* non est magno vsui, quia parum refert an modum ignorent: sufficit, quid ex parte sua fecerint: & quibus vsæ sint instrumentis.

A occulta sunt plerumque Satanae stragemata, & media naturalia. Sat erit si indicent, quibus vsæ, pulueres: vnguina decermina mortuorum, buffones illa, &c. maxime si ista compareant apud illas, vel visa, vel reperta, quibus asserunt locis. Modus etiam operandi sedulo distinguendus est ab ipsa rerum adhibitarum efficacitate. quamuis enim quod laga se dicit adhibuisse, hoc scit secundum se inutile ad effectum producendum: sufficiet, si pro signo esse queat, nam efficacitatis vis omnis pendet, à peritia & operatione ipsius diaboli ad signum operantis: vt patet in transuersionibus, & procellis cientis, similibusque.

B
C Quinta *Quibus auxilijs?* hoc est, an ope dæmonis, & cum quibus complicibus. hoc indicium frequentissimum & optimum est: quia fatentur complices se simul fecisse. Videtur autem incredibile omnes eodem modo circa singulas circumstantias delusas fuisse. quamuis enim tam facile foret dæmonibus decem decipere quam vnum: tamen non est censendus Deus hoc æquè permittere. Ne omnis ratio probandi talia delicta occulta iudicibus adimatur: hoc enim dissentaneum est prouidentia diuina.

D Sexta est, *Vbi?* quæ minimi momenti est, nam possunt æquè deludi vno loco atque alio, Deo permittente.

Septima circumstantia (*Quando?*) non multum attendenda, quia tantum vno, quantum alio possunt die, quantum interdiu, tantum noctu: & quouis tempore decipi à dæmone possunt. Admuniculantur tamen hæc duæ vltimæ reliquis circumstantijs ad earum confirmationem, cum testes conueniunt in loco & tempore: nec nihil probabilitatis habent locus famotus, aut tempus solemne (hoc est dies ordi-

narij)

narij) quibus earum scelerosa conciliabula celebrantur.

Sed (inquiet) potest in conuentu innocens representari, adeo vt multi testes postea deponant eum se illic vidisse. Respondi alias, vel Deum id nunquam passum: vel si passus fuit aliquando eos infamari: nunquam tamen passus est, eos damnari. sed mox eorum in innocentiam in lucem protulit, vt in illo ipso facto B. Germani; quod aduersarij vrgent: & certius probatur ex D. Athanasij iudicio, qui falso accusabatur brachium arsenij ad vsus magicos abscidisse. Demum si quid huiusmodi argumentum valeret in adulteris, homicidijs, & alijs etiam valeret. Nā posset etiam diabolus in latronum cauernis, & lustris libidinosorum innocentem exhibere tanquam adulterum, vel homicidam: quod quidam B. Siluano narrant accidisse, æquali historię fide, qua illi de B. Germano memorāt, & de Santarenensi monacho habes inferius l. 6. c. 2. sect. 3. q. 3. AA. Si concedunt æquē in alijs criminibus hoc locum obtinere: nē illi quam fidem sceleratis patrociniū, tam infidam reipubl. & Deo nauant operam: nihil enim accōmodariū sit ad criminosos omnes supplicijs eripiendos. Si negant in alijs peccatis idem locum habere: doceant cur in solo crimine fascini demon hoc possit. & non in alijs. Sat scio nunquam idoneē docebunt.

6 *Sextum Arg.* est, malefici non sunt occidendi propter abnegationem fidei: quia omnes homines, dum mortaliter peccant: fidem abnegant, & dæmoni, relicto Deo, adhærent, & tamen non propterea occiduntur, Conf. B. Petrus ter Christum negauit, & tamen non fuit propterea necatus. *Resp.* Peccatores recedere à Deo per inobedientiam tan-

A tum: & ideo improprie dicuntur propterea infideles, & fidem negare; sed malefici seu lamie recedunt à Deo per expressam abnegationem Dei & fidei, quod est *Apostasia*, propriè dictæ infidelitatis species, constituens peccatum vnum specificè à cæteris mortalibus peccatis distinctum. vt optimè deducit Binsfeld. in l. 7. c. de malef. in resp. ad 1. argum. Quoad B. Petrum ille tantum peccauit contra præceptum confessionis fidei, fidem verò nequaquam amisit. malefici fidem corde & ore abijciunt. idque spontè, nullo vrgente metu. Petrum statim pœnituit; sagæ manent in sua defectione. plura de Petri negatione egregia inuenies apud Fra. Soarez. tom. 2. in 3. p. D. Thom.

B *Septimum arg.* Deus permittit maleficia fieri, & sinit maleficos viuere. ergo non debet eos homo occidere. *Resp.* ridiculum esse quod inferunt. sic enim sequeretur nullorum criminum reos occidendos: quod esse hæresim certam docent Castr. & alij Catholici scriptores. Nonne magistratui gladius à Deo datus ad vindictam malorum? a Ex his apparet, quam ridicula sint argumenta aduersariorum. Sit ergo.

C *Conclusio.* Lamia occidenda etiamsi hominem nullum veneno necassent, etiamsi serpentibus, & animantibus non nocuissent: etiamsi necromantica non forent, eo ipso tantum: quod dæmoni fœderata, & quod conuentui interesse solita, & qua ibi exercentur præstare.]

D *Conclusio.* Lamia occidenda etiamsi hominem nullum veneno necassent, etiamsi serpentibus, & animantibus non nocuissent: etiamsi necromantica non forent, eo ipso tantum: quod dæmoni fœderata, & quod conuentui interesse solita, & qua ibi exercentur præstare.]

E Probatur id primum iure diuino, Exodi 22. vers. 19. *Maleficos non patieris viuere.* quo loco vox Latina est admodum latè patens, nec restringenda ad solos venenarios, vt nec Græca, nec Hebræa, quod quia fusè probauit, hic non repetam. idem statuitur Leuit. XX. vers. vlt.

7
a Rom. 13
1. Pet. 2.
vide O
rig. hom.
10. in Nu

XX

b l. 1. c. 2.
de voce
Mechaf
sephim.

2. proba-

2. Probatur iure humano, lege Ec-
 clesiastica. *cap. peruenit. c. contra idolo-
 rum. 26. quast. 5. Extravag. varijs, vna To-
 an. XXII. super specula, alia Innoc. 8. qua
 ponitur ante malleum malef. alia Alexand.
 5. incip. cum accepimus: alia Leonis X.
 incip. honestis petentium votis; alia
 Had. VI. incip. Dudum vti nobis.] & le-
 ge sæculi, scripta quidem l. multi. l. ne-
 mo. l. nullus. l. etsi. C. de malef. & mathem.
 nõ scripta vero, consuetudine ferè V-
 niuersali Europæ, iudicum Ecclesia-
 sticorum, qui solent brachio sæculari
 eos tradere: c. & iudicum secularium,
 vt patet ex scriptoribus, qui res crimi-
 nales profecuti sunt nationum omnium:
*Italorum, Blanci, Carerij, Grillandi,
 Gandini, Clari, Follerij, Bofsi, & alio-
 rum, ex Hispania Bern. Diaz. Placæ: A-
 uuiies. Auendanni, Couarr. Gregorij,
 Lop. ex Gallijs Fabri, Millei, Michaelij,
 Iaquerij, Berberij, Remigij, ex in-
 feriore Germania Damhauderij, ex
 superiore Althusij, Godelman, Fichar-
 di, Molleri & ipsorum patronorum
 Lamiacorum: qui dum quærentur &
 improbant, contestantur consuetudi-
 nem hanc inualuisse, Hæc PP. rescrip-
 ta, hanc Imp. sanctionem, hanc Euro-
 pæ generalem consuetudinem, hæc de-
 creta cunctiorum tribunalium accusare
 mendacij, hoc est contendere falsum
 supposuisse & asseruisse: quod nomen,
 quod supplicium meretur.**

vt docet
 omnes,
 qui de in-
 quisitorũ
 tribunali
 egere. Lu-
 cerna in-
 quisitor.
 Directo-
 rium In-
 quisit. il-
 lud Com-
 mensis,
 hoc vero
 Eumeri-
 ci. Viato-
 rium In-
 quis. Ber-
 heus
 Sprenger
 in malleo
 Iaquerij
 in flagel-
 lo Simæ
 in praxi
 Alia Cas-
 de iustit.
 hæret. pu-
 nit. l. 1. c.
 16.

3. Probatur ratione, criminis gra-
 uitati commensuranda pœne grauitas:
 grauitas autem criminis petenda à
 personæ offensæ dignitate, & ab ipso
 offensionis modo. Offenditur à Lamij
 Deus Opt. Max. & Deipara & omnes
 cœlites, & vniuersa Ecclesia, genusque
 humanum, & animata inanimataque
 omnia: nam Deo & superis maledi-
 cunt, & blasphemant: cæteris creaturis

A abutuntur, & exitium parant; idque
 modis contumeliæ & crudelitatis ple-
 nissimis, primo interuenit idololatria,
 grauior quam Israelitarum, illi vitu-
 lum aureum adorabant, corameo bi-
 bebant, saltabant; caneabant: d hi coram
 dæmone ipso, cui se deuouent, cui sa-
 crificant, cui fidelitatis & obedientiæ
 sacramentis se addicunt: coram hoc
 (inquam) edunt, bibunt, choreas du-
 cunt, cantillant, fœdissimeque multa
 operantur. Secundo consulunt ipsum da-
 monem frequenter, quod ipsum morte
 dignissimum, ex lege Dei e Tertio offe-
 runt filios & filias suas dæmonis: lege Dei
 iubentur occidi, qui semen suum offe-
 runt. Moloch. f Quarto eadem lege ne-
 cari iuberur, qui cum inmento coierit: gi-
 tem qui adulterium commiserit: h i-
 tem qui cum sexus eiusdem homine
 Sodomiam commiserit i longe detestabi-
 lior est (spurcitijs Magorum; quia, cum
 sint coniugati, adhuc versantur in
 continuo, quasi concubinato cum dæ-
 monibus, & sic non tantum contra se-
 xum, neque tantum extra speciem
 peccant, sed etiam extra genus: quod
 detestabilius est, & pess. omnium car-
 naliū peccatorum. Nec ociosum est,
 quod cum diuina lex dixisset, malefi-
 cos non patieris viuere. subiungat imme-
 diate: Qui cum inmento coierit mori-
 tur.

Quimmolat Dijs occidetur, nimirum
 vt hæc connexa, & comitari solita se-
 se, indicentur. Sexto interuenit in-
 eorum crimine atrocissima blasphemia
 & maledictum in Deum: quæ diuina
 quoque lex morte sancit vindican-
 da. I Septimo accedunt in vno crimine
 & alia multa: quibus à legibus hu-
 manis iustissimè mors decreta sup-
 plicium: apostasia à vero Deo: mex-
 cercere ritus & sacrificia Diaboli sæ-

d Exo. 31.
 anum. 4.
 e Leo. 20.
 v. 6.
 f d. c. 20.
 v. 2.
 g d. c. 20.
 v. 11.
 h d. c. 20.
 v. 10.
 i d. c. 20.
 v. 13.
 k Exo. 22.
 v. 18.
 l Leo. 1.
 v. 8. & 16.
 dem in
 Auth. vt
 non laus
 conu. au
 Boer. de
 scilio. 31.
 m cr. de
 apolla. 4.
 b. D. D.
 g. & j. C.
 de Apoll.
 dius,

dius, quam vlli olim pagani transfugium a Deo ad hostem dæmonem, cum Deo Sacramentum militiæ in baptismo dixerint: rebaptizatio quoque, & chrisimatis seu confirmationis conata abrasio: crimen læsæ Maieſtatis diuinæ apertissimum ex ipsa Professione & pacto seu fœdere solo, vt ex formula & ritu ipso constat p, nocturni conuentus ad magicos apparatus, quod ipsum capitale q. Cum itaque tam multa concurrant in vno crimine, quorum singula morte dignissima: videtur communi iudicio carere: qui communem hanc pestem non censet igne gladioque abolendam: & suspicionem occulti consentus atque conspirationis merito præbet: qui se, Dei & hominum coniuratos hostes defendere atque tueri velle profitetur.

Accedat & alia ratio. Criminum morte puniendorum tres sunt causæ præcipuæ. 1. ne criminosi viuendo damna inferant proximis & reip. constat autem maleficos etiam si non occiderent veneno: tamen plurima damna inferre: vt enim cetera mittam, cum eorum peccatum sit in vno multiplex quædam colluies, sentina, & semper repullulascens hydra peccatorum: Deus grauissime semper offenditur, & ad clades toti reipub. inferendas prouocatur maxime: vt his infelicissimis temporibus experimur, quibus huius scæta (quæ iam cæteris longius proserpsit) flagitia, bonorum hominum precibus, & pietati præponderant, plulque illa possunt ad irritandum, quam hæc ad Deum placandum. 2. causa est, vt etiam si alijs non nocerét factio, ne noceant exemplo: vt videmus quotidie lamias multiplicari, & earum sermones atque operacancri instar serpere. quare tol-

A lendæ de medio, vt *stulto pereunte, sapiens astutior fiat.* 3. ne si diutius mali tolerentur, maiora aggrauatis sceleribus supplicia sibi accersant, & de die in diem fiant deteriores. cumque salutis pars sit, minus affligi: optime illis ad salutem consulit æternam, qui mature flagitijs eripit. Docet experientia vix illas extra rogam, vel carceres conuerti: quomodo conuertantur, quæ domi moriuntur, nec habent qui ad Deum reuocet conscium peccati eorum quenquam? Potest illas Deus ad penitentiam etiam domi reuocare: sed non videmus hoc fieri, quod singulari Dei contingit clementia, quæ pœnas tantis sceleribus debitas vult breuiore & leniore hic supplicio expiari. Cum itaque omnes hæ orationes locum habeant in Lamijs, etiam si nullum occiderint animal: consequens eas adhuc merito morte plecti: & hos iudices clementes potius quam crudeles in eas existere, consequens etiam impios & crudeles in reipublicam & quasi paricidas patriæ esse, qui ad tam euidentem patriæ perniciem hæc viperarum examina dissimulatione, conuiuentia, aut aliter, fouent, celant, tuentur, aut debita pœnæ subtrahunt.

D Obijcitur ex Constit. Carolina locus cuius hæc sententia est: si alicui damnum maleficio siue veneficio intulerint, morte ignis plectantur: si vero nulli damnum intulerint, pœnas patiantur pro delicti quantitate & qualitate. Respond. semper (vt ostensum) huius delicti eam esse qualitatem & quantitatem, vt si fœderata fuerint cum dæmone: si in conuentibus, ea quæ fieri solent, fecerint, morte plectendæ sint. Duntaxat ergo caput hoc definit, venenarios illos semper igne

Fffff

punien-

puniendos: cæteros, si venenarij non sint, aliquando igni, aliquando alio supplicio puniendos. Patronis ergo Lamiarum, qui hoc capite nituntur, dicendum fuit, harum Lamiarum crimen huiusmodi non esse, quod mortem mereatur: quod hætenus illi ostendere nequiverunt, & Binsfeld. Grill. Spreng. Alf. à Castro & alij citati, nosque etiam non obscure contrarium demonstrauimus. Quid quæso absurdius, qui vaccam vel equum occiderit interfici: quia fide Christiana defecerit, & Deo maledixerit, & Diabolo se addixerit expressa professione, & cum eo fœdissime coierit, & sacrificauerit, &c. cum morte non affici: estne hoc pœnas criminibus commensurare? Visum mihi, vnde hæc omnia luculenter probari queant, inserere huic loco exemplar sententiæ latae Auinionis anno 1582. vt referatur à Sebastiano Michaëlis, in *Pneumatologia*:

Visis processibus coram N.N.N. &c. contra nobis constitutos reos, accusatos, & delatos: quibus tam per vestram: & quorumlibet vestrum relationem, ac propriam confessionem iudicialiter coram nobis factam, atque sæpius repetitam iuramento vestro medio: quam per testium depositions, eorumque accusationes, & alias legitimas probationes, ex dictis, actis & processu resultantes, nobis legitime constitit, & constat, quod vos, & vestrum quilibet, Deum nostrum omnium Creatorem, & Opificem, Vnum & Trinum abnegastis: & inimicem Diabolum, hostem antiquum humani generis, colistis vosque illi perpetuo deuouistis: & sacratissimo Baptismate, & his qui in eo fuerant susceptores leuantes, & proparentes, vestrique Patres paradisi, & æterno hereditatis, quam pro vobis & toto genere humano Dominus noster Ie-

Apostati
consum-
mata.

A *sus Christus sua morte acquisiuit, coram prefato cacodæmone, in humana specie existente, abrenunciastis: infundente ipso rugiente diabolo demum aquam, quam accepistis, vestro vero mutato nomine in sacro baptismatis fonte vobis imposto, sicque aliud commentitium nomen vobis imponi scilicet baptisate passi fuitis, & accepistis: atque in pignus fidei demoni data vestimentorum vestrorum fragmentum & particulam illi dedistis, &*
B *vt à libro vite vos deleri: & obliterari pater mendacij curaret, signa vestra propria manu, ipso mandante & iubente, in reproborum damnatorum, mortisque perpetua libro nigerrimo ad hoc parato apposuistis: & vt ad tantam perfidiam & impietatem vos maiori vinculo deun-
C *civeret, notam vel stigma cuiuslibet vestrum, veluti rei sua propria inuistis: & illius mandatis & iustis iurando, super circulo (quod diuinitatis symbolum est) in terram sculpto (quo scabellam pedum Dei est) per vos, & quemlibet vestrum præsistis, vos obstrinxistis signo Domini-
D *co & cruce concubato: & illi parendo, admiculo baculi, quodam nefandissimo unguento ab ipso Diabolo vobis prescripto illi, crucibus & positi per acra ad locum constitutam, imtempesta nocte, hora commoda malefactoribus, statisque diebus ab ipso tentatore portari & translari iussistis: ibique in communi synagoga plebimorum malefactorum sortilegorum, & hereticorum fascinariorum, cultorumque demonum, accenso igne retro, post multas iubilaciones, saltaciones, comestaciones, compotationes, & ludos, in honorem ipsius presidentes Beelzebub Principis demoniorum, in formam & speciem fœdissimi
E *& n gerrimi hirci immutari, vt Deum, re & verbis adorastis: & ad illum complicatis genibus supplices accessistis, & candelas piceas accensas obrulistis, & illius fœdissimum ac turpissimum animum****

Transi-
gium.

Sacri-
gium.

f.leg. sub
crucibus
passi Ec-
ce conue-
tus & tri-
sportio.
Ecce ido-
lolatram
perfecti.

Finis no-
cere male-
ficijs hu-
mano ge-
neri. Ma-
leficia &
crudeli-
tates.

(proh

(prob pudor!) summa cum reuerentia ore sacrilego deosculari estis: illumque sub veri Dei nomine inuocastis: eiusque auxilium, & pro vindicta in omnes, vobis vel insensos, vel petitis a denegantes, exercenda efflagitastis: atque ab ipso edocti vindictas, maleficia, fascinationes tum in humanas creaturas, tum etiam in animalia exercuistis, atque homicidia infantum quamplurima commisistis, imprecationes, ablationes, tabes, & alios grauissimos morbos; ope iam dicti Sathane, immisistis, infantesque per vos, nonnullis etiam scientibus tantum & annuentibus, arte iam dicta malefica oppressos, confosos, & interfectos fuisse, ac demum in cimiterio sepultos noctu & clam exhumastis, atque in synagogam predictam, fascinariorum collegium portastis: denique demoniorum Principium solio sedenti, obtulistis, detracta & vobis conseruata pinguedine, capite, manibus, & pedibus abscisis, truncumque decoqui, & elixari, & mercurium assari curastis, iubenteque ac mandate profato Patre vestro conedistis, & damnabiliter deuorastis: mala denique malis addendo, vos viri cum succubis, vos mulieres cum incubis fornicati estis, sodomiam veram & nefandissimum crimen miserè cum illis tactu frigidissimo exercuistis: & quod etiam detestabilissimum est, augustissimum Euch. ristia Sacramentum per vos in Ecclesia Sancta Dei aliquando sumptum, tam dicti Serpentis à Paradiso euecti precepto, in ore et inuistis: illudque in terram nefarie expuistis, vt cum maiori omnis contumelia, impietatis, & contemptus speciem Deum nostrum verum & Sanctum dehonestaretis, ipsum vero diabolum, eiusque gloriam, honorem, triumphum & regnum promoueretur, atque omni honore, laudibus, dignitate, auctoritate, & adoratione honoraretis, decoraretis, & honestaretis, Quae omnia grauissima, horrendissima, ac

A nefandissima sunt, directe in Omnipotentis Dei omnium Creatoris contumeliam & iniuriam. Quam ob causam nos F. Florus Prouincialis Ordinis fratrum Praedicatorum, sacra Theologia Doctor ac Sanctae fidei in tota ista Legatione Aui-nionensi Inquisitor Generalis: Dei timorem pro oculis habentes, pro tribunali sedentes, per hanc nostram sententiam diffinitiuam, quam, de Theologorum & B Iurisperitorum consilio, more maiorum, in his serimus scriptis, Iesu Christi Domini nostri, ac B. Mariae virginis nominibus pie inuocatis dicimus, declaramus, pronuntiamus & diffinitive sententiamus: vos omnes supra nominatos, & vestrum quemlibet fuisse & esse veros Apostatas, idololatrias, Sanctissima fidei desertores. De omnipotentis abnegatores & contemptores, Sodomiticos, & nefandissimi criminis reos, adulteros, fornicatores, fortilegos, maleficos, sacrilegos, hereticos, fascinarios, homicidas, infanticidas, demonumque cultores, Sathanicæ, diabolicae atque infernalis disciplinae, & damnabilis ac reprobatae fidei assertores, blasphemos, periuros, infames, & omnium malorum, facinorum & delictorum conuictos fuisse. Ideo vos omnes, vestrumque quemlibet, tanquam Satanae membra, hac nostra sententia, Curia seculari remittimus, realiter & in effectu condignis, & legitimis penis eorum peculiari iudicio plendendos.]

D Habes hic epitomen scelerum quae fascinarij iiti soliti committere, quam alibi, accuratius comprehensam: habes & exemplum damnationis Ecclesiasticae, quo illa pacto Curiae seculari, reos puniendos tradat: nec opus alia solemnitate, si laici sint rei.

E Ma us opus quando tradendi sunt Clerici: quos constat ante traditionem omni clericali priuilegio: praemissa regradatione, seu, vt vocant, degradatio

Senten-
tia conse-
demnatio
nis tenor.

ne spoliandos. Quæritur autem, quid si moniales sint, vel monachi laici: nullo in clericorum gradu constituti: an & hi exauctorandi, & quomodo?

De his vltimis non memini me quidquam legere. Sed arbitror sufficere nudationem seu spoliationem habitus monastici, vt viris caputium, fæminis velum, cum scapulari, & habitu supremo auferatur, vestisque laica illis iniiciatur, & ordine, cui se addixerant, eieciti, spoliatiq; omni religiosorum priuilegio, sortisq; Laicæ effectis declarentur, sicq; Curia seculari tradantur. Praxim huius casus nondum vidi, sed suspicor hanc esse, vel esse debere.

Sed quia in fascinoſiorū causis multorum criminum quædam quasi colluies & sentina reperitur: quorum non eadem qualitas est, quæri solet propter quæ liceat vel expediat hanc Clericorum vel monachorum traditionem facere?

Si sola hæresis proprie dicta, hoc est error in fide pertinax reperitur: sequenda decreta canonum de hæreticis, quæ proposui supra. *hac eadem sessione littera T. T.*

YY

Quid iudici in ceteris criminibus quæ hæresim comitantur vt plurimum, & quæ subiungam: facere expediat: id quia dependet à circumstantijs personarum, loci, temporis & cat. prudentiæ & facti est, nec regulis vllis potest definiri. Hoc tantum in genere: honoris diuini, & timoris, & publicæ vtilitatis summam semper habendam esse curam: & ita demum, si hæc permittant, juris rigorem remitti posse.

Si quæras quid iudici liceat? Resp. etsi olim degradatio non nisi propter tria crimina iure Canonico expressa

A permitteretur: hodie tamen praxim contrariam inualuisse passim, vt propter alia quoque crimina his maiora id facereliceat: quod sane & à plerisque interpretibus receptum, & æquitati valde consonum, post Bald. Ancaran. & Abbat. frustra reclamantibus Antonin. Anan. & Butrio, in praxim deductum videmus. Quare licet hodie propter vnum crimen valde enorme, vel plura graua (sic voco quæ non tam enormia (etiam non expectata incorrigibilitate clericum tradere seculari brachio puniendum: vt docent, post alios, Guilh. Benedictus in c. Raynarius: Bernard. Dias de Lugo Episcopus Calagurritanus *Pract. Criminal. canon. cap. 90.* & Felicianus Episcopus Schalensis *lib. de depositione & degrad. c. 14.* à quibus adferuntur exëpla multa rerum sic iudicatarum, in Italia, Hispania, Francia, Belgio. dissentiunt tamen in ea dumtaxat, quod incidente casu Felicianus censet, prius consulendum Pontificem Maximum: fateor id tutius. Sed alij hoc necessarium non putant, nec puto in praxi obseruari. Quod vero videamus iure Canonico requiri incorrigibilitatem, c. cum non ab homine de iudic. hoc rectissime censent, cum Ancar. Abba. Felino & alijs, citati Dd. recipiendum in criminibus leuioribus, & reipub. parum noxijs non vero in enormibus & reipub. periculosissimis. (vide Diazium. supra cap. 33. & 90. Felician. cap. 2. & 14.) quorum sententiam verissimam puto in criminibus huiusmodi diu continuatis arg. c. quam sit. de excess. Prælator.

E. Crimina autem huiusmodi valde enormia, & hac seueritate digna in fascinoſiorum facinoribus, præter ipsam hæresim, mihi videntur saltem tria occurrere.

Prim o

Primò est *Apostasia* à Deo & professione Christiana mera & perfecta, & transfugium ad dæmonem illique præstitum homagium, siue accedat idololatria, (quæ per se sufficit) siue nõ accedat, quia hoc crimen, secundum se, grauius est hæresi propriè dicta, & punitur non tantum pœnis omnibus hæreticorum: sed eò acrius, quod qui hæretico locus pœnitentiæ permittitur, is Apostatæ iure ciuili disertè denegatur. *b*

Secundo loco est talis *Sodomia* nefandissima, per concubitum cum fucubis & incubis dæmonibus: propter Sodomiam verò tradendum brachio sæculari clericum, criminis huius aliquoties commissorem, statuit Pius V. Pontifex Maximus in Bulla, incip. *Horrendum illud scelus*: de qua consule Nauarr. cap. 27. Man. num. 246. & superioribus annis hoc in praxim Duaci deduxit. Reuerendiss. Episcop. Attrebatensis.

Tertio loco *homicidium*, quod in nostro casu multis ex capitibus est enorme, & qualificatum. primò quando occidunt proprias proles, vel parentes, aut coniuges (vt apud Remig. lib. 2. cap. 1.) & horum similitudine, quando monachi vel monachæ necant suos collegas vel consorores. 2. quando nondum baptizatos, & animum perdunt cum corpore. 3. quando ad necem accedunt decoctiones illæ, aut antropophagiæ. 4. si veneno necant. 5. quando necant proditoriè ex pacto mediante ipso dæmone. hæc duo vltima indigent probatione, cætera clarissima sunt. Quartum & quintum itaque probò, quia deterius est hominem veneno, quam gladio occidere: ideo Romani venena etiam aduersus hostem detestabantur, vt Cornel. Tacitus & L.

A Florus docuere. Deinde conatus proditorius grauitatem homicidij semper aggrauat: estq; maior ac dolosior proditio, quoties cauendi aut prohibendi minor occasio vel potestas est. Dæmones autem sunt insidiatores inuisibiles, in omnem nocendi occasionem intenti: quorum nec insidias cauere, nec vim (si Deus illis permittat) atque ferociam, prudentia aut vires humanæ ferre valent. Denique per tales & maxime diurnos, atque acerbissimos cruciatus excarnificatos necant, & vt plurimum (quo, quid grauius?) de mentis simul recto deiectos statu, in deliria, miserandumque furorem præcipitant, cumque sanitate corporis, animi quoque tollunt incolumitatem. Quæ cuncta Philo Iudæus, d qua solet grauitate & copia verborum, rationumque perpendit, & idcirco iustum Moyfis Zelum validius commendauit, quod maleficis nec diei quidem vnus inducias à nece concedendas statuerit: adeo vt, si carnifex desit, per ipsummet Principem Iudicem populi, eos de medio, tolli voluerit, qui tali supplicio manus suas non contaminaturus, sed Deo sanctificaturus, vt alter Philneus, videatur.

D Addit vocem à Legislatore Exodi, cap. 22. vbi lex illa perscripta, positam capi, de omnibus, qui vetitis artibus alicui necem moliantur: & eos ad duo reducit capita, qui dicuntur *οι μαγισται, και φαρμακισται* & postea explicat, quos duplici nomine complecti voluerit, nempe qui vel potionibus, vel verborum conceptis formulis abutuntur, *φισπος & επαδαλς τριον*, quæ pro iisdem sumi sæpe solere satis indicat Helychij lexicum, vbi habes *επασιδοι, φαρμακοι, γοητες*. sed de hoc alias plura dicta nobis fuere. *a*

DD. communiter admittunt veneni

4. l. instir. tit. de pub. iud. §. l. Cornelica. ver. eadē leg. & venefic. l. 3. D. ad L. Corn. de scar. ideo hoc crimen morte nõ extinguitur. l. hu. ius D. iure fisci.

4. l. de special. legib. circa med.

4. l. c. 3. lit. D.

ac. 1. & i. bi Innoc. Hosti. & alij de Apost.

post. b. rex & gl. ul. 3. C. de Apost.

ext. inl. C. de malef. & mathe. vid. Fr. Baldui ad

b vid.
Grilli. de
fortil. q.
12. & Pet.
Brisse. in
l. r. C. de
malef.

c d. vers. c
a dem. lex
de publ.
aud.

mali nomine, etiam magicos susurros, & incantationes, siue formulas quilibet conceptis verbis ex pacto cum dæmone inito operantes comprehendit. *b* quia per damnum ex verbis talibus & venenis, iuxta illud Tragici de Medæa: qui postquam genus omne lethalium graminum, & Serpentum commemorasset, ab ea vsurpatum, subdit;

*Addit venenis verba non istis minus.
Metuenda.*

Sanè ratione pacti & dæmonis sic vocati, damna inferentis. Nonne Iustinian. Imp. lege Cornelia de sicarijs perinde illòs teneri sanxit: *c* qui susurris, vt qui venenis, occidere? Quid quæso hic susurri aliud, quàm verba illa tam metuenda? Plato quoque occidi voluit lege sua, non solum, qui venenis datis nocuissent, sed & quicumque deligationibus, aut illecebris, aut quibusdam incantationibus ad lædendum paratus esse videretur: & hæc omnia se veneficiorum nomine comprehendere affirmavit libr. de legib. XI. fere extremo: *ἑάν καταδεδούκω, ἢ παραγάγῃς, ἢ τισιν ἐπαδαῖς, ἢ τῶν τοῖστων φαρμακείων ἔν τινῶν, δόξῃ ἐμοίῳ εἶναι βλάπλοντι.* Incantationum itaque & susurrorum nomine, omnem malorum verborum ex pacto efficaciam, quod malefici vsurpatint, genus comprehendit: qui negaret, neminem legi, nec audiui.

Vnde nihil dubitem huc referre, formulas illas deuouendi, seu diras imprecationes, quibus maximè varijs hæc hominum venena Deum offendunt: vt erat illud quo, quæ alicui nocere cupiebat, & se dæmoni per pactum olim manciparat N. Louanij semper utebatur: *Per illud ius & imperium, quod in me tibi permisi (dæmonem alloquebatur) postulo vt quantum polles potesque*

tali vel tali (nomen exprimebat) *noceas.* vbi notandum inprimis hac forma contineri & exprimi primò complacentiam siue rati habitionem primi pacti, cuius hæc quædam est renouatio & noua quodammodo apostasia. Deinde peti simpliciter, & indefinitè, vt dæmon quantum poterit noceat: quare & illud peti, vt si queat occidere per diros cruciatus, id faciat. Ideo si constaret, ad Tartareas has preces, dæmonem alicui mortem intulisse: debere puto hanc mortem deuouenti huic, vt quæ iussit, imputari. Si de nullius nec constet, sed tantum de morbis & afflictionibus illatis; officium iudicis erit, quacunque meliore via poterit, iuridicè inuestigare, num mortis etiam causam alicui præbuerit, hoc est, an aliquis ex ijs, quibus diras imprecata est, morte violenta, dæmonis eius opera, sit sub-latus.

Si verò præterea in eadem familia, vbi degit (verbi gratia in eodem monasterio superior, vel confrater) alicui non sine suspitione maleficæ noxæ, & maximè illius eiusdem, quæ grassetur eodem tempore adhuc in alios domesticos, interierit: cæcum putem, qui locum quæstioni idoneæ hic superesse non videat: cum indicium hoc illa confessione, & infamia personæ clara confirmatum, plane propinquum sit censendum. Ad pœnam tali infligendam; si de morte illata, ne per tormenta quidem, quicquam fateatur: etsi lenior sententia sit quorumdam, leuiori quam mortis supplicio afficiendam; *d* tamen quando in multos tam improbo, & propinquo conatu reus grassatus fuit, etiam si mors nulla foret sublecuta, ordinariam mortis pœnam tali conatui infligendam, iustius videntur cõplures Doctores summæ auctoritatis censuisse. *e* Quam sententiam

equidem

de malefi.
Con. in
Cleme. si
fariosus,
p. 2. circa
p. in. Me
noc. de
arb. r. iud.
cal. 360.

docent
hoc non
inaccura
te relecta
Dini &
Ageli cō
tra fēn
tentia,
Diazus
supra c. 9.
& Felic.
& c. 14.
pater ex
citat. a
Bret. q.
69. Lupo
de libert.
Ecclef. q.
9. & Ar
bol. Alber
tin. in rep
c. quonia
de hær. in
si quos fe
quantur.
Diaz. &
Felic. epif.

de ve. poli
Bretch.
Cant. &
hos Claz
1. 5. 8. ho
micidii.
n. 14.
e Ang. &
Salv. in
1. C.

equidem opinor, in ijs qui non sunt vfi ad nocendum veneno aliquo aut instrumento naturali, sed immediata ope opera diaboli, longè apertiore & æquiore habendam. Nam qui hoc pacto, vitalis conuentionis initæ homines perdunt: plane similes sunt malitia homicidis, quos vulgo vocant *assassinos*, quorum homicidium pro valde enormi, & qualificato in praxi haberi, norunt qui criminalia subfellia vel obiter adierunt. Hos commune Doctorum iusfragium iubet omnino actu degradari, etiam si conatum improbum mors subsecuta non fuerit, si modo per ipsos non steterit, quominus interficeretur. Longius etiam hac in replurimi I. C. progrediuntur, a deo ut censeant, clericum, qui assassino mandauit occidere quempiam, à iudice seculari in hoc conatu deprehento assassino, posse & ipsum mandatorè ab eodem iudice capi, & sine vlla degradatione supplicio affici: quod vltimum licet non diffitear videri communius receptum, & securius tamen arbitror iudici seculari, prius degradationem hoc casu aperiri, & vrgere Ecclesiasticum forum, quatenus iuste & honestè poterit, ad hoc faciendum. Cæterum similitudinem assassinatorum maximam in hoc maleficorum conatu inesse, quia docui lib. 2. q. 4. l. B. non arbitror mihi nunc probandum; quid interest precio conducam fœdium, qui meum inimicum ex insidijs interficiat: an ad hoc vi pacti conuenti à dæmone, id vt faciat, obrineam? hic pro pecunia est, anima ei pacta, & promissa.

Verum dicat aliquis, quid igitur respondes canonis, *c. cum non ab homine*, de iud. breuiter: *Resp.* sequi me cum multis grauis. I. C. quos Felician. & Diazus sequuntur, Ancaran. & Abbatem: qui

A censuere canonem illum intelligendum de vnico tantum, & non qualificato homicidio: non autem de vnico homicidio qualificato (vt sunt ea quæ nos initio proposuimus homicidia maleficorum) neque de pluribus non qualificatis.

B Concludo igitur quolibet istorum trium casuum, multo que magis duobus vel tribus concurrentibus, vel vno perfecte parato, & alterius propinquo conatu accedente, Magos, sortiuos, maleficos, incantatores, siue quocunque alio appelles nomine, posse à iudice Ecclesiastico, quamuis monachi, quamuis, Sacerdotes sint actu premissa degradatione brachio seculari puniendos tradi.]

C Si obijcias, quosdam docere, ex quibusdam canonum locis, ad hanc traditionem Sortilegij crimen [non sufficere, h sed duntaxat ad verbalem depositionem: Occurritur, id intelligendum casu, quo Sortilegij crimen intra proprios suos terminos consistit; hoc est, non progreditur ultra illicitam diuinationem non coniunctam cum expresso pacto Apostatico. Nam de tali simplici diuinatione, vt sunt pleræque astrologorum & similibus, expresse canones illi loquuntur, nempe cap. vnicum 26. q. 1. c. si quis Episcopus 26. qu. 5. Et idè nostre sententiæ nihil obstant.

D Cæterum quando incantationes etiam medicamentis ad malorum remedium adhibita; tunc ex Diuo Augustino expressè iubet alius Canon clericos degradari cap. admoneant in fin. 26. q. 7. Cuius loci duæ sunt explicationes, vna est, a degradari poni pro curiæ seculari tradi, vt per præcedens etiam quod subsequitur significetur. idcirco enim fere semper fit actualis degradatio quæ hoc nomen proprie meretur: alia est degradationem tantum poni pro

huse a
pud Abb.
in c. ad a
bolendā
de hær.
quem seq
Felicia. &
Diaz. ille
c. 12. hic c
10.

Anto. de
Butr. in c.
atq; cleri
ci de iud.

depositi

b Abb. in
d. cap. ad-
mon eant

depositione verbali, b que propriè vocatur depositio, impropriè vero degradatio diceretur. Prior sententia verborum proprietati inhæret, posterior æquitati. Sed suspicor in re non dissentire Abbatem & Butrium. Nec enim Butrius opinor, affirmaret incantatores, qui nec apostatæ, nec Sodomitæ, nec alijs noxij suis artibus esse sunt conati, actu degradandos, vt curiæ seculari traderentur; sed contenderet canonem illum de his non loqui, verum de ijs, ad quorum crimen incantationis, graue damnum alijs illatum, Sodomia, aut apostasia, accederet. Contra Abbas non opinor negaret incantatores illos, de quibus Butrius sic acciperet Canonem, & de quibus concl. nostra fuit, curiæ seculari tradi posse; sed contenderet canonem illum de his non egisse, sed de alijs, de quibus nos non loquimur: quæ Abbatis explicatio etsi minus propria, magis tamen consentanea videtur illi contextui. Sane nobiscum sensisse Abbatem & cum Butrio, quoad enormes illos, quos dixi sortilegos, patet, quia Abb. c. solitus est distinguere inter crimina graua, grauiora, & grauisima. de grauib. tantum vult agi in c. cum non ab homine. de iudic. de grauioribus in cap. rux. de pæn. de grauisimis in cap. nouimus. de verb. signific. & cap. penult. de heretic.

c in c. rux
de pœnis.

Et inter grauisima collocat quæcunque sunt qualificata, & valde perniciofa reipubl. & quia pro huiusmodi criminibus puniendis condignam pœnam non habent canonum sanctiones; vt illa condignè vindicentur, & reipublic. consulatur, ac satisfiat, vult meritò introductum, vt iudex Ecclesiasticus talium reos degradet, & ilicò post curiæ seculari (vt fieri solet) tradat, iuxta d. c. nouimus, & d. c. penult.

A si vero delicta minus atrocia & minus perniciofa reipubl. sint tamen ex grauisimis: tunc vult iudicem debere degradare, & degradatum perpetuis carceribus mancipare, quæ suprema iuris Canonici pœna est, & in mortis locum successit. d. Quæ sane Abbatis sententia meritò Diazio & Feliciano supra citatis placuit. Et hæc puto posse & debere iudicem sequi.

B Porro si spes affulgeret emendationis, & magna atque clara pœnitentiæ indicia extarent (caue tale putes, quod reus secum petat clementer agi: melius indicium pœnitentiæ foret, si diceret nulla sibi condigna supplicia posse irrogari, & malle hic Deo tam atrociter offenso, graui supplicio conari satisfacere) nec rei sunt relapsi, nec scandalum timetur, nec magnum imminet reipubl. periculum ex hac clementia: his concurrentibus semper, etiam in tribus illis quæ dixi criminibus, æquius, lenius & honestius Episcopo putarim, (nisi particulari causa in contrarium mouente) si reum huiusmodi post actuale degradationem, siue monachus, siue alijs clericus sit (maximè si in ordine sacro constitutus) ipsemet ad perpetuos Ecclesiasticæ curiæ carceres damnet.

D Sic factum Ebroici, magister Guilh. Edelino: et sic factum Cameraçi Ioanne Potiere: sic factum Cordubæ Magdalena Crucia, in quorum tamen causa Sodomia, & maleficium, cum Apostasia concurrebant: sed in omnibus pœnitentiæ signa erant clarissima, & scandali atque noxæ publicæ periculum abesse iudicabatur.

E Quoad ignis pœnam, ea quoque meritò recepta, & à maleficis aruspiciibus (l. 3. C. de malef.) generali Europæ consuetudine, ad omnes magos, maleficos sortitarios, lamias extensa, quia

d ca. 1. de
pæn. la.
noc. in c.
qualiter
de accusa

e docu-
tas ex
Monstr-
cto & l-
quet.
f docu-
Maceo-
molueto

— sunt

tunt apostata, sunt hæretici, sunt peccantes contra naturam: quorum omnium hæc legitima pœna est. *g* Et hæc pœna cœpit iam in Hispania à regno Ramiri Regis, circa annum. 844. Nam ille Magica sacra cantionesque ignis supplicio cœrcuit [*Ioan. Mariana de reb Hispan. lib. 7. ca. 13.*] In Italia prius adhuc à temporibus Diui Gregorij, quando Romæ Basilus quidam senator magus qui vt pœnam effugeret. se Monachum esse velle. finxerat flammis absumptus fuit (*vide D. Greg. libro primo Dial. capite quarto.*) hic Basilus vna cum Prætextato, qui ambo senatores & viri illustres, fuere Magiæ conuicti *h*: vt videas hoc crimen semper non muliercularum tantum & vilium, sed virorum etiam nobilium fuisse: quicquid VVierus & similes ogganiant. Impœnitentes itaque viui comburendi, pœnitentes prius strangulandi. *vide Ceu. arr. libro secundo. var. res. capite decimo. num. 9. & Clarum d. §. fin. quæst. 99. num. 7.* In Apostasia quoque speciale, quod in foro externo illi pœnitentiæ locus non est. *l. 3. c. de Apœst.* Ad hanc autem pœnam ignis ex communi consuetudine sufficere fidei abnegationem, & scdus cum dæmone, docent Bart. consil. quod incipit mulierstriga de qua queritur. in fin. & habetur tomo consil. crimin. Zileti. 1. & Mollerus ad constit. Saxo. part. 4. sect. num. 4.

Vnum restat dignum questione, *V. Iudici liceat hanc legi pœnam consuetudine receptam minuire pro luto suo?* decidenda hæc quæstio est ex traditis à D. Thom. & eius interpp. 22. quæst. 67 artic. 4. si adsit accusator, eo iuste inuito, non posse vllum iudicem ne supremum quidem pœnam debitam laxare: si vero iniuste inuitus esset, vt si valde vita rei foret reip. necessaria,

A tunc inferior iudex id non posset, sed bene supremus posset *i*, quod tamen rarissime & non nisi maxima ex causa faciendum. Inferior vero iudex nec permittente accusatore posset *k*, superior poterit eo remittente, si tamén id fiat cum bono reip: quod quia raro accidit, ideo etiam raro pœna relaxanda. Si iudex ex officio procelis, minor non poterit eam relaxare: supremus non potest, nisi vtilitas reipublicæ id exigat, vna & præcipua causa est leniendæ pœnæ pœnitentiæ voluntaria. Sane prudentes iudices semper cœsuerunt, spontaneam & promptam confessionem & indicia pœnitentiæ, leuioris pœnæ infligendæ, etiam in hoc crimine causam idoneam esse.

B Stabuleti Ioannes de Vaux igne cremandus, capite plexus fuit: alijs locis, qui viui erant exurendi, strangulantur ad palam. Hoc mouit iudices illos Allobroges in casu quem his verbis narrat Cancellarius Parisiensis contigisse anno Domini 1424. *Recitatus est Lugduni Gallia coram clero processus cuiusdam mulieris delata & detenta Burgi in Bressia, qua est notabilis villa ducis Sabaudia, circa quam est domus Selliensis ordinis Carthusiensis. hæc mulier sub pallio deuotionis & reuelationum fingebat mirabilia. Asserebat enim se esse vnam de quinque feminis misis à Deo compassiue, pro redimendis innumeris animabus de inferno. Et iam sua collusione subdola deceperat in regione illa quam plurimas simplices mulierculas. Sciebat videndo frontem, peccata, qua fecerat vnusquisque: hoc enim secundum Augustinum etiam Diaboli malitia scire potest, & suis reuelare, non autem ea que futura sunt absolute, siue ea que in secreto cordis latent, & nullo exteriori motu aut signo sese produnt.*

D. Tho. 2. 2. q. 67. art. 4. ad 3. & ibi Cai Sor. li. 5. de iust. & iu. q. 4. 2. 4. k post D. Tho. Ara go. & Valenc. & Bart. Salon.

Sic corrig vulgo male legitur, religione

Habebat etiam supradicta mulier duos carbones in pede, qui eam afflixerant quotiescumque aliqua anima ad infernum descendisset, quotidie tres animas ab inferno liberavit: unam vel duas sine difficultate, aliam seu alias cum poena maiore, ut dicebat. Mentis quoque excessus seu extaticos saepe habebat, in quibus mirabilia per revelationem didicerat: eratque mira abstinentia, singularissima etiam vita: plura vero alia de ea scribenda forent. Nuper autem cum Spiritus almus Ecclesiae suae rector verus (ut creditur) hunc Spiritum falsum detegere vellet: hac mulier capta, & poenis ut torqueretur est addicta: qua omnem veritatem confessa est qualiter omnia praedicta cupiditatis occasione finxisset, ut se nutriret hoc modo, & paupertati suae subveniret: aut fortassis pro huiusmodi diabolo se miseram in famulam dedidit. Inventa est insuper morbum caducum habere, ac eundem sub extaticis excessibus, quos finxerat, palliare, de qua cum varia opinio esset, an tanquam haeretica puniretur: iudicatum est à docto ad penitentiam eam admittendam, nec esse haeticam: quia ille qua fecerat dimisit, nec obstinata permansit. Ita Gerson lib. de examinatione doctrinarum litt. O. in fine. Haeretica non erat, quia in mente errorem nullum fouerat: saga tamen & malefica, quia peccata ex pacto cum daemone inito diuinabat, carbones etiam illi videntur illusionem daemone apparuisse, quanquam & humana vafrities quid simile carbonibus potuerit exhibere.

Ordinarie expedit reipub. fontes puniri: ideo ordinarie peccaret etiam Princeps hanc poenam mortis relaxans: & si quod malum reipublicae inde proveniret ad iustitiam pertinens, iudices, etiam Princeps, tum tenerentur

A ad damnorum restitutionem. Valenti. & Aragon: supra & est commun. sententia, Silu. & Caeteran. in verb. Iudicium peccata, Nauarr. in Manual. capite decimo tertio. & alior. Quam aegre autem Deus ferat maleficos magos vere idololatrias, Iesu & Mariae hostes, defendi aut debite mortis poenae eripi: in Anatolij cuiusdam & fociorum Magorum causa, multiplici miraculo Bizantij fuit ostensum, narrante rem multis Euagrio lib. 5. Histor. Eccles. cap. 19.

B Qua de re in monitis 3. & 4. plura sum dicturus. Hic restat ut representem quod saepe pollicitus sum, Analyticum commentarium in c. Epis. caus. 16. quae 5. quem extorsit non necessitas, sed aduersariorum impudens peruicacia. Tribus §§. rem complectar. §. 1. de ca. Episcopi auctore & auctoritate.

C Quidam volunt esse concilij Aquileiensis capite primo. ita Bodinus & Danaeus haeretici. Miror unde hanc inscriptionem capit. Episcopi acceperint. Nam nulli libri quos multos vidi, vel Iuonis, vel Burchardi, vel Gratiani, eam exhibent. fors an lectionem illam commenti, ne viderentur nimis impudentes in solutione, quam adducunt? volunt enim nullam concilij illius auctoritatem fuisse, utpote quod conciliabulum non iusta (inquiunt) Synodus habeatur. Quæro ex Bodino de qua Aquileiensi Syn. loquatur? An de priore hæc fuit anno 381. tempore Damasi Papæ & Gratiani Imperatoris: in qua Palladius & Secundinus Ariani condemnati: cuius nulli alij canones extant, nisi actio vnica contra Arianos, qui Synodum hanc Gratiano extorserant Prouinciale concilium fuit, sed semper pro iusto & legitimo habitum: nec aliud fere in quod plures pro numero sanctitate con-

spicui

Commen-
tarius in
c. Episc.
pi 26. q. 1.

spicui, vt Valerian. Euseb. Bononiens. Ambros. Philastr. alij quoseat Bodinus & contendat ferreo ore in conciliabulum conuenisse. Probet etiam ex hoc concilio canonem desumptum.

Posterius aliud celebratum. Aquileiæ an. 698. sub Sergio Papa in quo Ecclesia Aquileiens. quæ relapsa in schisma occasione Quintæ Synodi fuerat, iterum reconciliata fuit Romanæ Ecclesiæ: huius concilij meminere Paul. Diaconus *libro quinto hist. capite decimo octauo*. Baron. *Annali, Octauo*, sed canones nullos eius proferunt: nec quod sciam extant. vnde ergo probat Bodinus esse huius concilij canonem? cui etiam iniurius est, id vocans Conciliabulum, cum Romani Pontificis auctoritate fuerit congregatum. Dent Bodinus & Danæus aliud concilium Aquileiense, quod conciliabulum fuit, ex quo canon ille sit desumptus.

Iaquarius & alij citant *ex concilio Acquirensi*: Sed mendosi codices eos in fraudem traxere. Plerique scribant. *ex conc. Acquirensi*. Non diffiteor fieri posse vt ruditas illius sæculi causam præbuerit Gratiano sic scribendi, vt cenlet Ant. Augustinus *lib. 1. de emend. Gratiani Dialog. 5. in fine*. vbi docet sic solitum aberrare in nominandis Concilijs: sed ille potius sæculi, quam Gratiani error dicendus, quia hanc corruptionem deprehendas etiam in Paribens. Burchardo, sed in Louaniens. luone, est. *Ancyrensi*: inde nata differentia quod veteres soliti C. & Q. conuindere, vt in nomine Quirinij & Cirinij, dissentiant autem tam Luonis, & Burchardi, quam Gratiani veteres codices, in *Acquirans. Ancyrensi, Ancyran.* constat concilij verum nomen esse *Ancyranum*, ab vrbe quæ Græcis *Αγκυρα*.

A & sic alibi vocat Gratian. *ca. Diaconi 8. & c. de Syracusana 13. dist. 28. c. 32. presbyteros, dist. 50. c. 6. si qui episcopi. d. 92. c. 40. si qua. de reb. 12. q. 2. c. qui diuinationes. 26. q. 5. c. desponsatas 27. q. 2.* Ancyra vrbs Galatiæ antiqua & nobilis, vbi celebris ille lapis thesaurus antiquariorum, & apud Claudianum *Ancyranique triumphi*: Straboni & Ptolomæo *Αγκυρα*: Laonico corrupte *Οὔρυρα*: hodie Bellonio & Nigro *Anguori*, statim occiso Maximo celebratum in ea, concilium fuit, persecutione cessante, anno ferme 314. in quo multa de lapsis salubriter constituta fuerunt, nec pauca contra magicas fraudes sancita, & contra contagiosam superstitionem ex commercio cum gentilibus in populum fidelium proserpentem; vt patet ex can. 23. seu (vt Balsamon) 24. qui relatus à Gratiano *ind. c. qui diuinationes*.

B Alij volūt 308.

C Sed ex his canonibus Balsamon 25. alij 24. tantum ponunt; nec inter eos noster habetur. Vnde igitur Gratianus eum descripsit? Inciderat in collectionem quandam sexdecim partialium librorum, in *qualib. 6. ca. 6. & 7.* adijciebantur duo canones conc. Ancyrano, quos hodie additos videmus primo concilior. tomo editionis Surianæ, item optimæ Romanæ: priorem de homicidis serui alieni, posteriorem de sortilegis & maleficis per Episcopos parochia expellendis: quæ totum Gratianus descripsit, errorum quæ in codice collectionis erant nulla, ratione habita. An Burchardus ex illo eodem codice partialium librorum descripsit, an vero collector ex Burchardo, non possum definire, quia collectionem illam non vidi.

D
E Quid ergo, dicemus ne hunc canonem esse concilij Ancyranum? communis hæc opinio est, non recentiorum modo,

Turrecremata in d. c. Episc. Tostati in Exod. & Matth. Iaquerij in Flagello, Alphonsi à Castro lib. x. de uisita haret. punit. c. 16. Victoria relect. de Magia Carranza in summa concilior. Simanca in Cathol. instit. Spinæi q. de strigib. Siluestri de strig. mag. admir. Binsfeldij de Conf. ff. malef. & Ant. Augustini in d. Dial. verum etiam antiquorum, vt Collectoris illius partialium sexdecim librorum, Collectoris omnium conciliorum, Burchardi, Iuonis, Gratiani.

Obijciunt qui contra sentiunt, quod iste canon nec in Græca concil. editione sola, nec in ea quam Balsamon interpretatus fuit: nec in Latinis versionibus. Crefconiana, vel D'onyfiana (quam secutus Ioan. VVe. delstinus) nec in Tigurina, nec in alia vlla concil. Ancyrano inferatur. Sed de multis quæ ex conciliorum canonibus exciderunt, hoc vnum esse potuit: potuere etiam Burchardus & alij veteres Latini plenius volumen naçti fuisse, quam Balsamó aut alij Græci, aut qui vertere ex Græcis, quorum libri conciliorum Latinis semper fuere corruptiores & magis mutilati.

Nihilominus alij adhuc censent ex nullo concilio desumptum, sed ex aliquo Patrum. Nam Beetzius in Præceptorio, ascripsit B. Gregorio, euidenti memoriæ lapsu. Alij volunt desumptum ex D. Augustini li. de spiritu & anima. Sed liber hic non est Augustini, vt mox docebo: & actor ille. mutilè admodum hoc canone fuit usus. Doctissimus denique Annal. Eccles. scriptor censuit à Damaso id statutum, tom. 4. Annal. anno 382. sic scribens: In actis autem Damasi Papa, in Ecclesia recitari solitis, de quibus inferius erit mentio, habentur aliqua ab eodem Pontifice decreta in Romano concilio: hoc ne

A an priore incertum est, & cat. deinde post quadam concilij decreta, ait: nec non etiam excommunicandos esse omnes, maleficijs, augurijs, sortilogijs, omnibusque alijs superstitionibus vacantes: qua sententia præsertim fœminas illas plectendas esse, qua illusa à demone se putant noctis super animalia ferri, atque vna cum Herodiade circumuigari, &c. Atque hoc censet confirmari, quia censet eadem ferme à S. August. descripta haberi de spiritu & anima c. 28. nec non in appendice Ancyranæ concil. & apud Gratianum sub eodem titulo collocata. 26. q. 1. cap. 12. Et constat ex Seuero Sulpitio vt à S. Martin. c. 25. in occidente & oriente maleficorum artes plurimum inualuisse, quod ex Ammiani lib. vlt. hist. vberius probetur: adeo vt in ipsos sacros Dei ministros præstigiæ quoque magicarum excantationum irrepserint, vt de Serontio Diacono D. Ambrosij narrat. Sozomenus lib. 8. hist. cap. 6.

B
C
D
E
His tamen argumentis nondum inducor vt Burchardo, Iuoni, Gratiano, ne dicam tot alijs doctissimis viris contradicam, vel à communi me sententia patiar auelli. Maleficorum multitudo non minor fuit Constantij, & Iuliani temporibus vt non paucioribus exemplis possem probare: Sed quid opus in re clara? quod autem à Gratiano sub eodem titulo collocetur, vt ab appendice quoque illa: hoc perspicue nõ pro Romano, sed pro Ancyrano concil. facit. Quod eadem apud Augustinum totidem fere verbis legantur, auget suspicionem Damasi non esse hoc decretum de mulserculis, sed recentius: nam liber ille non est Augustini, sed alterius nec tam docti, nec tam antiqui. Nec Augustinus subtraxisset Damasi esse piæ recordationis sanctionem.

Nec

Nec quidquam obstat, ne credamus illa Damasi acta, in ijs saltem partibus, quæ in Ecclesia non recitantur (qualis est ista) esse mendosa: nec didici vnquam illa Damasi acta in Ecclesia olim integra recitari solita: sed sicut hodie videmus in Breuiarijs inferi, seu recitari non acta integra, sed Actorum partem.

Pro Damaso roboris aliquid habet hoc vnum argumentum, quod horum actorum exstant Romæ complura exemplaria. m. s. quorum quatuor Illustrissimus Baronius vidisse testatur, *diēt. rom. anno 427.* Accedit illud Antonij Augustini *Dialog. 14.* de hoc cap. episc. his verbis, *Damasi in concil. Rom. ascribi vidi in lib. quodam Michaelis Tomasi ex veteri libro, in quo vita eiusdem Pontificis conscripta.* Verum hæc opinio etiam patitur difficultates, quas nostra. In primis enim in canonibus Conciliorum Romanorum, quæ duo sub Damaso habita, non reperitur. non in priore anni 373. quo damnati sectatores Apollinaris. Nam illius Canones interciderunt, & eorum summam volunt Anathematismis Theodoretī cōprehensam, qui nihil pertinent ad d. c. Episc. *Lege Theodoret. l. 5. hist. cap. 11.* Nec reperitur iste canon in posteriore concil. sub Damaso Romæ habito. super sunt isti canones, & in ijs nullus est nostro consimilis. Præterea veterum scriptorum, qui nostrum canonem exhibent, nullus Damaso ascribit: non Burchard. lib. 10. c. 1. non Iuon. p. 11. c. 30. non auctor sexdecim partialium librorum: non collectores conciliorū: sed omnes consentiunt in Concil. Ancyrense. Multa etiam reperias ad verbum in libr. illo de spiritu & anima: cuius auctor si ex Damasi actis, summisset, cur non meminisset, solitus, non concilia, sed auctores etiam recentio-

res, & minoris nominis, quam Damasis, citare: vt Boetium *c. in fine*: vt notes Augustinum esse non posse: & *cap. 47.* quædam dissentanea Augustino, consentanea Gennadio ponit. nec Posidius in Indiculo operum Augustini hunc memorat librum: & Vincen- tius Belloacens. ac Tritemis Hugoni Victorino, nonnulli Etheriano ascribunt.

Quare magis vergit animus, vt donec certior habeamus eum Ancyranō Concilio relinquendum: cui tamen arbitror vel à Burchardo, vel alijs quædam inserta: Sunt enim in illo quædam tradita ad modum Doctoris disputantis, nec certa, nec admodum solida: vt suo mox loco docebo: imo si ad mentem aduersariorum interpretemur, falsa & absurda, prorsusque indigna tum Damaso, tum Ancyranis Patribus: Quæ nescio, vnde Burchardus descriperit; ab Iuone Gratianus, à Burchardo mutuatus Carnotensis Iuon. Burchardus ex duobus vnum canonem conflauit, cui Gratianus etiam de suo tertium limbum in extremo assuit. Nam rectissime glossa Canonica tres in eo partes deprehendit. & secundam incipere ab illis verbis. *illud etiam non omittendum.* Gratianus Burchardo & Iuoni tertiam addidit cuius initium, *Nonnulli inueniuntur, & c. post illa, infidelis & pagano deterior.* In Gratiani ergo verbis tria sunt membra diuersorum scriptorum, in Burchardi & Iuonis duo.

Primum est, *Vt Episcopi eorumq; ministri, & c. V que & ideo à tali peste mundari, debet sancta Ecclesia:* hoc totum reor Ancyranī concilij fuisse: additum forte ad ea, quæ habemus in eiusdem Concilij *can. pen. sancita, vide c. qui diuinationes, 26. quæst. 10. Medix partis & secundæ reliqua,* non arbitror esse

concilij illius, quæ pleraque continentur in Pseudo Augustini lib. de spiritu & anima, sed valde mutilata & truncata: quæ cuius sint nescio. Ex hoc libro verbis quibusdam mutatis, & sineat, que principio nonnullis additis, primus ille compilator tam illustri additamento, ex suo ingenio, tam magno actuario concilij Canonem adauxit. Nec nouum est Gratiano & alijs compilatoribus canonum, cogere in vnum diuersos canones: nec nouum librarijs præcedentis canonis verba cum præcedentis vel subsequenti canonis verbis confundere. *leg. Ant. Aug. Dialog. 6. cum seqq.*

Quæ & quanta Canonis istius auctoritas nunc indagandum. Id ex præcedenti quæstione pender communis enim sententia est: & indubitata, etsi Gratiani decretum à sede Apostolica sit receptum, ita tamen receptum esse: vt fides dictorum penes auctorem sit, & tanta sit eorum canonum, quos in medium producit auctoritas, quanta est fontium vnde canones illi manarunt. Nec enim quisquam eorum, qui ius Ecclesiasticum vel à limine salutauit, potest ignorare, multa in Decreto haberi, quæ postea Decretalibus, Sexto, Clementinis, & Extraneantibus abrogata fuerunt: nonnulla quoque sunt à Gratiano per errorem inserta, quæ cum veritate pugnare deprehenduntur, quæ nihil nunc necesse est recensere. Notarunt ea viri docti & Catholici, D. Anton. Augustinus d. opere Dialogorum, & non vno loco Cas. Baronius Annalium Ecclesiasticorum tomis nouem. Quod vt Gratiani tuo concedendum, ita hoc nostro, nimis tenero & acuto, diligenter animaduertendum: ne quis vel contemptu, vel inconsideratione in præcipitium aliquod ruat. Quod ad

A ipsum vero hunc Canonem. *Episcopi*, spectat, cum non sit nisi concilij particularis, seu Prouincialis: de cuius à Romano Pontifice approbatione non constat, & ideo errare potuit: non est auctoritatis tantæ, vt quæ per eum deciduntur certa fide sint credenda, nisi quatenus S. Scripturæ, & Ecclesiasticæ traditioni, ac definitioni S. A. C. Rom. Ecclesiæ sunt, quæ tradit, consentanea. Deinde longe minor est argumentorum seu rationum; quam sanctionis seu decisionis auctoritas.

B Nec argumenta habenda pro definitis vel statutis ab ipso illo concilio. Equidem si bono sensu capiantur, & congrua interpretatione fulciantur, ne argumenta quidem illa rejicio. Nicol. Remigius vult hunc Canonem ex eo capite inualidum censer, quod Marcellus Ancyranus Episcopus Sabellianismi (vt ait) merito suspectus fuerit
C [*Sic ille lib. 1. Demonolat. c. 29.*] Verum tamen hoc plane impertinens est. Nam tunc temporis quando hæc Synodus congregata, non videtur adhuc in hæresin prolapsus, nec ipse Concilio huic præfedit, sed Vitalis Agricolaus, & Basilius Amalenus teste Balsamone. De ipsa quoque Marcelli hæresi rem
D plane obscuram esse patet, ex ijs, quæ post Seuerum, Epiphanium, & D. Hieron. more suo, diligenter, Cardinalis Baronius adnotauit *lib. 3. Annal.* Ad dit Remigius huius Concilij quoad istum canonem auctoritatem, Patrum, quo posterior ætas tulit, vt Ambrosij, Augustini, Thomæ, Bonauenturæ, &
E aliorum sententijs esse impugnatam. Sed (si accuratè perpendas, facile videbis Patres illos, defectâ, cuius in d. c. Episcopi fit mentio; nec verbulum vnum locutos fuisse: solummodo asseruerit, transectionem esse possibilem (hoc est posse à dæmonibus corpora de loco in

locum

locum transferri) quod non decisioni Canonis, sed rationi eius tantum vni repugnare mox ostendemus. Ratio ergo hæc à Patribus istis reiecta merito, non ipse Canon.

§. *Explicatio verborum & sententia. d. c. Episcopi.*

In Gratiani editione Romana, iussu Gregorij XIII. correctæ, sic scribitur iste Canon, in principio:

Episcopi eorumque ministri omnibus modis elaborare studeant, ut perniciosam, & à Diabolo inuentam sortilegam & magicam artem ex parochijs suis penitus eradicent, & si aliquem virum aut mulierem huiusmodi scelera sectatorem inuenerint, turpiter de honestatum de parochijs suis eiciant. At enim Apostolus, Hæreticum hominem post primam & secundam correptionem deuita, sciens, quia subuersus est, qui huiusmodi est: Subuersi, sunt & à diabolo capti tenentur, qui relicto creatore suo Diaboli suffragia querunt, & ideo à tali peste debet mundari sancta Ecclesia.] Hactenus prima pars canonis, quæ nec luce, nec confirmatione alia indiget, ut pote satis clara & certa.

Statuerant Ancyрани concil. Patres, alio canone, sortilegos: quinquennali pœnitentiæ subijci: nunc isto canone fanciunt de ipso crimine magiæ & sortilegij quid in genere existiment, nempe pestem esse, & omnimodis eradendam etiam pœnis infamibus, ut detentione, flagris, &c. quæ hodie adhuc in vsu vigent. Apostoli illa verba pessime Erasmus de factiosis exposuit seu contentiosis, ut & Calvinus & Hofman. hæretici: sed de vere ac propriè dictis hæreticis optimè D. Hieron. Ambros. Sedulius, Theophylact. Caiet. & cæteri Catholici, imò & ex suspectis magnus Erasmi amicus Faber Stabulensis. Vnde recte elicio ex

hoc quoque Canone sortilegia, & magicas artes ad hæreticam prauitatem & eius inquisitores pertinere, seruata tamen distinctione, quoad pœnam, sortilegi hæretici, & non hæretici, de qua disserui hoc eod. lib. sect. 2. & 15.

Ait *Diaboli suffragia*, hoc est auxilium, querere, quæ eum pro creatore & opitulatore colunt, tanquam Deum, quæ est basis & fundamentum totius *c. Episc.* Et iactato fundamento contrario, nempe vnum esse Deum, nec aliud præter eum numen, contra quam Gentiles credunt: ostendit cum Gentilib. eadem perfidiæ macula deformes esse quosdam Christianorum, de quibus subdit, parte secunda:

Illud etiam non est omittendum, quod quadam scelerata mulieres retro post Satanam conuersa, demonum illusionib. & phantasmatis seductæ, credunt & profitentur se nocturnis horis, cum Diana Dea Paganorum, vel cum Herodiade & innumera multitudine mulierum, equitare super quasdam bestias, & multarum terrarum spacia in tempesta noctis silentio pertransire, eiusque visionibus velut Domina obedire, & certis noctibus ad eius seruitium euocari.]

His verbis tota narratio criminis, & sectæ huius graphica descriptio proponitur. Vnicum autem crimen impingitur illis, Apostasiæ & infidelitatis ex delusione per dæmonem nata, fuisse enim has mulierculas adeo sceleratas; ut Dianam Numen Gentilium, & faminarum nequissimam Herodiadem, pro Deabus colere se faterentur, & alias in eundem errorem pertrahere conarentur. Merito itaq; *sceleratas* vocat, quæ à Deo recedentes, & à fidei puritate descipientes Satanam sequuntur. Sequuntur autem Satanam & post eum conuertuntur, quia (ut aiunt) Dei domi-

nium de-

num deserebant, & Diaboli seruitio se mancipabant, eiusque iurisdictionibus parebant, certis noctibus euocatae, mentitas illas bestias conscendentes, & Dianam venatricem Pseudonumen Paganum, vel Herodiadem incastam & innoxio Praecursoris Dominici sanguine cruentam, comitari se & colere credebant.

Et his omnibus certam fidem praestabant, & eadem animo comprobantes, & fieri quae credebant optantes: ut credulitate, sic voluntate peccabant. Haec summa narrationis. Cui facile credent, qui sciunt quid Mantenses Magi nostris temporibus, de Sibylla Nursina, & alia prope Parisios degente, in actis Iudicialibus sunt professi, quae ex Crespeto praecedentibus libris commemoravi.

In nostra canonis narratione, notet Lector primò, in illo cursu seu pompa daemoniaca adfuisse, cursus Dominam seu Reginam, ut hodiernae quoque saepe fatentur: & eam nominatim dici, vel Dianam, vel Herodiadem: additur in libro illo de anima & spiritu: *Minerva*, talis pompae quoddam simulachrum legitur in narratione B. Antonini, quae exhibuit *lib. 3. p. 1. q. 4. sect. 8.* ubi etiam Venus mulo vecta: an quia meretrici sterilitas conuenit? Dianam eandem cum Hecate seu Proserpina, docui Magicum, Numen fuisse, hoc est, cacodaemonem. comment, in *Seneca Medeam vers. 7. 11 & 787.* & *Domina* nomen illi peculiare fuisse: inde petat, qui volet. De Herodiade idem dicendum: quia sub hoc nomine daemon aliquis (forte Venus) colebatur. Herodias fuit Aristobuli filia Salomes saltatriculae mater & vtraque dignum vita exitum vitae inuenit; narrante rem Nicephoro *lib. 1. hist. c. 20.* certum neutram ex inferno redisse, neutram choreis illis adfuisse.

A falsa ergo persuasio fuit muliercularum, quod cum Diana vel Herodiade equitarent: falsa etiam, quod super bestias equitarent, quia veterinaria haec erant daemones, qui bestiarum formam assumpserant, falsa etiam, quod crederet veras bestias posse tam exiguo temporis spacio adeo distitas prouincias pertransire. Quid mirum si triplici mendacio tinctam persuasionem canon reprehenderit, & hanc idolatriam, ut haerelim verbis seqq. damnauerit.

B Sed vtram haec sola in perfidia sua perijissent, & non multos secum ad infidelitatis interitum pertraxissent. Nam innumera multitudo hac falsa opinione decepta, haec vera esse credunt, & credendo à recta fide deuiant, & erroneo Paganorum inuoluuntur: cum aliquid diuinitatis aut numinis extra vnum Deum arbitrantur. Totus hic versic. deest Pseudo Augustino illi, sed habent Ivo & Burchard. nisi quod pleraque legunt in singulari numero, item: & in errore paganorum reuoluitur.

C Nunc, commemorata muliercularum huiusmodi credulitate, quid in ea & quale qua vitiosa perfidia insit malum ostendit. nempe latens daemoneis pro Deo cultus: hunc vocat, *perfidiam*, infidelitatem, falsam opinionem à recta fide deuiationem, & errorem paganorum: quae omnia sic connectit, ut vnum alterius sit ratio & explicatio. nam (&) simul pro copula & causali particula hic (ut aliàs saepe) sumendum.

D Cum dicit (*vtram haec sola, &c.*) non latatur de istarum interitu, sed optat nullas alias praeter ea in iidem perfidia barathrum pertractas, & id factum dolet. Vnde colligas, quam sint in Ecclesiam & remp. crudeles, qui in tales mulierculas seductas & seductrices volunt clementes videri. Ait; *Perfidia*, quo

nomine

TEXTUS

TE

nomine non compellat ipsam dæmonum illusionem, prestigias seu phantasmata. nam longum est discrimen inter illudi, & perfidū esse. Sæpe sanctissimis viris dæmon per phantasmata illudit, vt de B. Secundello; Iordano & alijs docui li. 3. *Disquisit.* quorum tamen in mēte animi nulla infuit perfidia. Perfidia fidei, illusio seu deceptio prudentiæ contraria est. Ipsum itaque *perfidie* nomen, docet hoc loco non agi de illusionem qua illusio est, sed de illusionem qua est coniuncta cum perfidia, seu de muliercularum deceptarum perfidia, quæ talis, h. e. qua infidelitas est. Etenim illusio hic tantum erat fons perfidiæ, & qua taliserat, eius quoque mentio prætermitti non potuit, vt de infidelitate commodius, quod intendebat, canon probaret: vt, peccati fonte & causa cognita, peccatum iustius damnū intelligeretur. Ait, *Infidelitatis*) vt sciamus quid perfidiam vocarit: eandem mox vocat *falsam opinionem*: cuius falsitas in eo, quod & veras bestias, & illas Dianæ & Herod. adesse, & numen esse opinabantur. Et propter hoc vltimum dicit à recta fide defecisse: cuius dicti subdit rationem, quia de errore *Paganorum inuoluuntur*: quia quod Paganus sentiunt, videlicet plures vno Deos esse, idem ipsæ sentiunt. hoc enim subdit in vers. sine, ad manifestandum de quo errore Paganorum sit locutus. Nihil his omnibus verius, nihil clarius: & valde obtusum pectus gestet, qui nõ quo sequentia tendant ilico perspiciat. Sequitur:

TEXT. *Quapropter Sacerdotes per Ecclesias sibi commissis populo Dei omni instantia prædicare debent, vt nouerint hæc omnino falsa esse: & non à diuino, sed à maligno spiritu, talia phantasmata mentibus fidelium irrogari.*] Nihil horum etiam apud Pseudo August. continetur: sed a-

A gnoscunt ea Burchar. & Iuo. apud quos tamen in q. l. pro *fidelium*, est *infidelium*. quæ variatio repetitur etiã in Gratiani codicibus. res autem eodem recidit, *fideles* fuere ante perfidiam, infideles factæ hac persuasione.

B Nunc periti more medici morbo ostenso medicinam Canon apparat. ideo enim monet diuini verbi præcones, Doctores & ductores animarū, vt pedito veritatis pestem ab ouibus, quas nõdum scabies inuasit, sedulo arceant, docendo quæ seqq. versic. præscribentur.

C Ait; Hæc omnino (siue vt Burch. & Iuo, omnimodis) *falsa esse*] quæ hæc? nempe quod de transuersione super veras bestias, & de comitatu Dianæ & Herodiadis, & de earum dominio ac numine dicta sunt, omni ex parte & vndeque mendacia esse, *Phantasmata*) sic vocat, non imagines seu simulachra quæ obiecta fuerunt intellectui sola, sed simul ipsos circa hæc errores. Nam non tam queritur an à bono ista spiritu, vel à malo immissa: quã an ista vere, an illusorie & præstigiöse tantum contingat.

D Atque ita iam habemus erroris narrationem damnationem, & remediū. statim subdit decisioni rationes: quibus Sacerdotes per Ecclesias sibi commissas huius perfidiæ grauitatem & vanitatem populo queant persuadere. Huc enim perspicue omnia sequentia verba tendunt, vt que ad vers. *quisquis ergo aliquid*. vbi rursus definitio seu sanctio cõdemnatoria contra hosce hæreticos iteratur. Rationes autem has desumit à causis ac modis illusionis ipsius, dicens:

E *Si quidem ipse Satanas, qui transignat se in Angelum lucis, cum mentem cuiusunque muliercula ceperit, & hanc sibi per infidelitatem subiugauerit, ilico transformat se in diuersarum species personarum atq. similitudines: & mentem, quam captiuam tenet, in a somnis delu-*

TEXTVS.

amelius
comitex
Burch.
Iuo &
Pseudo
August.

den: modo lata, modo tristia, modo cognititas, modo incognitas personas ostendens: per deum quaque deducit. & cum solus spiritus hoc patitur, infidelis mens hoc non in animo: sed in corpore euenire opinatur.

Causam duplicem illusionis proponit, deludentem & delusam. Ex parte deludentis, quia hoc diabolo, qui vult deludere, non est difficile: Nam potest istis maiora. Modum vero quo deludere sit solitus ostendit, hæc eum in spiritu facere. Sed quia hoc potest duobus modis contingere, 1. ijs qui dormiunt, & nullatenus vigilant, 2. non plane dormientibus, sed semiuigilantibus quando eis obijciuntur simulachra aut plane præstigiola, aut apparentia in corporibus per dæmonem formatis vel assumptis: ideo queri solet de quo istorum duorum modorum cano nunc loquatur? Spin. contedit loqui de posteriore ratum. Probat quia si de priore loqueretur, frustratoria esset ratio. nam postmodum expergefacti animaduertent sibi dormientibus illa per visionem duntaxat imaginariam accidisse, quæ admodum id animaduertunt post extasim: qui rapti fuere. Atque ita fieret ut istæ in perfidiam non laborerent per fallam crudelitatem. Verum hæc argumentatio parum stringit. Cur non & extasis, & in somnis illusio adeo vehemens esse queat, ut postmodum homo credat se vigilantem ea corporeo se su passum fuisse? Quare malo dicere, e. de troque modo intelligendum, ac solummodo excludi plenam & omnis somni expertem vigiliam. quæ interpretatio verbis cõtextus multo melius conuenit. Et quocumque modo illud solus spiritus (sumas. non docet semper id in solo spiritu fieri, nec vllum hic verbum reperias, quo id conuinci queat: tantummodo docet sic fieri solere; & cum ita fiat, adeo caute hunc impostorem irre-

A pere, ut tamen, quibus illusi, hi credant & pertinaciter contendant, vere hæc sibi vigilantibus euenisse.

Qui transfiguratur se) qui solet nonnunquam se transfigurare in Angelum lucis. sumptum à Deo. Paulo 2. Co. 21. 14. qui vsus voce *μετασχηματίζετα* h. e. assumit similitudinem & quasi schema Angeli lucidi & gloriosi: ne putes de ipsa specie seu forma essentiali mentionem fieri, sed de externo tantum splendore, quo Angeli lucis hoc est splendentis & gloriosi, tenebrio iste lucifugus fulgorem & claritatem imitatur: qua de re consuli potest D. Athanasius in vita B. Antonij. Est autem argumentum à maiore ad minus. Si aliquando potest imitari & exhibere ipse miser & caliginosus speciem Angeli beati? cur non & alias species viliores & damnatorum, ut Dianæ, Herodiadis &c. Hoc ergo facit primo: deinde postquam qualis apparet talis creditur esse à muliercula quapiam (nam cuiuscumque positum pro cuiusvis vel alicuius: quo pacto non crediderim locutum B. Damasum, sed potius Burchard. vel Gratianum (tum illam producit ex errore in infidelitatem, & ex illusa facit infidelem, sc. persuadendo ut Numen credi & coli. Postquam vero semel hac infidelitate mentem imbuerit: procliuè est frequentius atque frequentius eam in somnis deludere. Hinc porro patet quæ sit causa ex parte delusorum, nempe infidelitas propter quam Deus permittit sic eas deludi. Nisi. n. crederent diuinitatis aliquid Dianæ ac Herodiadi competere, numquam illas adoraret, vel si comitarentur. Nunc cum, ut Paganij, id credant: Deus permittit, sic illas à dæmone per insomnia & imaginarias species deludi: ut credant factum, quod nec fieri quidem potuit.

E Cum mentem cuiuscumque non sic intelligas, quasi vocula, cum, inferat hoc

necessa-

necessario à dæmone fieri, ita vt nequeat eas vere transportare: sed tantum inferri id quod contingit: hoc est (vt loquuntur) cum, non habere vim inferendæ necessitatis antecedentis huius dicti ad consequens, sed contingentis seu possibilitatis tantummodo. Solum. n. vult probare, dæmoni possibile esse sic has deludere.

TEXT. *Species atque similitudines* (coniunctio atque) vim habet explicandi. nam de vera specie, seu essentia mutatione quis capiat, additur posterius, quasi dicat, species hoc est similitudines. *Captiuam* infidelitate (Per deusa quoque, deducit) (hoc est fingit se corporaliter eas per inuios calles & varias semitas desertaque loca deducere. Nā si vere per deuia deduceret, iam sibi ipsi canon repugnaret, concedens vigilantium animas saltem deduci: quod esset absurdus, nec enim mens à diabolo extra corpus suum potest deduci.

Cum solus spiritus hoc patitur (Burch, et, Imo, & Pseud. August. habent, patitur, quod positum pro: patitur: sed restringitur ad sectam istam muliercularum, de quibus est sermo. Nam istæ non poterant, nisi in somnis, talia perpeti: nec possibile erat à Diabolo illare ipsa exhiberi (nempe Dianam aut Herodiadem Numen, aut veras bestias tam celeriter se mouentes) quæ simulabat. Necessarium itaque fuit, hoc illis perpetuo contingere apparenter. Vnde et patet, quam inepte hinc strigū patroni colligat, ne nūc quidē vnquā mulierculas maleficas corporaliter hæc pati, h. e. vere de loco in locū trāferri, aut cōcubere. Quin et de his ipsis Dianianis nō affirmatur, quid fieri possit, vel nō possit, sed tantū quid de facto fieri soleat, vel non soleat. Subsequitur in Canone: *Quæ enim nō in somno & nocturnis visionibus, extra se educitur, & multa*

A *videt dormiendo, quæ nunquam videt at nocturno vigilando? Quis vero tam stultus & hebes sit, qui hæc omnia quæ in solo spiritu sunt, etiam in corpore accidere arbitretur.*

En primum argumentum quo probat hæc muliercularū dicta ex mera illusionē manasse, & videri illis facta, quæ nunquam facta fuerunt. Probatio huiusmodi est: Nemo est cui nō cōcurrente sola vi naturali, frequenter accidat multa videre somniatē, quæ putat se per uigilem videre: & ideo expectus putat se non in somnis, sed in vigilia, hæc conspiciat. Quod si tātum naturalis causa passio puta præcedens, lāguor, vel quid simile: pōt, polletque: quanto id facilius erit virtuti causæ superioris, qualis est potentia diabolica, quæ naturalibus illis, non liberis causis abuti, cum vult, pōt? Igitur demētis ac stupidi foret hominis contendere, huiusmodi non potuisse non corporaliter simul cōtingere. (Hinc subinfert tacite mulierculas istas fuisse delusas: quia quæ in spiritu tātum illis contingebāt, ea sibi vigilantibus accidere corporeo sensu percepta cōtendebant.) sicut hebes foret, qui naturales somniorū delusiones verarum rerum ac factorū nomine cohonestaret: quia visus sibi vigilando ista perpetrare. Sensus ergo istorum verborum: *Qui hæc omnia, quæ in solo spiritu, &c. pendet à superiore membro. Scilicet, hæc omnia quæ nunquam vigilantes viderant, sed viderant tantū cum dormiebant. Qui hunc sensum esse non videt, nā ille vigilans somniat, & oculis apertis nihil videt. Aduersarij autem nostri, sic interpretantur: In somnis homo saepe videt, quæ nunquam viderat vigilans: ergo mulieres etiam istæ decipiuntur in omnibus, quæ fatentur à se facta vel visa. Nonne vitiū consecutionis vel pueri viderent. nempe falsum assumi, aut saltē id quod*

C

D

E

prius fuit probandum, mulieres istas tantum somniasse quæ fatebantur. Æquæ perperam exponunt quod sequitur: stultus & hebes est, qui quæ in solo spiritu fiunt, etiam in corpore accidere arbitratur: ergo stulti sunt & hebetes, qui credunt ista mulieribus his simul in corpore accidisse. Quis enim non continuo excipiat, quin tu prior probas hæc in solo spiritu facta, & tunc demum tibi corpus licebit excludere. Ut enim canonis honori consulatur, necessariū est hæc sic coniunctim accipere: quæ in solo spiritu fiunt, ea simul in corpore contingere non posse: non vero quæ in spiritu fiunt, etiam simul in spiritu & corpore contingere non posse: hoc est ea quæ quis somniat simul somnianti reuera contingere non posse quæ nihil foret absurdius.

Cum Ezechiel propheta visiones Domini in spiritu, non in corpore, vidit? & Ioannes Apostolus Apocalypsis sacramentum in spiritu, non in corpore vidit, & audiuit? Sicut ipse dicit: statim, inquit, fuit in spiritu, & Paulus non audeat dicere e raptum in corpore.

Ecce S.S. exempla, quibus probat nonnunquam, aliqua contingere homini in solo spiritu, & non in corpore. hoc est imaginarie seu spiritualiter, & non re vera seu corporaliter. Hoc bene probat canon, nec eo amplius probare potuit: quare nec amplius probare voluisse credendus est: nisi quis auctorem canonis supini stuporis velit accusare. Omnes enim norunt exempla particularia, non nisi de aliquibus, & non de cunctis probare ex particularibus. enim vniuersalis conclusio non deducitur. Esto contigerint ista Ezechieli, Ioanni, Paulo in spiritu: ergo nihil alijs contigit in corpore? ergo quæ de Christo & Habacuquo legimus, illis in solo spiritu contigerunt? quis hoc adfirmans, non

ad Anticyras relegetur? Audent tamen Ponzinibus, Alciatus, Duarenus ac similes, qui ea affirmant, vnde hoc quod diximus necessario consequitur. In Pseudo Augustino aliter ista leguntur, nempe: cum Ezechiel & alij propheta, Ioannes Evangelista etiam & Apostoli in spiritu non in corpore visiones viderint. quibus verbis de Prophetis & Apostolis videtur voluisse vniuersim id affirmare ut consecutio efficacior redderetur. si hoc voluit, & non quod conen tantum: vide mendacium audax. Quis credat talia vel B. Damalo, vel D. August. in mentem venire potuisse? Nulli Prophetæ, nulline Apostoli vere & corporaliter vllas visiones viderunt? Dormiebat Princeps Apostolorum, quando exciatus Angelum vidit; & ab eo deductus ex carcere, solutis catenis, liberatus fuit? Act. 12. v. 7. & 8. Somniabat Christus Dominus quando à Satana super templi pinaculum: & supra montem excelsum translatus? Matth. 4. Somniabat Abacuc quando ab Angelo à Iudæa translatus in Babylonem, & Daniel in fornace cibum comedit in leonem lacu? Dan. el. 14. v. 35. Condemnent etiam isti Canonis Ancyranii suppletores. omnes illos Patres Doctissimos & sanctissimos, qui corporali visione in specie aliqua visibili contendunt ab Esaia cap. 6. Domini gloriam visam; D. Gr. g. Nissenum orat. 6. de beatitudine. D. Chrysostom. in d. cap. 6. & hom. 4. de incomprehensib. Dei natura, & in Ioann. hom. 14. D. Cyrillum Alexandri. libr. 8. in Ioann. cap. 22. & horum sequaces Euthym. ac Theophilac. in 1. cap. Ioann. Damnæ D. Irenæum libr. 4. cap. 37. Chryl. d. hom. 14. & The. in Dia. Immutabilis, sic accipietes illud Osee. 2. v. 10. Visiones multiplicauit, & in manu prophetarum assimilatus sem. Fallus ergo potius ille auctor. negans

vniuer-

TEXTVS.
Ezech. 3.
& 11. A.
poc. 1. &
2. Co. 12.
† Iuo si
cut ipse
statim,
inquit,
fuit in sp
ritu.

vnuerſim. Preſius noſter de tribus tantum: de quibus tamen ipſe hoc non admodum certum vel neceſſarium. Ezechiel tantum aſſerit, *aſſumpſit me ſpiritus* c. 3. v. 12. & 14. Item, *ſpiritus quoque leuauit me, & aſſumpſit me.* cap. 11. v. 1. Sed non additur imaginariæ, an cum corpore vt Abacukum. Quidque probabilior immo forte ſola vera interpretatio eſt, ſpiritum illic vocari Angelum, & dici prophetam in corpore, & quidem cunctantem ab Angelo trãſlatum de loco ad locum, nempe à fluuio Chobar in ſuburbia Babylonis vbi Iudæi de tranſmigratione debebant d. v. r. 12. & v. 14. & poſtea inde Hieroſolimam d. cap. 11. v. 1. quæ interpretatio melior eſt, tum quia magis amica contextui; tum quia probata D. Hieron. his verbis, *Trãſfertur que propheta non, vt quidam exiſtimant in ſpiritu, ſed in corpore: quod & de Abacuc, iuxta Theodotionem legimus.*] aſſentitur Theodoret. ſed & Polychronius, & alius Scholiaſtes Græcus in *catheni*: quibus tutius aſſentiri, quam Rabbinizantibus: qui exponunt viſum ſibi vehementi vento rapi:

Apocalypſis ſcriptor B. Ioannes fatetur. ſe, *in ſpiritu fuſſe.* c. 1. v. 10. non etenim credendus eſt in ſomnis vidiffe quæ narrat, ſed vigil in exiſtaliſm raptus atque ita illa. quæ præſentia non erant, ſed futura, corporaliter non vidit, ſed in ſpiritu, vt recte Ambroſ. Haymon, & alij eo loco interpretantur. Quare non fati aptè aduerſarij ex hac D. Ioan. reuelatione colligunt, maleficis omnia quæ fatentur in ſomnis contingere: neque hoc canon exiſto B. Ioan. exemplo voluit, vel potuit probare. Tertium illud de B. Paulo, non contra nos. ſed in ſe ipſos, plus habet difficultatis. Verba ſunt 2. Cor. 12. v. 14. *Novi hominem in CHRISTO ante annos quatuordecim (ſue in corpore: e. n. ſcio ſue extra*

A *corpore, n. ſcio, Deus ſcit) raptum huiusmodi vſque ad tertium cælum. Et ſcio huiusmodi hominem, ſue in corpore, ſue extra corpus, n. ſcio, Deus ſcit. quoniam raptus eſt in paradifum. & audiuit arcana verba, quæ non licet homini loqui.* In hoc toto teſtimonio non aliud poteſt canonis inſtituto accommodari: quam audaces nimium fuſſe has mulierculas, quæ non formidarent de ſuis viſionibus certi aliquid definire: nempe ſe tunc certo corporalibus ſenſibus ea percepiffe; cum tamen Apoſtolus, neutram de ſua viſione partem audeat affirmare: ſed dubius maneat, an in corpore, an extra corpus fuerit raptus. Verum hic (quæſo Lector) attende primo, quam id pro aduerſarijs nihil habeat momenti, Quid enim? Diuus Paulus non audet profiteri, an tum fuerit in corpore, an extra corpus & ita ſane loquitur. Non igitur potuit mulierculis illis conſtare, an & ipſæ tum, quando putabant ſe cum Diana equitare, fuerint in corpore. Hæc enim tota vis argumenti eſt. Reſpondeo primum id non ſequi. Non quia conferenda vilo modo ſapientiæ vel ſolertiæ hæc vaſa ad ignominiam cum vaſe electionis (abiſt talis blaſphemia) ſed quia res valde diſſimilis eſt. habuerunt enim iſtæ mulierculæ, non ſolum vnde poſſent, ſed vnde deberent intelligere, ſpiritum tantum & imaginariæ hæc ſe paſſas rei videlicet impoſſibilitatem, vt dixi: quam quia deluſa non intelligebant, nec veritatem docentibus auſcultabant, merito canon eas damnauit. Apoſtolus autem nihil habuit, cur ſe deberet in alterutram partem reſolvere. Contra ſolet noſtri æui ſtrigibus accidere, quibus plurima ſuppeditant indiſta, vnde queant & debeant intelligere ſe in ſa. ſcio non deluſas, & corporaliter ſe, quæ aſſerunt, egiffe, quæ hoc eodem libro, & hæc ſe. ſcione copioſe ſum

profecutus. Vnde iam constat nec ab illis Dianæ comitib. ad nostras striges validum satis argumentum peti, quod fufius ostendam §. fequenti; nec D. Pauli exemplum istud plus probare, quam non femper visiones istas in corpore simul & spiritu accidere. Attende secundo eos, qui ex hoc v. 14. colligunt id quod aduersarij nostri contendunt, cogi dicere illud: *in corpore, vel extra corpus, sic accipiendum; quasi neget se scire, an visio illi rei ipsa & vera apparitione, an imaginaria tantum contigerit. Qui sensus est à canonis mente adscribas, plane alienus: sequeretur enim nesciuisse B. Paulum an vere in tertiu cœlum & in paradysum raptus fuerit, corpore & anima simul sicut Abacuc in Babylonem; an vero secundum spiritû tantum, sicut B. Ioannes in Pothmo existens; quod dici nequit, quia B. Paulus scire poterat, corpus suum Damasci in terra mansisse, & hoc tenebatur credere socijs, qui eum deduxerant, & Iudæ qui hospitio eum exceperat. Et hunc sensum accurate, & merito post D. Augustinum refellit D. Thomas, & ostendit esse sensum Iudaicum, à D. Hieronymo quoque explosum: veram autem sententiam verborum B. Pauli esse, quod ignoret: an in exstasi hoc sibi acciderit (quod satis sciebat, & non fuisse corpus loco motum) sed an durante illa exstasi & visione, anima modo extraordinario miraculoso fuerit diuina quapiam operatione, ab ipso corpore separata: vel vtrum anima manserit in corpore illud informans, alienata tamen à corporeorum sensuum functione. Sic ille 2. 2. *quæst.* 175 a. 6. & *de verita.* q. 6. a. 6. & *in d. c.* 12. quo loco etiam D. Chryf. *hom.* 28. Theophil. Haymon. Sedul. Caieta. Cararimus. Aduerte tertio eos qui volunt hoc exem-*

A plo doceri animâ D. Pauli extra corpus raptam, facere canonis auctorem temerarium, qui presumat affirmare id de quo negat Apostolus sibi liquere; affingunt etiam canoni, quod nullomodo dixit. Denique qui hinc eliciunt nõ posse aliquem corporaliter per angelos deferri, dissentiunt à D. Paulo: nam putabat id fieri potuisse (secundum eorû interpretationem) alioqui non dubitasset, sed aperte pronuntiasset se extra corpus raptum, si in corpore credidisset se raptum non potuisse. Quomodo cûque tamen has tres Ezechielis, B. Ioannis & B. Pauli exstases interpreteris: inde nec consequetur mulierculas illas nequiuisse à dæmone corporaliter trãfferri, quia à non esse factum, ad non posse fieri, inualidum est argumenti: nec etiam consequetur, quia sic tribus illis contigerit; similiter non aliter mulierculis illis contigisse: multo minus consequetur, sic semper & vbique omnib. contingere: sed duntaxat consequetur, decipi illas mulierculas potuisse, quia hæc illis non corporaliter, sed imaginarie duntaxat contingere potuerunt. Sequitur in Canone.

D *Omnibus itaque publice annunciandum est, quod qui talia, & his similia credit, fidem perdit.*

E Concludit istas mulierculas debere iudicari hæreticas: de his enim, & qui qualia mulierculæ istæ credebant, credunt, hæc accipienda. Nam aduersarij qui hæc verba ad omnes nostrarum strigum confessions porrigunt, iniqui sunt inquisitoribus fidei, & nimis in maleficia liberales, & errant multimodis. Primo quia istud, *quia talia credit* referunt absurdissime ad proxime præcedentia: præcessit autem proxime de Paulo, Ioanne, & Ezechiele. Quæro igitur, An fidem perdit, qui hæc ita credit

contigisse

contigisse illis, vt canon refert? manifesta quidem hæc foret ipsius canonis cōtradictio, & (vt scholę loquuntur) implicantis in adiecto. An ergo volunt fidem perdere, qui non credit his tribus ista contigisse, sicut canon asserit, hoc est contendit hæc illis non tantum imaginatione, sed etiam in corpore contigisse. Sed tunc iste sensus non apte cohereret cum præcedentibus: & dicendum fuisset; *Quod qui talia non credit.* Deinde hoc non foret verū. Nā etsi aliquis diceret B. Paulū in corpore raptum, non perderet idcirco fidem, sed temerarius tantum fuisset, qui assereret, quod Paulus se profectum nesciret. Qui diceret Ezechielem corporaliter translatum, contra communioem recentiorum sententiam loqueretur, sed fidem non perderet: quia probabiliorum veterū Patrum sententiam sequeretur, & alias canon Diuum Hieronymum, Theodoretum, Polychronium, & Græcos alios eo capite solo hæreticos pronuntiaret: quod non est ferendum. Non igitur hic versiculus & decretum de heresi pertinent ad ea, quę velut argumentando canonis authores inseruerunt: sed duntaxat ad præcedentem canonis sanctionem, qua sacerdotes iubebantur populum docere hæc istarum muliercularum deliria (quę sunt commemorata) esse omnino falsa, & nata ex Diaboli delusione; & eos, qui muliercularum affirmationi fidem adhiberent, à recta fide aberrare, & errore paganorum inuolui.

Sensus ergo, *qui talia credit*, qualia hæ mulierculę Dianię de quibus canon agit. Hoc autem quod sequitur; *Et his similia*: non est referendum ad omnia quę mulierculę istę credebant, sed ad quędam quę credebant, & erant vere hæretica. Primo, aliquid esse Numinis præter verum Deum. Secundo,

A quod alteri quam vni Deo diuinū honorē liceat exhibere. Tertio, quod talia suadens, aut ad talia hominem deuehens sit bonus Spiritus. Quarto, quod nequeant eis talia contingere, imaginative seu in solo spiritu. Quinto, quod possit vllus immediate, præter solū Deum, subito vel sine rerum naturalium applicatione, speciem seu essentiam vllius creaturę, in aliam commutare: vel vera creatione aliquid producere. Nam hæc omnia eas credidisse partim expresse in canone habetur: partim non improbabiler ex eo colligitur. Ad hæc ergo talia & similia, hoc est hæretica, istud est referendum. Non potest autem referri ad cętera, in quibus decipiebantur quidem, non vero idcirco fidem perdebant. verbi gratia, primo, quod putabant de factō hæc sibi vigilantib. accidere. Nam hac in re delusę tantū erant, non hæreticę. secūdo, quod putabant veris se bestijs vehi, tertio veras bestias posse tam cito tam longa terrarum spacia trajicere, & per aërem volare, sine spiritualis intelligentię opera: qui sunt errores contra philosophiam & rectam rationem, non contra fidem Catholicam, quarto quod opinabantur se conuenire & discurrere cum multitudine mulierum & hominum aliorum, partim viuorum, partim mortuorum, quę tantum erat delusio, & non hæresis. Si vero credidissent se dæmonum opera posse corporaliter deferri, etiam per aërem valde celeriter. successiue tamen, & congruo actiuitati dæmonis, & earū cōditioni tempore: id nec erat hereticū, nec deceptio: sed dubia duntaxat quibusdā opinio, re autem vera probabilior, & tantum non de fide sententia. Igitur quod ad hæc trāslationē attinet, nō deciditur quid Diabolus facere possit, sed quid de factō cū istis mulierculis egerit

Ex his

Ex his iam perspiciatis, quæ hoc cano-
ne definiantur esse hæretica? nempe
quinq; illa à me commemorata; Quo-
rum 1. 2. 3. & 5. etiam Tostatus Episco-
pus Abulens. *postea citandus*, Cardina-
lis Turrecremata ad d. cap. *Episcopi*, Sil-
uester Sacri Palatii Mag. & alij obser-
uarunt: & quidem. 1. 2. & 3. aperte satis
colligitur, ex ijs, quæ iam in textu sunt
explicata. Quintum vero fuit significa-
tum obscurius, quâdo dixit, *super quas-*
dam bestias: sed apertissime decidetur
sequentibus canonis verbis. Equidem,
Quartum addidi, videns aperte elici ex
contextu, cum agit de exemplo reue-
lationis B. Ioannis. nam S. S. satis aperte
docet eam mere spiritualem fuisse: &
ideo ex S. S. satis aperte conuincitur, a-
liquam visionem mere spiritualemente
posse. Nunc pergit quintam illam
probare.

TEXTVS.

*Et qui fidem rectam in Domino non
habet, hic non est eius, sed illius in quem
credit, id est diaboli. Nam de Domino no-
stro scriptum est, Omnia per ipsum facta
sunt.]*

Pergit ostendere has mulierculas fi-
dem perdidisse: Quasi dicat, Dixi has
miseras fidem perdidisse: quia nulla est
fides, nisi quæ recta fertur in Deum, vt
in primum principium, & naturæ au-
ctorem ac Dominum totius creaturæ.
Qui ergo non habet huiusmodi rectam
fidem (hoc est erroneam nec detortam
aut diuifam ad alia Numina) ille non est
DEI (vt legit Iuo & Burchard.) hoc est
non pertinet ad Deum: *sed est Diaboli*,
cui se mancipauit, & ad quem pertinet,
quia in eum credit. Nam ad eum con-
fugit, post eum conuersus; eo ipso quod
credit illum esse creatorem huiusmodi
bestiarum, quibus per aëra transferan-
tur. Hæc enim opinatio eius contraria
est S. S. attestanti: quæcumque creata
sunt, per Dominum nostrum, & non

Ioan. 1:

per bonos vel malos angelos esse facta;
& sine Deo factum esse nihil, quod fa-
ctum est. Cum itaque tam discrete hoc
veritas Euangelica profiteatur, meri-
to concludit.

*Quisquis ergo aliquid credit posse fieri,
aut* aliquam creaturam in melius aut in
deterius immutari, aut transformari in a-
liam speciem aut similitudinem: nisi ab ipso
creatore, qui omnia fecit, & per quem om-
nia facta sunt: proculdubio infidelis est, &
pagano deterior.]*

En capitis totius anacephalæosim, in
qua recolligens author multos Pagano-
rum errores, eos omnes aperte damnat:
& subindicat mulieres illas sceleratas,
his omnibus assensum præbuisse. Nam
alioquin hæc nihil omnino ad præce-
dentia pertinerent. Putabat ergo Gen-
tiles 1. à suis numinibus, quæ plurima
& vanissima colebant: posse res aliquas
de nouo fieri seu creari, sic enim exilti-
marunt à Neptuno equum, à Minerua
productam oleam: quod esse hæreti-
cum patet. quia creare est infinitæ po-
tentia, & ideo soli Deo competit, vt
probatum ex initio Euangelij secun-
dum Ioannē. Sed credere, quod per ap-
plicationem actiuorum & passiuorum,
aut per alterationem qualitatum, modo
naturali generationis siue mutationis,
quædam ex subiecta materia, demon-
num industria, gigni queant, non est
hæreticum: sed verissimum, vt docui lib.
2. *disquisition.*

2. Credebant posse à Pseudotheis
suis homines & animatia in cœlū trā-
firri seu Deificari (quod homines vo-
cabant, *Indigitari*) quod Canon no-
ster dicit, *mutari in melius*. Sic illi ce-
lum Dijs, & Semideis, Semonibus, Me-
dioximis, & Patellarijs implerūt: quin
etiam & aquilas & canes & coruos, & a-
sinos hoc honore dignati quo nihil ma-
gis impium aut stolidius. 3. credebant

TEXTVS.
* Sic Iuo
& Burch

polle

posse ab illis bestias in viliora bruta, vel homines in bestias vere transformari; hoc nosse canon vocat *in deterius immutari*: quibus narrationibus tota Nasonis Metamorphosis, & Diui Augustini lib. 18. de ciuitate DEI, redundant: quod etiam est plane erroneum. Sed erroneum non foret opinari, imperfecta quædam, ad eiusdem speciei perfectionem, naturæ consentaneam à dæmonibus perducere: aut quæ perfecta sunt, ab iisdem debilitari, aut viliora accidentarie (vt dici solet) reddi, ac effici posse: quod docet quotidiana experientia. 4. putabant illis Deificatis (vt sic loquar) animantibus, maiorem, quàm cum in terris versabantur virtutem atque efficientiam inesse: qua de re multa Spinens q. de *Strigibus cap. 22.* post D. Thom. in lib. 12. *Metaphys.*

Quinto censabant hæc fieri à bonis spiritibus, hoc est à Dijs suis: quos non cred. bant esse cacodæmones. Quæ quinque merito cuncta tam graui censura notantur. Hæc ergo subindicat omnia cred. disse mulerculas illas. primo posse à Diana vel Herodiade, de nouo fieri seu creati tales bestias. secundo Herodi dem & Dianã factas Deas. tertio, posse ab illis homines, in quas vellêt, bestias commutari, vt de Circe gentiles cred. derunt. quarto, bestias hæc, quasi Deificatas, posse per ærem volare, & minimo tempore ingentia terrarum spacia permeare: quod eiusdem speciei bestia adhuc terrenæ non valent. quinto, hæc se obtinere beneficio honorum spirituum (quales putabant Dianam & Herodiadem) exillimabant. Hinc patet, ad quam & qualem credulitatem hæc canonis vltima verba sint referenda.

Duo hic quæri possunt, primo cur hoc versiculo solum mentio facta primi & secundi membri; hoc est creatio-

A nis & transformationis? secundo, cur dicatur *Pagano deterior*, qui credit idem quod Paganus?

Ad 1. Respon. quia capitis huius intentio præcipua fuit, ostendere quod hæ mulerculæ incidant in idololatriam, & apostasiam. quia omnia illa capita errorum fidei, pluralitatem Deorū introducunt, & quoddam inferunt à Deo ad Dæmones transfugium. nihil vero apertius præsupponit Deorum pluralitatem, quam primus ille & secundus error.

Ad 2. Respon. quia loquitur de ijs, qui semel baptismo illuminati fuerūt, & ab eo apostatarunt, vt patet ex c. initio. Nam finis capitis ipsi principio respondet. quia tales derelicto creatore suo, Diaboli suffragia quærant. Quod subsequitur in contextu;

Nonnulli inueniuntur, qui interno luore permoti, in perniciem suorum inimicorum altaria, &c.

Hæc iam sunt parerga, & constat verba esse Gratiani, nec enim habentur in Burchardo, nec in Luone, nec in Pseudo Augustino: & eorum summa desumpta fuit ex cap. 13. eiusdem q. 5. quæ de alia specie facti agit.

Secutus sum in hac interpretatione præcipue Tosta. in c. 4. *Matthæi Torquemadam*, supra & alios, quos recentiorum plerique sequuntur.

II. §. *An hic canon aliquid ad hodiernas striges pertineat, aut ad eas sit extendendus?*

Contendunt id Alciat. Ponxinibius, Duarenus, & VVierus, & alij pauci nituntur argumentis hisce. Primo in cap. *Episcopi* dicitur, eas nocturnis horis cū Diana aut Herodiade super bestias equitasse: conuenisse statim temporibus, & in conuentu prælidi conuentus obtemperasse: quæ cuncta nostris Lamij conueniant: vt videtur sensisse Marti-

nus Nauarrus. Secundo, in ver. omnibus dicitur, quod, qui talia & his similia credunt, &c. Lamia, vero credunt his similia. Tertio, Lamia credunt se transformari in catts, canes anferes, & alia bruta; quod hic in vlt. ver. damnatur. Quarto, sic videtur canonem accepisse Burchardus. nam libro decimo nono, cap. de arte Magica vers. vltim. hac scribit: credidisti vt aliqua femina sit, qua hoc facere possit, quod quadam à Diabolo decepta se affirmant necessario, & ex precepto facere: id est cum demonum turba in similitudine mulierum * transformata (quam stultitia vulgaris HOLDAM vocat) certis noctibus equitare debere super bestia: & in eodem se consortio amumeratam esse? si particeps fuisti istius incredulitatis, annum vnum per legitimas ferias penitere debe.] quibus verbis videtur expresse respicere ad nostrum c. Episcopi, & illud sui temporis strigibus accommodare. Quinto, illæ mulierculæ dicuntur illusæ: sed & Lamia similia narrant. Similiter ergo ex illo capite credendæ sunt à dæmone delusæ talia confiteri.

Verumtamen communis opinio Theologorum & Iurisperitorum est, capitulum Episcopi, ad Lamas nostras non pertinere, tenent hoc Abuleni. Turcremata & alij mox citandi, & sic passim Romæ, in Italia, Hispania, Gallia, Germania, fidei inquisitores à sedè Apostolica deputati & confirmati, & Iudices sæculares, qui iustiores & doctiores, vnanimiter prædicant: vt non obstante isto capitulo Lamiarum confessionibus credunt, & contra ealdem ad mortis vsque supplicium procedunt. quod à me multis probatum. lib. 2. q. 16. & fusius lib. 5. hac sct. 16.

Dico igitur sententiam extendentium hunc canonem ad Lamas nostras primo

A Lamia ipsi infructuosam esse: deinde perniciosam Ecclesie & republ. tertio, periculosam assertoribus. quarto rationi & veri tati parum consentaneum. Probo singula. Primo est infructuosa Lamia, quia per eam non eripiuntur supplicio: nam adhuc ex d. c. Episc. hæreticos conuinceretur. quoniam c. Episcopi tales mulierculas definirer esse infideles, & à Deo ad suffragia dæmonum desciscere. Et recte definit: quia licet delusæ fuissent in somnis: tamen (vt optime ratiocinatur Nicol. Iaquierus Flagell. fascinarior. cap. vlt. (postquam euigilarunt recordantes eorum, quæ in somnis egerant, putantes ea vere & corporaliter à se gesta: ratificant pactum & cultum dæmoni exhibitum, & sollicitè sibi cauere ab ijs quæ in somnis dæmon prohibuit, & omnia sedulo exsequuntur, quæ iussit facere. Fouent etiam pertinaciter voluntatem ad similes conuentus reuertendi, & faciendi quæcumque arbitrantur se illic commisisse, sacrilegia, Sodomiam, incestus, infanticidia, idololatriam, &c. profitentur sæpe coram complicibus, etiam in iudicio se hæc nolle deserere. Quare sunt hæreticæ & apostatæ censendæ, licet hæc nequam voluntas & opinio ex delusione nasceretur. Ad cultum enim & exercitium hæreticæ prauitatis sufficit, libere in eam consentire, & eam acceptare. Sicut si aliquis Catholicus somnasset se audire aliquem decentem vel concionantem. Non esse Purgatorium: postea vero vigilans putaret se vigilantem hæc auduisse, & memor eorum quæ somniarat argumentorum, huic hæreticæ propositioni fidem ac consensum præberet, & animo, dictisque eam soueret: talis dubio procul haberetur & esset verus hæreticus, & vt talis puniri deberet. Item sicut qui (est comparatio Bernard.

Cumani

Cumani *Lucerna numer. 9.*) in somnis passus est illusionem, quia somniabat sibi rem esse cum aliena vxore, si postea memor somnij complacet sibi de tali actu propter delectationem quam inde sibi visus percipere ex spolio thalami alieni, licet non peccet ratione somnij, quia somnium fuit. (quia iudicium rationis tum ligatū erat, & ideo tum peccare non potuit) mortale tamen adulterij peccatum sibi consciscit ratione complacentiæ subsecutæ, & consensus pleni in vigilia præstiti. Nam recte Diuus Augustinus: delectari falso crimine verum est crimen. Deinde quis ignorat, has vigilas multa conari, ad hoc crimen: & conatus, qui ad cogitationem accessit, pœnam in atrocioribus criminibus merito exigat? *l. quisuis. C. ad leg. Jul. Maior. l. si quis nō dicat rapere C. de Episc. & cler. l. vnic. C. si qua præditur potest. l. 1. De extraordin. crimin. l. 1. D. ad leg. Pomp. de parricid. l. fugimus. D. de verb. signif. Quis ignorat fautores & conscios eadem pœna cum maleficis puniendos? *l. 1. §. occisorum D. ad S. C. Syllan. l. verum D. ad leg. Pomp. de parricid. §. alia. de publ. iudic.* Denique patet in d. c. Episcopi. non obstante delusione hereticas declarari. quia dicit *sceleratas, & retro post Satanam conuersas*, quod est esse apostatas à fide. dicit, *alios se cum ad infidelitatem interitum traxisse* (quod est dogmanti-zantium) *et fide deniasse, fidem perdisse, in errorem Paganorum deuolui, Diaboli esse non DEI, & Paganis esse detricies.* Si ergo capitulum istud pertineret ad striges, deberent ergo adhuc hodie striges tractari, vt hæreticæ & à fide apostatantes. Quæ igitur fructum fructum ex hoc c. percipiunt, quod illas tam clare hæreticas pronunciat, & proinde subdit pœnis hæreticorum.*

Secundum. quod hac sententia fit per-

A *nitiosa reipubl. & Ecclesie*, clarius probatur, quia strigum defensores conantur per hoc capitulum obtinere, ne Lamæ interficiantur, vt patet ex Ponzinibij, VVieri, & aliorum scriptis: & docet quotidiana experientia impunitas isto protextu, vel minus quam oportet punitas dimitti: nec fidei Inquisitores inter Catholicos vllum maius impedimentum experiuntur, quam Legistas quosdam & rabulas has falsa imbutos opinione ab hoc canone definiri, hæc cuncta esse illusoria nec grauem mereri pœnam. Quæruntur de hac re scriptores fere omnes. ex Protestantibus Mollerus *comment. in consuetudin. Saxon.* & Bodinus *in Damonoman. ex Catholicis viri Pij & docti Remig. in demonolatr. Ludouic. Richeaume noster libr. trium discursuum. Per. le Loyer. lib. 2. de spectris. Crespetus lib. de odio Sarana. 1. discurs. 2.* vbi testatur iam Francisci 1. tempore in Francia delatum numerum maiorem centum millibus, sed plurima cum accessione adauctum postea, iudicum conuientia, & magnatum clandestino fauore: & grauius deplorat *discurs. 8.* multitudinem iam esse tantam, quanta nunquam visa fuit & causam gliscantis mali esse iudicum perfidiam, deceptorum VVieri scriptis, & deceptorum à Diabolo, vel certe complicum Sortiariorum. vide illum à fol. 118. Sebastianus Michaelis *Pneumalog. fol. 53. & 55.* scribit à Geneuentibus solummodo puniri magos, qui hominibus vel brutis nocuerint, cætera illorum detestabilissima scelera insuper haberi, & vt illusoria prætermitti non curari ab illis iniurias Deo illatas per idololatriam, blasphemias, Sodomiam, &c. & ideo hodie Geneuam esse scaturiginem viuam atheismi & idololatriæ. Hæc ille vici-

nus de vicinis suis potuit certo com-
 perta habere. Conqueritur eadem de
 re Barthol. Spineus Sacri Palatii Ma-
 gister, cum scribit, potissimam lab-
 cur sic inualeat ista pestis esse, quorundam
 Iuristarum persecutionem: quibus principes
 Theologiae imperiti facile credunt, quasi sa-
 pientibus licet in huiusmodi satis rudes exi-
 stant: utpote Dei providentiam, Diaboli
 potestatem atque malitiam, & pleraque
 alia Theologica, ad qua praesens articulus
 deducitur, ignorantes. & implent alle-
 gationibus legum folia: qua & in pluribus
 non faciunt ad propositum: eo quod pro
 actus humanos possunt regulare leges hu-
 manas, non autem Diabolicis colligatos
 possunt bene cognoscere: sed solum praesup-
 posita cognitione superioris scientiae, sacra
 (inquam) Theologia, possunt poenas determi-
 nare talibus conuenientes. sic ille Apolog.
 i. capite tertio, postea capite quarto, sic
 scribit. Hoc capitulum Episcopi male in-
 tellectum à Iuristis, quatenus haec qua ad
 Theologiam pertinent pertractat, est causa
 illorum ruinae, putantium eo quod in corpore
 iuris Canonici redactum est, posse proprium
 sensum circa illud ita procedere, ut etiam
 Theologorum communis sensui se opponant,
 &c. Idem capite nono. Adeoque nunc
 nualuit ista pestis: ut dixerit in quadam
 conuentione diabolus, qui in forma Principis
 apparebat (ut retulerunt, qui adfuerunt
 nonnulli ab inquisitore deprehensi) sitis
 omnes bono animo: Neque enim elabentur
 anni multi, quod superabitur CHRISTI
 fideles. quod optime Diabolus obtinet sus-
 fragio diaboli, sibi que similibus, qui se patri-
 bus Inquisitoribus opponunt, dicentes haec
 esse deliramenta, sicque scelestis his apostata-
 ris fauent, & in haesibus suis indirecte
 confirmant. Nisi enim praepedirentur patres
 Inquisitores horum molestis: quorum saepe
 Principes, tanquam sapientum persuasioni-
 bus inclinati, denegant auxilia Inquisitionis
 officio debita: iam eorundem feruentium

A inquisitorum Zelo secta haec esset penitus de-
 leta, vel certe extra fines Christiano-
 rum penitus fugata. Et his omnibus, an-
 tiquior vnus inquisitorum Nicola. Ia-
 querius Anno 1457. sic scriptum reli-
 quit: Quod quidem c. Episcopi, quidam
 incaute attendentes obstaculum non mo-
 dum praestant extirpationi sectae, & ha-
 resis fascinariorum, unde ipsa fauorem
 accipit, & incrementum. Haecenus il-
 le flagelli fascinar. capite nono. Ve-
 rum quid opus è Gallijs, Italia, &
 B Germania, coaceruare testimonia?
 Nonne in ipsa nostra Teuthonica
 Brabantia, qua solebat ab hoc cri-
 mine satis esse pura, hoc scelus vide-
 mus gliscere, ex quo multorum in
 corda falsus d. cap. Episcopi sensus se
 penetrauit, maxime Iudicum & causi-
 dicorum quorundam, quibus temere
 usurpata Vvieri lectio, & incaute au-
 diti sermones Loofei, & à quibus diui-
 na iniuria & Catholicae religionis de-
 honestatio haud magni penditur. Mi-
 nantur mihi Philippicas, & calamiri-
 gorem: exspecto, & reextpecto sed ni-
 hil video, nisi minas & inanes iactan-
 tias: pergunt interea canes impedire,
 & caulas lupis referare. sinunt malum
 proserpere, immo fouent dum non
 prohibent, quin etiam prohibentes ipsi
 C prohibent. quid negligere cum possis
 perdere peruersos, aliud quam fouere?
 D error, cui non resistitur, approbatur: & veri-
 tas, qua non defenditur, opprimitur. Hi do-
 minum tyrannicum daemones in Chri-
 sti Ecclesiam confirmant horum ope-
 ra salus reipub. proditur. ab his de cõ-
 muni interitu priuata lucra comparã-
 tur: quibus volupe est in vtrãque aurẽ
 E dormire, donec tortuosus draco se to-
 to corpore in sinuet: & venenum apo-
 stasiae, idololatriae, ac nefandissimarum
 libidinũ, incredibilis crudelitatis, exe-
 crandorũ sacrilegiorũ, & quotidianarũ

contra

contra tenellam aetatem, contra fruges & alimoniam mortalium, contra patriam totiusque generis humani salutem, machinationum, per totum paulatim Christi corpus diffundat. Quis non hos de repub. & Ecclesia quam pessime mereri pronunciet? quis non profliget, excretur? videmus; si quidem videmus, impunitate striges fieri deteriores, & pedetentim plures pluresque sibi complices impigre adiungere: nec quidquam illis optabilius esse, quam quod assidue diabolus inculcat, sinceram adhuc partem eodem carcinomate persuadere. Si de vilo crimine verum, de hoc sane verissimum est vetus illud, *Parcendo nocentibus innocentium salutem conferu. xi. non posse.* Deus ipse per Esaiam fatis aperte Babylonij insinuat, se regioni in qua maleficus parcat, propitium nunquam futurum, sed ab ea grauissimas poenas exacturum. *Venem (inquit) tibi (Babylon) hac duo subito in die vna strilas & viduas, vniuersa venerunt super te propter multitudinem maleficiorum tuorum, & propter auritiam incantatorum tuorum vehementem, Sapientia tua & scientia tua hac decepit te, veniet super te malum, & nescies ortum eius: & irruet super te calamitas, quam non poteris expiare. Ista cum incantatoribus tuis, & multitudine maleficiorum tuorum, in quibus laborasti ab adolescentia tua: si forte quid prodest tibi, aut si possis fieri fortior. Defecisti in multitudine consiliorum tuorum: stent & saluent te augures caeli, &c. cap. 47. v. 9. 10. 11.* Confirmat B. Ioa. Chrysostom. deplorans quod ab hoc nefario aulu vix orbis minima pars seruetur, & omnes fere sint aeternae mortis periculo expositi: hac Dei iram semper quidem pro-uocasse, sed nunc multo magis, post tot tam ingentis beneuolentiae ac miserationis tam insignis indicia, post

A quam ille filium redemptioni nostrae impendit. *Lege illum hom. 10. in cap. 3. epist. 1. ad Thimo. sub fin.* Quid ergo sperare nobis, vbi tot quotidie pullulant maleficorum fascinariorum defensores, & in Scabinatus, Consul, Fiscalium, Parlamentorum, & in ipsa Principum sacra irrepunt? Vtinam recogitarent annos antiquos, & priora saecula reuoluerent: statim deprehenderent, nulli vnquam Principi, Reipub. prouinciae maleficia exitio non fuisse: quorum exempla quaedam Monitio. III. in fine ponentur. Vnde etiam probatur quod sequitur.

B Dixi tertio hanc sententiam esse ipsi assertoribus valde periculosam. probatur. 1. quia, vt ex dictis Esaiæ verbis patet, Babylonicam sortem in vltione sibi consciscunt, qui Babylonis scelus imitantur, & Diaboli contra Dei partiaris, ad diuinam iniuriam, & patriae perniciem, & Ecclesiae Catholicae pestem, ad eod sedulam atque fidelem operam nauant, & Satanæ regnum propagant, & Antichristi sunt imitatores. 2. quia dum nō credunt assertioni Theologorum (ad quos spectat de peccato, sit vel non sit: item quantum vel quale, iudicare) nec stant Pontificum declarationi, aut communtori Ecclesiae iudicio, suae nequiter, & incaute fidunt prudentiae sapientiaeque; & praeter peccati noxam excommunicationis etiam se periculo exponunt in eos latae. Qui Inquisitores in haereticorum inuestigatione & punitione impediunt. Tertio quia non immerito se faciunt multorum criminum suspectos: in primis quod non sint alieni à crimine quod defendunt, vt Iaquierius notauit de Doctore Edelino, & Treuiri norūt de Doctore Flaet. & de VViero testatur Cresperus *disc. 3. & docuere Leloyher. Richeaumus, & alij complures: & pos-*

sem ipse quorundam nomina referre. Item quod causa negandi sit atheismus eo quod non credant esse demones, vel quia non bene sentiunt de diuina providentia, quam putat finire, innoxios à dæmone infamari, repræsentari, & tandem supplicio affici; vel quia pertinaciter tenent dæmonem non posse corpora localiter transferre, nec tempestates ciere, nec morbos hominibus immittere, quæ contra fidem sunt, quia S.S. repugnat, vt docuit *libr. 2. Disquisit. quæst. 11. 12. & 16. & lib. 3. quæst. 4. sect. 2.* & quia sentiunt aliter quam Ecclesia. Nam caput Ecclesiæ, & (vt sic dicam) eius lingua seu os, est Pontifex Romanus: Pontificum vero Romanorum multi post d. cap. Episcopi adhortati sunt Inquisitores, vt contra striges seu Lamias, sedulo & seueriter procedant, & pestem hanc exterminent; & harum crimina, se non pro illusionib. sed pro veris ac nefariis excessibus habere manifeste profitentur, vt patet ex Pontificum Bullis Innocentij VI. ad Inquisitores Germaniæ, Iulij III. ad Inquisitorem Cremonensem, Hadriani VI. ad Inquisitores Lombardi, & Clementis Septimi ad Episcopum Bolensem de strigibus Mirandulanis; quas bullas referunt & scriptis suis inserunt Sprengerus, in *princ. mallei malefic. Spineus, quæst. de strigibus cap. 15. & Apolog. 1. cap. 11. & integras ponit Pet. Binsfeldius, libr. de confess. malefic. edit. vltima.* Sic etiam sentiunt cuncta tribunalia Ecclesiastica Italiæ, Hispaniæ, Germaniæ, Galliæ; sic semper Apostolici Inquisitores in praxi obseruarunt: ergo hic est sensus, hoc iudicium Ecclesiæ: à quo dissentire nõ est cordis sincere Catholici, sed heresim sapit. Mihi quidem, qui Ecclesiam non audiunt aliquid definientem, pro Ethnicis sunt & profanis 4. tales si à malitia, certe ne-

queunt excusari à stupore ac stoliditate temeritate ac præsumptione. Non à stupore & stoliditate: quia negant posse fieri, quæ recta philosophia & Theologia fieri posse conuincit (*vt ostensum libr. 2. & 3.*) Et quia negant facta, quæ vbiq; & omnes fere se fieri vidisse, & esse expertos, homines fide dignissimi contestantur: quod sapientum iudicio desipere ac insanire est: quia nihil velle credere, nisi quod proprijs oculis adspexeris, signum est stoliditatis, vel proteruæ oblationis: quæ qualis ipsa est, cæteros putat, mendaces, fungos, & leues in credendo. Leuis est corde qui cito credit, sed cordis nullius & frontis ferreæ, qui communi viorum proborum & sapientium assertioni non credit. Nec à præsumptione queunt excusari; quia ipsi ius vsurpant definiendi, an aliquid sit hæreticum, nec ne; quod non ad Iuristas, sed ad Theologos; non ad Parlamenta sublelia laicorum, sed ad Episcoporum cõuentus & Synodos pertinet: immo præferunt suam sententiam sententiæ Inquisitorum Fidei, & Pontificum Romanorum. Nam cum isti censeant non esse illusoria quæ striges consistunt: nostri aduersarij Vieriani contendunt, deceptiones esse & pro illusionibus habenda. Plane ultra crepidã futores: & perinde faciunt, ac si lictores & alij iudicum executores, iudici dicerent eum male iudicasse, & sententiæ opponerent. Nam in causa hæreseos Iudices laici reuera tantum sunt executores sententiæ per Ecclesiasticos iudices lata. Quando enim Ecclesia definiuit, verb. gratia, qui negat transubstantiationem panis in veram carnem & sanguinem IES VCHRISTI in Eucharistia, hæreticus est, & pœnis hæreticorum plectendus. Tum iudex secularis tantum cognoscit de facto, 20

Petrus hoc neget. Si Petrus dicat se negare, partes iudicis secularis non sunt alia quam exsequi in hoc homine, quod Ecclesie decreto statutum: & tenetur credere, talem vere hareticum esse. Sic quando Ecclesia definit striges nostras, ut vere criminosas puniendas: non licet laico magistratui hanc sententiam eludere, dicendo; hanc, quae fatetur, delusam; sed rite contententem debet condemnare. Nec etiam effugiunt notam temeritatis, tum ipsidem ex causis; tum quia, cum nudi iuristae, vel medici sint, tamen audent sibi arrogare declarationem determinationis conciliorum circa fidem; quae auctoritas non competit nisi Praelatis Ecclesiarum, idque de consilio Theologorum; quibus Praelatis solis concessa facultas canones fidei condendi. Adversarij vero contendunt d. canonem Episcopi pertinere ad striges nostras, & ideo illo Canone decidi has deludi: Pontifices autem, quos nominavi, declarant illas non deludi, nam iubent Inquisitoribus, ut in striges, tamquam verorum criminum reas rigorem legum contra haereticos latarum exercent; nec tamen Canonem Episcopi antiquant, nec ullus eum Decreto tollendum iudicat; ergo satis declarant se censuisse, nihil hunc canonem ad striges pertinere, alioquin eum abrogassent. Eodem modo eum intelligunt Inquisitores fidei, qui semper ex doctissimorum Theologorum & Canonistarum numero deliguntur. Nonne temerarium est contra hos omnes suo iudicio, in re tam graui, & adeo periculosa sibi & reip. nit?

Ultimam denique conclusionis nostrae partem; videlicet sententiam adversariorum nec veritati, nec rectae rationi esse consentaneam, probo quia ve-

A ritati consentaneum esse nequit, quod iudicio Ecclesiae, & Pontificum declarationi repugnat, ut facit sententia adversariorum. Nam Ecclesia est columna veritatis, & Pontifex Romanus est lingua seu os Ecclesiae, cui est promissum à veritate, *Non deficiet fides tua*. Quod vero veritati consentaneum non est, id rectae rationi nequit esse consentaneum. Praeterea ex ipsis sectae illarum Dianiarum circumstantijs; non profus excacatis; statim apparet, quam diuersa fuerit illarum secta, à nostrarum strigum secta. 1. illae credebant plures esse DEOS, Dianam, Herodiam, &c. nostrae striges non nesciunt se Diabolum venerari, & ei debitum vni DEO se honorem deferre. 2. illae profitebantur quaedam prorsus impossibilia, ut equitare cum Herodiade, quae nequit ex inferno egredi; & cum Diana Dea, quae nulla est: nostrae nihil fermè confitentur, nisi quod citra miraculum, sit possibile. Si dicas Seuer. Sulpitius, *libr. i. de vita D. Martini*, scribit ei vmbra terram Latronis, quae ex inferno prodierat apparuisse: sic ergo Herodias inde prodire. Respon. non recte id inferri. Nam quoad Latronis animam potuit id Deus permittere ad falsi cultus destructionem: si vero inde Herodias prodisset (quam illae misellae credebant esse veram Herodiam) id foret ad falsi cultus confirmationem, quod Deus nunquam permetteret. 3. illae credebant quod cum Diana proficiscerentur: nostrae, quod cum suo magistello seu martinetto daemone: in quos illae falsebantur, nostrae non falluntur. 4. illae omnes putabant aliquid veri Numinis & diuinitatis inesse creaturae (nam in hac re disertè canonis decisio fundatur, dum ait; *quia huiusmodi*

mulier es

mulieris aliquid Numini & diuinitatis, extraxerunt Deum arbitrantur) nostræ striges vix vllæ hac ignorantione vel errore ducuntur. 5. nostræ expresse renunciant Deo, & profelsioni fidei, quam in baptismo ediderunt, offerunt dæmoni asseruatam Eucharistiam: cõculcant cruces, & alia multa faciunt sacrilegia; quorũ nihil illis alijs mulierculis impingitur. 6. misceri se carnaliter cum dæmonibus fatentur; quod non alię. 7. nostræ conficiunt & vtuntur maleficio; pecudes; hominesque, præsertim infantulos, necant; & fruges procellis perdunt, quorum nihil de alijs illis legitur. 8. nostræ conspirant cũ Satana in humani generis perniciem: qua de re nihil est in d. cap. Episcopi. 9. nostræ baculo, vel olla, vel quo alio vtensili inter tibias, sumpto, per aërem vehuntur, & interdum pedibus iter conficiunt in itu ad conuentum, & reditu domũ; secus ac illæ quæ tantũ super bestias se dicebant omnes equitare, has & similes alias differentias facile quilibet colliget, ex confelsione illarum, in d. cap. Episcopi, & nostrarum strigum in actis iudiciarijs, vnde appareat sine iusta ratione aduersarios ad nostras d. cap. porrigere. 10. argumentatur Bernard. Comens. in *Lucerna inquisitorum* cap. 4. tempore Concil. Ancyrani secta strigum videtur nondum nata fuisse; ac fortassis nec Gratiani tempore, qui anno demum. 1150. vel circiter (*Sic gloss. cap. cum post appellacionem §. forma vero. 2. quæst. 6.*) decretum compilauit. Nam prædicta secta strigum videtur pullulare cæpisse, paulo plus quam à centum quinquaginta annis, vt ex Iaquerio & antiquis Inquisitorum processibus apparet: idem asserit eo loco Franc. Pegna, in *addition. Sane vetustiore Iaquerio, de strigibus in terminis ac clare loquẽ-*

tem, haud scio an alium inuenias: ille autem nondum centum quinquaginta annis deuixit. Quo igitur pacto, cap. *Episcopi*, de tam diuersis, & tam diu post secuturis hæreticis egisset? nam eandem non esse illas mulierculas cum nostris; sed in multis multum discrepantes, iam ostensum.

Vnde etiam fit manifestum, veritati ac rationi consentaneam esse sententiam contrariam eorum, quid. cap. *Episcopi*, volunt non pertinere, ad eas de quibus nunc agimus striges: quæ est plane communis Catholicorum sententia, imprimis eorum quos citauit Pontificum Romanorum, Innocentij, Hadriani, Iulij, & Clementis; & Episcoporum vel Cardinalium, Turcremata in d. cap. *Episcopi Alphon. Tostati*, in *Matth. cap. 4. quæst. 47. Simanca Episcop. Zamorensis Catholic. institut. in ul. 27. & fidei Catholice inquisitorum, Iaquerij flag. Fascin. Sprengeri Maler. malefic. part. 2. Nideri in Præceptorio præcept. 1. cap. 11. quæst. 4. Bernard. Comens. in *Lucerna. Inquisitor. & magistrorum sacri Palatii, Syluestri Pneratus, de strigibus. lib. 1. cap. 14. & lib. 2. capit. 1. & 4. & spinet, de strigibus cap. 1. cum seqq. & aliorum gratissimorum tam Iurisconsult. quam Theologorum, si non omnium, certe tot ac tantorum, vt eorum comparatione aduersarij merito nulli censeantur, nonnullos nominabo. sic Ioan. Gassus *conf. de strigibus, Augustin Borta de Sauiilano, de eadem re alio conf. Bernard. Bassinus relict. de artibus Mag. prop. 9. Paulus Grilland. de sortit. 2. quæst. 7. & post accuratam disputationem Arnoldus Albertinus de agnoscendis assertiombus hæret. quæst. 24. à num. 13. maxime num. 42. qui multa argumenta in contrarium adducit, quibus egregie ipsemet respondit. Franc. Pegna commenta. 68. in directo-***

rium Eimerici, & idem in Annotation. ad Ambrosium de Vignate tractat. de heresi. questione duodecima. ubi etiam accurate ostendit Ambrosium illum à nobis non dissentire, & si dissentiret eius opinioni non standum: Marquardus de Susani tractat. de Iudæis & alijs infidelibus capite decimo tertio num. 28. Ioan. maior. in 2. cap. 14. quest. 3. Barthol. Sybillanus. 3. Decad. Mirabilium, cap. 7. quest. 4. Franc. Victoria relect. de Magna questione 7. Alfonso à Castro libro primo, de iusta heret. punit. capite decimo sexto. Sixtus Senens. lb. 1. bibliothhe. Sancta annotat. 73. Pet. Binsfeldius Suffragan. Treuiren. de confession. malefic. in solutione argument. ad primum mibi fol. 347. Michaelus in Pneumalog. & Franc. Picus libro tertio, dialog. strux, & omnes quos citauit superius hac sectione decima sexta litt. VV.

Restat respondeamus obiectionibus aduersariorum.

Ad 1. dico quædam esse similia mulierculis illis cum nostris strigibus; sed in præcipuis, maxime quæ sunt fundamenta & bases, dicti cap. Episcopi, discernere, immo nec in his, quæ ponit argumentum conueniunt, nam nostræ non tantum noctu, vt ille; sed etiam interdum vadunt ad cursum, nec vnquã cum Diana vel Herodiade se putant, nec super veras bestias vehi, nec semper equitant, nec Dianæ vel Herodiadi obtemperant: nec ignorant præsidem conuentus esse Satanam v. supr. versic. vltimam denique. Ideo hic non procedit argum. à simili, nec extensio Canonis, cuius verba non conueniunt nostris strigibus, nec dispositio, quia nostræ non credunt totum quod illæ asserbant: quod totum complexum in canone illo damnatur; non vero credulitas, quod à dæmone in alium locum corporaliter queant transferri, quæ nihil habet commune cum opinione in-

A fidelium, vt dicti auctores optime ostendunt, maxime Albertin. d. loco nu. 25. & ex hac extensione magnum cõtra philosophiam sacram prophanamque absurdum sequeretur, vt doctum abunde. Nauarri auctoritati iam respondi, eum aliter intelligendum, vide lib. 2. quest. 15. lit. A.

In 2. Obiectione supponitur minor falsa: nam falsum esse ostendi nostras striges credere similia his. quæ in d. ca. Episcopi damnantur.

Ad 3. Quoque resp. vel nullas, vel vix vllas Lamias hoc credere. Solent enim in confessionibus suis dicere, se alijs videri tales: ipsæ autem sciunt se transformatas non esse. Quod si rudiores aliquæ id, vt Lycanthropi quidam faciunt putent: fateor tales à dæmone, quo ad hoc punctum, delusas esse: tamen si hoc pertinaciter teneant, dico ex hoc cap. Episcopi, illas vt hæreticas debere damnari: vt recte censent Ambrosius de Vignate, Albertinus, Pegna & alij.

Ad 4. Resp. primo, incertum esse, de qua secta mulierum Burchardus loquitur. Nam Burchardianæ eodem modo, quo illæ Gratiani, deludebantur, nempe circa præsentiam Herodiadis aut Dianæ: nostræ vero circa sui dæmonis, tam vectoris, quam incubi, & Præsidis in conuentu non decipiuntur: sciunt enim ipsummet esse. Pleraque etiam norunt discernere, quædo id vigilatib. vere, & quando somniantib. per imaginationem contingat. Denique notant loca, personas, & reliquas omnes circumstantias, & de his in confessionibus suis tam noxij, quam innocij, in testimonijs conueniunt: quod delusionem omnem excludere satis vbertim ostensum. Nostræ quoque quoad transformationem, non credunt se cum hominibus veris rem habere, sed cum dæ-

monibus in corpore formato vel assumpto. Item sciunt distinguere vel inter veros homines qui choreis intersunt, & inter demones illis permixtos. Ideo possumus negare Burchardum de strigibus nostris loqui; quarum secta diu post adhuc ignota mansit. Secundo dubium est quo pacto Burchardus accipiat illud; *necessario*. Nam si de necessitate absoluta, ut velint nolint cogatur eo in bestiis aduolare; perspicuum est eum de nostris non agere; quæ si nolint, eo non deuehuntur, sed domi manent, sed postea penam aliquam absentiae luunt. Si vero intelligit necessitatem conditionatam, v.g. debent ire, si nolint affigi; male id adscribit infidelitati, nam res ita se habet de facto. Si capit de necessitate morali, v.g. quod putet se peccare non eundo, & ideo ire debere: hoc nihil attinet ad nostras, quæ sciunt se peccare eundo, non vero remanendo. Et sane toto illo capite nihil proponit Burchardus has sentire, quod rectæ fidei repugnet, iuxta iam à nobis demonstrata. Nec mirum hac in re illum errasse: qui in eodem capite halucinatur circa tempestates ciendas, & maleficium amoris odijque; ut ostensum lib. 2. & 3.

Ad 5. Argum. ex resp. ad 4. patet solutio.

Habent aduersarij plenam (nisi fallor) *ca. Episcopi*, explicationem quam velim eos perpendere, sine proteruita, aut peruicacia; quæ faciunt, ut videntes nihil videant.

SECTIO XVII.

De libris Magicis.

Nec possunt ad hæredes transmitti, nec legi, nec retineri; sed sunt igni tradendi; Vt iure antiquo cautum, & in primitiua Ecclesia obseruari solitum

al. ceterg
D. fam.
hercif. I.
mathe. C.
de ep. au-
dien.

A b; & hoc renouatum edicto Pij. IV. & Clementis. VIII. Pontif. in regg. quas præfixerunt Indici, *lib. prohibet. Reg. 9.* Intellige præterquam ab illis; quibus prohibitorum librorum generalis lectio, in bonum publicum Pontificis Maximi auctoritate fuerit concessa. Solis Pontificibus reseruatam est, hanc licentiam largiri, & quibus ipsi hoc permiserunt; ut nominatim omnibus Inquisitoribus fidei, & eorum commissarijs, pro tempore existentibus: Episcopis vero, eo solo quod Episcopi sunt, hæc licentia legendi libros prohibitos non competit, ut docet Penna *e*, & hoc fuit à Pio V. quibusdam Episcopis diserte resposum. Sunt autem tales libri, non auctoritate propria comburendi; sed potius deferendi ad inquisitores. Qui eos retinent, nisi deferre parati sunt, non sunt absoluendi: & hæc absolutio reseruata est habentibus potestatem absoluendi à casibus bullæ cænæ Domini: & ab alijs impensa absolutio, nulla est & inualida, sunt etiam tales retinentes vehementer de eadem hæresi suspecti: si libri sunt ab alijs compositi. Nam si ab ipsismet compositi forent, plene conuincerentur, & damnari possent ut hæretici magi; si tamen faterentur à se compositos, vel à se scriptos, vel ab alio se dictante scriptos, nec quicquam causari possent quod eos ab hæresi crimine tueretur. *vide de hac re bene loquentem Simian. in prax. à nu. 4. tit. 39.*

E Idem quod Inquisitoribus fidei, quo ad librorum horum vltim puto esse publicis Librorum Censoribus Ecclesiasticis: non vero DD. quia doctores sunt, nec Parochis quia Parochi. quod diligenter notandum, et si in multis locis periculose Parochi & DD.

hoc ius sibi usurpent.

SECTIO